

**CONSERVATION BASIS FOR THE "HISTORIC CENTRE" OF PRISHTINË/PRIŠTINA
BAZAT E KONZERVIMIT PER "QENDREN HISTORIKE" TË PRISHTINËS
KONZERVATORSKE OSNOVE ZA "ISTORIJSKI CENTAR" PRIŠTINE**

**CONSERVATION BASIS FOR THE
“HISTORIC CENTRE” OF PRISHTINË/
PRIŠTINA**

Case study on integrated conservation

**BAZAT PËR KONSERVIMIN E
“QENDRËS HISTORIKE”
TË PRISHTINËS**

Rast studimor në mbrojtjen e integruar

**KONZERVATORSKE OSNOVE ZA
“ISTORIJSKI CENTAR” PRIŠTINE**

Odarbrana studija o integrisanoj zaštiti

Prishtinë/Priština, December 2012

Prishtinë, Dhjetor 2012

Priština, Decembar 2012

ACKNOWLEDGEMENT

We would like to extend our gratitude to the participants in development of the study on integrated conservation – Conservation Basis for the “Historic Centre of Prishtinë/Priština, particularly to:

Working team –

Julija Trichkovska, PhD., Art Historian, PCDK Senior Specialist on Cultural Heritage
Avni Manaj, architect, PCDK Institutional Capacity Development Component assistant
Valbona Saliuka, architect, RCCH - Prishtinë/Priština
Visar Bajraktari, architect, National Institute for Protection of Monuments, Prishtinë/Priština
Besë Morina, student of architecture
Dardane Uka, student of architecture
Valmira Osmani, student of architecture

CoE expert -

David Johnson, architect (UK)

Local consultants -

Mirusha Sejdullahu, architect, Department of Urbanism, Municipality of Prishtinë/Priština
Festa Nela, architect, Institute for Spatial Planning, MESP
Prof. Ilir Gjinolli, architect, Faculty of Engineering and Architecture – University of Prishtinë/Priština

FALËNDERIM

Dëshirojmë të shprehim falenderimin tonë pjesëmarrësve në punën e zhvillimit të konzervimit të integruar - Bazat e konzervimit për “Qendren hitorike”, të Prishtinës në veçanti :

Grupit punues –

Julija Tričkovska, Dr., Historian i artit, PDKK Specialist i lartë për trashëgiminë kulturore në PDKK
Avni Manaj, arkitekt, PDKK Komponenta për ngritjen e kapaciteteve institucionale
Valbona Saliuka, arkitekt, QRTK - Prishtinë
Visar Bajraktari, arkitekt, Institut Kombëtar për mbrojtjen e monumenteve, Prishtinë
Besë Morina, studente e arkitekturës
Dardane Uka, studente e arkitekturës
Valmira Osmani, studente e arkitekturës

Ekspertit të KiE-

David Johnson, arkitekt (UK)

Konsulantëve vendor -

Mejrushe Sejdullahu, arkitekte, Drejtoria për urbanizëm, Komuna e Prishtinës
Festa Nela, arkitekte, Institut për palnifikim hapsinor , MAPH
Prof. Ilir Gjinolli, arkitekt, Fakulteti i Ndërtimtarisë dhe Arkitekturës – Universiteti i Prishtinës

ZAHVALNICA

Želeli bi smo da izrazimo našu zahvalnost učesnicima u radu na studiji o integrisanoj zaštiti – Konzervatorske osnove za “Istorijski centar Prištine”, a posebno:

Radnom timu –

Julija Tričkovska, Dr., Istoričar umetnosti, Viši specijalista za kulturno nasleđe PKRK-a
Avni Manaj, arhitekta, Komponenta za razvoj institucionalnih kapaciteta
Valjbona Saljuka, arhitekta, RCKN - Priština
Visar Bajraktari, arhitekta, Nacionalni institut za zaštitu spomenika, Priština
Bese Morina, student arhitekture
Dardane Uka, student arhitekture
Valmjira Osmani, student arhitekture

Ekspertu SE-

Dejvid Džonson, arhitekt (UK)

Lokalnim konsultantima -

Miruša Sejdulahu, arhitekta, Odeljenje za urbanizam, Opština Priština
Festa Nelja, arhitekta, Institut za prostorno planiranje, MSPP
Prof. Iljir Đinoli, arhitekta, Građevinsko-arhitektonski fakultet – Univerzitet u Prištini

Abbreviations

EU	European Union
CoE	Council of Europe
PCDK	Promotion of Cultural Diversity in Kosovo ¹ (EU/CoE joint project)
MCYS	Ministry of Culture, Youth and Sports
MESP	Ministry of Environment and Spatial Planning
CHL	Cultural Heritage Law
IPM	Institute for Protection of Monuments
RCCH	Regional Centre for Cultural Heritage
IRPP/SAAH	Integrated Rehabilitation Projects-Plan/Survey of the Architectural and Archaeological Heritage (EU/CoE joint project in South East Europe)

Shkurtësat

BE	Bashkësia Evropiane
KiE	Këshilli i Evropës
PDDK	Promovimi i diversitetit kulturor në Kosovë ¹ (projekt i përbashkët i BE/KiE)
MKRS	Ministry of Culture, Youth and Sports
MMPL	Ministria e Mjedisit dhe planifikimit hapsinor
LTK	Ligji për trashëgimi kulturore
IMM	Instituti për mbrojtjen e monumenteve
QRTK	Qendra rajonale për trashëgimi kulturore
PIRP/ATAA	Projektet integruese të rehabilitimit-Planet/Analiza e trashëgimisë arkitekturore dhe arkeologjike (projekt i përbashkët i BE/KiE në Evropën Juglindore)

Skraćenice

EU	Evropska unija
SE	Savet Evrope
PKRK	Promocija kulturne raznolikosti na Kosovu ¹ (EU/SE zajednički projekat
MKOS	Minsitarstvo kulture, omladine i sporta
MSPP	Ministarstvo sredine i prostornog planiranja
ZKN	Zakon za kulturno nasleđe
IZS	Institut za zaštitu spomenika
RCKN	Regionalni centar za kulturno nasleđe
IRPP/PAAN	Integrativni rehabilitacioni projekat-plan/Procena arheološkog i arhitektonskog nasleđa (EU/SE projekat u Jugoistočnoj Evropi)

This document was produced within the framework of the Joint Project “EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity in Kosovo”. The content does not necessarily represent the official position of the European Union and/or the Council of Europe.

Ky dokument është prodhuar brenda kornizës së projektit të përbashkët ‘BE/KE - Përkrahja për Promovimin e Diversitetit Kulturor në Kosovë’. Përbajtja nuk reflekton domosdoshmërisht qëndrimin zyrtar të Bashkimit Evropian dhe/ apo të Këshillit të Evropës.

Ovaj dokument je urađen u okviru zajedničkog projekta "EU/SE Podrška promociji kulturne raznolikosti na Kosovu". Sadržaj ne predstavlja nužno zvaničan stav Evropske unije i/ili Saveta Evrope.

¹ This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UN-SCR 1244 and the ICJ Opinion on the Kosovo Declaration of Independence

¹ Ky shënim është pa paragjykim të qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 të KS të OKB-së dhe Opinionin e GJND-së për Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.

¹ Ovaj naziv ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom SBUN 1244 i mišljenjem MSP-a o proglašenju nezavisnosti Kosova.

CONTENTS**Foreword****Introduction**

General overview of planning decisions related to the cultural heritage in the central area of prishtinë/priština

Identification of the “Historic Centre” of Prishtinë/Priština

- Definition of the boundaries

Historic character and significance of the cultural heritage within the “Historic Centre” of Prishtinë/Priština

- The most important monuments
- Building types that contribute to the historic urban environment
- Public spaces
- Street infrastructure development
- Monuments outside the study area

General view of the condition of the “Historic Centre” of Prishtinë/Priština**Protection measures provided**

- Legal protection
- Conservation-restoration activites

Conclusions and recommendations

- Preparation of management plan
- Updates and revisions
- Specific prescriptive guidelines for development of the regulatory plan that includes the study area

Selected sources**Documentation**

- List of the monuments and other valuable features within the studied area
- Maps

PËRMBAJTJA**Parathënie****Hyrje**

Përbledhje e përgjithshme e vendimeve të planifikimit urban qe kanë të bëjnë me trashëgimisë kulturore në zonën qendrore të Prishtinës

Percaktimi “Qendrës Historike” të Prishtinës

- Definimi i kufijve

Karakteri historik dhe domethënia e trashëgimisë kulturore të “Qendrës Historike” të Prishtinës

- Monumentet më të rëndësishme
- Llojet e ndërtesave që i kontribuojnë mjedisit urban historik
- Hapësirat publike
- Zhvillimi i infrastrukturës rrugore
- Monumentet jashtë zonës së studimit

Pasqyrë e përgjithshme e gjendjes së ‘qendrës historike’ të Prishtinës**Masat e mbrojtjes**

- Mbrojtja ligjore/juridike
- Aktivitetet e konzervimit-restaurimit

Konkluzionet dhe rekomandimet

- Përgatitja e planit të menaxhimit
- Azhurnimet dhe revidimet
- Udhëzime përshkruese specifike për zhvillimin e planit rregulativ që e përfshinë zonën e studimit

Burimet e përzgjedhura**Dokumentimi**

- Listat e monumenteve dhe përbajtjeve tjera në kuadër të zonës së përfshirë në studim
- Hartat

SADRŽAJ**Predgovor****Uvod**

Opšti pregled odluka o urbanističkom planiranju koje se odnose na kulturno nasleđe centralnog područja Prištine

Određivanje “Istorijskog centra” Prištine

- Definisanje granica

Istorijski karakter i značaj kulturnog nasleđa u okviru „Istorijskog centra“ Prištine

- Najznačajniji spomenici
- Vrste građevina koje doprinose istorijskom urbanom okruženju
- Javni prostori
- Razvoj ulične infrastrukture
- Spomenici izvan područja obuhvaćenog studijom

Opšti pregled stanja „Istorijskog centra“ Prištine**Sprovedene mere zaštite**

- Pravna zaštita
- Sprovedene konzervatorsko-restauratorske aktivnosti

Zaključci i preporuke

- Priprema plana za upravljanje
- Ažuriranje podataka i revizije
- Konkretnе propisane smernice za izradu regulatornog plana u koji je uključeno područje predmet studije

Odabrani izvori**Dokumentacija**

- Lista spomenika i drugih značajnih sadržina u okviru područja obuhvaćenog studijom
- Mape

FOREWORD

The idea to develop a study which will provide information and recommendations for the urban planning development of one of the most attractive parts of the central area of Prishtinë/Priština and its concentration of cultural heritage, stemmed from the expressed need for the implementation of the “EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity” (PCDK) project document - *Guidelines for Design of Conservation Basis for Cultural Heritage within the Planning Process*.

The main objective of the guidelines was to support an integrated approach to the implementation of standards and good practice in the treatment of cultural heritage in spatial and/or urban planning development schemes; to encourage development and harmonisation of legislation in the field, and to help in strengthening the professional capacities of the Ministry of Culture, Youth and Sport and other participants in this process.

The guidelines define the relevant information to be provided and the methodology to be used for the design of *conservation basis for cultural heritage in planning development schemes*. This is needed especially in the early stages of planning where ideas and suggestions for its development are still in the initial phase. The assessment of the situation and the importance of a particular area of cultural heritage and its relationship with the immediate urban environment lead to specific recommendations that planners should take into consideration in the development of a plan based on strategic urban and spatial perspectives agreed.

We hope that the study – *Conservation Basis for the “Historic Centre” of Prishtinë/Priština*, prepared by local professionals with the technical support of the PCDK project team and international experts will encourage the competent authorities to take steps to create a well-structured framework of cooperation; to provide training to the professional staff to take up the challenges of multi-disciplinary work and to adopt an integrated approach when planning an area with cultural heritage, and to ensure funds for this purpose in accordance with agreed strategies, plans and programmes.

The study will provide the basis for making decisions regarding priorities of planning, conservation and repair works and adoptions of appropriate programmes for these works.

Hakan Shearer Demir

Team Leader

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity

PARATHËNIE

Ideja për kryerjen e një studimi, i cili do të shërbejë përmarrjen e informave dhe dhënien e rekomandimeve përm zhvillimin e planifikimit urbanistik të një prej pjesëve më tërheqëse të qendrës së Prishtinës dhe përkoncentrimin e trashëgimisë kulturore, ka dalë nga nevoja e shprehur përm zbatimin e dokumentit të projektit "BE/KiE Perkrahje promovimit të diversitetit kulturor" (PDKK)- *Udhëzuesi per hartimin e bazave te konzervimit te trashëgimisë kulturore brenda procesit te planifikimit*.

Objektiva kryesore e udhëzuesve ishte mbështetja e një qasje të integruar përm zbatimin e standardeve të praktikës së mirë lidhur me trajtimin e trashëgimisë kulturore në skemat e zhvillimit të planifikimit hapësinor dhe/ apo urbanistik, inkurajimin e zhvillimit dhe harmonizimit të legjislacionit të kësaj fushe dhe ofrimin e ndihmës përfuqizimin e kapaciteteve profesionale të Ministrisë së Kulturës Rinisë dhe Sporteve dhe pjesëmarrësve të tjere në këtë proces.

Udhëzuesit kanë definuar informatat relevante që duhet të sigurohen, si dhe metodologjia që duhet të përdoret përm hartimin e bazave të ruajtjes/ konzervimit - studim mbi trashëgiminë kulturore në skemat e zhvillimit urban. Kjo nevojitet posaçërisht në fazat e hershme të planifikimit ku idetë dhe sugjerimet përm zhvillimin e tij janë ende në fazën fillostarte. Vlerësimi i situatës dhe rëndësia e asaj zone të trashëgimisë kulturore, si dhe e raportit të saj me mjedisin urban në afërsi shpesh në rekomandime specifike që planifikuesit urban duhet t'i marrin parasysh gjatë përgatitjes së planit të bazuar në perspektivat e dakorduara strategjike urbane dhe hapësinore.

Shpresojmë se studimi - *Bazat e Konzervimit përm "Qendrën Historike" të Prishtinës* i përgatitur nga profesionistët vendorë, me mbështetje teknike të ekspertit të projektit PDKK dhe të ekspertit ndërkombëtar, do t'i inkurajojë autoritetet kompetente që të ndërmarrin hapa përm krijimin e një sistemi të bashkëpunimit me strukturën të mirë, përm organizimin e trajnimeve të personelit profesional të tyre, përm të reaguar ndaj sfidës së punës shumëdimensionale përmes një qasje të integruar në planifikimin e një zone të trashëgimisë kulturore dhe përm të siguruar fonde përm këtë qëllim në përputhje me strategjitet e planet e programet e dakorduara.

Ky studim poashtu do të ofrojë bazë përmarrjen e vendimeve përm priorititetet në aktivitetet e planifikimit, punëve të konzervimit dhe riparimit dhe adaptimin e programeve të duhura përm këto punë.

Hakan Shearer Demir

Udhëheqës i ekspertit

PP - BE/KiE Përkrahje Promovimit të Diversitetit Kulturor

PREDGOVOR

Ideja o izradi studije koja će pružiti informacije i dati preporuke za premenu urbanističkog plana jednog od najatraktivnijih delova centralnog područja Prištine sa koncentracijom kulturnog nasleđa, potekla je od izražene potrebe za primenom dokumenta zajedničkog projekta “EU/SE Podrška promociji kulturne raznolikosti na Kosovu” (PKRK) – *Smernice za izradu konzervatorskih osnova za kulturno nasleđe u procesu planiranja*.

Osnovni cilj ovih smernica je bio da se podrži integriran pristup primeni standarda i dobre prakse u odnosu na kulturno nasleđe u okviru razvojnih prostornih i/ili urbanističkih planova; da se podstakne razvoj i usklađivanje zakonodavstva na tom planu i pomogne u jačanju stručnih kapaciteta Ministarstva za kulturu, omladinu i sport, kao i drugih učesnika u ovom procesu.

Smernice su opisale obim i kvalitet informacija koje treba obezbediti i metodologiju koju treba koristiti prilikom izrade *konzervatorskih osnova – studije o kulturnom nasleđu u planovima urbanističkog razvoja*. Ovo je naročito potrebno u ranim fazama urbanističkog planiranja, kada su ideje i sugestije za razvoj još uvek na začetku. Procena stanja i vrednosti kulturnog naledja u određenom području kao i odnos tog nasleđa sa neposrednim urbanim okruženjem, vode ka konkretnim preporukama koje urbanisti treba da uzmu u obzir prilikom razrade plana zasnovanog na dogovorenim strateškim urbanim i prostornim perspektivama.

Nadamo se da će studija *Konzervatorske osnove za “Istorijski Centar” Prištine*, koju su pripremili lokalni stručnjaci uz tehničku pomoć tima projekta PKRK i međunarodnog eksperta, podstićati odgovorne subjekte da preduzmu korake u stvaranju dobro strukturisanog sistema saradnje, da obezbede obuku svog stručnog osoblja kako bi moglo da odgovori na izazove multidisciplinarnog rada koji omogućuje integriran pristup urbanističkom planiranju područja sa kulturnim nasleđem, i da u skladu sa dogovorenim strategijama i programima osiguraju sredstva za tu svrhu.

Ova studija će takođe pružiti osnovu za donošenje odluka u pogledu prioritetnih aktivnosti urbanističkog planiranja, radova na konzervaciji i popravkama, kao i za usvajanje odgovarajućih programa za te aktivnosti.

Hakan Širer Demir

Voda tima

Zajednički projekat EU/SE Podrška promociji kulturne raznolikosti

INTRODUCTION

The “EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity” (PCDK) project has been working with local stakeholders to present good practice based on existing laws in Kosovo in line with international standards. In this capacity, seven guidelines based on the cultural heritage law were produced in 2012.

The case study – The *Conservation Basis for the “Historic Centre of Prishtinë/Priština*, is considered as an important example for the implementation of the *Guidelines for Design of Conservation Basis for Cultural Heritage within the Planning Process*.

The study was prepared by the working group established by the PCDK project, which presents the current situation of the urban core in general, the monuments and other features that comprise the core, and to make recommendations for planning of the related area development.

In a period of three months (May-July, 2012), architects from the Central Institute for Protection of Monuments and the Regional Centre for Cultural Heritage in Prishtinë/Priština, students from the Faculty of Architecture, the PCDK project team members and experts from the Ministry of Environment and Spatial Planning, the Municipality of Prishtinë/Priština and the Academia, following the recommendations of the Council of Europe expert and using the related PCDK project *Guidelines* as a technical tool, developed a document recommended to be considered in the development of the Regulatory plan that is going to be prepared for the central area of Pristina including the area elaborated in the study.

According to the preliminary assessment of the overall urban structure, as well as the great destruction of cultural heritage located within the so-called “Historic Zone” of Prishtinë/Priština in the urban development schemes, the PCDK project working group decided to make an assessment of its central area with concentrated features of cultural heritage.

The study presented should be further developed taking into consideration the following missing or not clearly elaborated issues by relevant authorities:

- The Development of the document requires an integrated approach derived from the specified programmes of the two main authorities in the process: the urban units of local government and the protection of heritage services of the MCYS. Currently there is no such procedure. Therefore the PCDK project team

HYRJE

Projekti i përbashkët i “BE/KiE Përkrajhe promovimit të diversitetit kulturor” (PDKK) ka punuar me grupet e interesit që të zentoj praktikë të mirë bazuar në ligjet ekzistuese në Kosovë në linjë me me standardet nderkombëtare. Në këtë kapacitet, shtatë Udhëzues bazuar në Ligjin për trashëgimi janë prodhuar në vitin 2012.

Rasti studimor- Bazat e konzervimit për “Qendrën Historike” të Prishtinës konsiderohet si një shembull me rëndësi i implementimit të *Udhëzuesit për hartuimin e bazave të konzervimit të trashëgimisë kulturore brenda procesit të planifikimit*.

Studimi është përgatitur nga grupi punues i krijuar nga projekti PDKK, qe prezenton gjendjen aktuale të qendrës urbane në përgjithësi, monumenteve dhe të përbajtjeve të tjera që e përbëjnë pjesën qendrore, dhe të jepnin rekomandime për planifikimin e zhvillimit të zonës përkatëse.

Gjatë një periudhe trevjeçare (maj-korrik 2012), arkitektë nga Instituti Qendorr për Mbrojtjen e Monumenteve dhe Qendra Rajorale për Trashëgimi Kulturore në Prishtinë, studentë nga Fakulteti i arkitekturës, pjesëtarët nga ekipi i projektit PDKK dhe ekspertë nga MMPh-ja, Komuna e Prishtinës dhe akademia, pas rekomandimeve të dhëna nga eksperti i Këshillit të Evropës dhe pas përdorimit të *Udhëzuesve përkatës të projektit PDKK përgatitën një dokument që rekomandohet të merret parasysh gjatë zhvillimit të planit rregullativ, i cili do të përgatitet për zonën qendrore të Prishtinës, përfshirë edhe zonën e shtjelluar në studim*.

Sipas vlerësimit preliminar të gjendjes urbane, si dhe shkalles se larte te demtimit te trashëgimise kulturore e cila gjendet brenda te ashtuquajtures “Zona Historike” ne [palnet urbanistyke të Prishtinës, grupi punues i PDKK-së ka vendosur qe te beje vlerësimin e vetem pjeses qendrore te asaj zone ku është e koncentruar trashëgimia kulturore.

Studimin e prezantuar duhet zhvilluar më tejë duke i marrë para sysh çështjet e paraqitura në vijim, të cilat mungojnë apo të cilat nuk janë shtjelluar në mënyrë të plotë nga autoritetet përkatëse:

- *Përgatitja e dokumentit kërkon qasje të integruar, të nxjerrë nga programet e përcaktuara të dy subjekteve kryesore të përfshira në proces: njësitë per urbanizem të qeverisë lokale dhe shërbimet e MKRS-së për mbrojtjen e trashëgimisë. Aktualisht një procedurë e tillë nuk është e vertetuar. Andaj ekipi i projektit PDKK vendosi që t'i përdorë informatat nga planet urbanistiker*

UVOD

Radeći sa lokalnim zainteresovanim stranama zajednički projekt Evropske unije i Saveta Evrope – Podrška promociji kulturne raznolikosti na Kosovu (PKRK), predstavio je dobre prakse, na osnovu postojećeg zakonodavstva na Kosovu i u skladu sa međunarodnim standardima. U tom kontekstu, u 2012. godini, sačinjeno je sedam dokumenata koji predstavljaju smernice zasnovane na zakonu za kulturno nasleđe.

Odabrana studija – Konzervatorske osnove za „Istorijski centar“ Prištine, predstavlja značajan primer implementacije Smernice za izradu konzervatorskih osnova za kulturno nasleđe u procesu planiranja.

Studiju koju je pripremila radna grupa osnovana od strane projekta PKRK-a, prezentuje postojeće stanje urbanog jezgra u celini, kao i spomenika i drugih sadržina koja čine to jezgro, i daje preporuke za razvoj planiranja datog područja.

U periodu od tri meseca (maj-juli 2012), arhitekti iz Centralnog zavoda za zaštitu spomenika i Regionalnog centra za kulturno nasleđe u Prištini, studenti Fakulteta za arhitekturu, tim projekta PKRK-a i stručnjaci Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje, opštine Prištine i Akademije, sledeći preporuke eksperta Saveta Evrope i koristeći Smernice projekta PKRK-a kao tehnički instrument, izradili su dokument koji se preporučuje da bude razmatran u toku izrade regulatornog plana za centralno područje Prištine a u koji je uključeno i područje opisano u studiji.

Prema preliminarnoj proceni urbane strukture, kao i zbog visokog stepena oštećenja kulturnog nasleđa koje se nalazi u okviru takozvane “Istorijske zone” u urbanističkim planovima Prištine, radna grupa projekta PKRK-a je odlučila da uradi procenu samo centralnog dela područja te zone gde je koncentracija kulturnog nasleđa, najveća.

Prezentovanu studiju treba dalje razvijati uzimajući u obzir sledeće elemente koje nedostaju ili ih nadležni organi nisu razradili u potpunosti:

- *Izrada datog dokumenta zahteva integriran pristup koji priznazi iz utvrđenih programa dva glavna subjekta koja učestvuju u ovom procesu: odeljenja za urbanizam lokalne uprave i službe za zaštitu kulturnog nasleđa MKOS-a. Za sada takva procedura nije utvrđena. Zbog toga, tim projekta PKRK-a je*

decided to use information of the previous urban development schemes as a basis to “create” the scope of an area of concentrated cultural heritage which aims to introduce the purpose and to present the process of development of the conservation basis.

- For the preparation of such a document it is necessary for an official request from the competent body for planning, to provide an explanation of the need of urban development of the related area and the timeline set for the preparation of the study, to be addressed to the competent services of the MCYS. According to the information given by the representative of the municipality of Pristina the procedure for the preparation of a Regulatory plan for the so-called “Historic Zone” of Prishtinë/Priština, has begun, but along with the submitted request for professional assistance of the competent services of the MCYS, there is still no data and recommendations for the treatment of cultural heritage in the covered area by the plan.
- There is a lack of comprehensive documentation for the cultural heritage within the related area to make an adequate assessment and evaluation of the protection status of monuments and/or measures and interventions undertaken in the previous period. Namely, the data collected from institutions for protection are insufficient for a more detailed examination of the reasons for ranking certain objects under protection, monitoring of their condition, whether in the context of interventions undertaken, or changes of the function and other changes of the immediate environment. The recent conflicts in Kosovo have had a measurable impact on the information and documentation available. In these circumstances, the PCDK working group made an effort to provide as much detailed information as possible in order to carry out a more comprehensive assessment of the values, relationships and conditions associated with the selected objects in the studied area.
- Problematic protection status of monuments stemmed from the interpretation of the current legislation. In particular, selected monuments protected under the previous laws (Yugoslav/Serbian), in 2011 were declared as “temporary” protected cultural heritage assets according to the Kosovo Cultural Heritage Law (CHL) from 2006. On the basis that the duration of the

të mëparshme si bazë për të “krijuar” fushëveprimin e një zone të trashëgimisë kulturore të koncentruar me qëllim të prezentimit të hartimit te bazave te konzervimit dhe te përshtatjeve te procesit.

- Për përgatitjen e dokumentet nevojitet një kërkesë zyrtare nga organi kompetent për planifikim urban, drejtuar shërbimeve kompetente të MKRS, te sqarohet nevoja e zhvillimit urbanistik te një hapesire te cakuar dhe te paraqese afatine caktuar per përgatitjen e studimit. Sipas informatave të dhëna nga përfaqësuesi i komunës së Prishtinës, procedura për përgatitjen e planit rregullativ për të ashtuquajturën “Zonë Historike” të Prishtinës ka filluar, edhe perkundër kërkesës së paraqitur për asistencë profesionale të shërbimeve kompetente të MKRS-së, ende nuk ka të dhëna dhe rekonditime për trajtimin e trashëgimisë kulturore në zonën e mbuluar nga plani.
- Mungon dokumentacioni gjithëpërfshirës i trashëgimisë kulturore brenda zonës përkatëse për të bërrë një vlerësim adekuat të statusit të mbrojtjes së monumenteve dhe/ apo të masave dhe intervenimeve të ndërmarrë në periudhën e kaluar. Me fjalë të tjera, të dhënat e mbledhura nga institucionet për mbrojtje janë të pamjaftueshme për një shqyrtim më të detajuar të arsyeve përvien e objekteve të caktuara nën mbrojtje, monitorimin e gjendjes së tyre, qoftë në kontekst të intervenimeve të ndërmarrë apo të ndryshimeve të funksionit dhe ndryshimeve të tjera të mjesdit të afersi. Konfliktet e kohës së fundit në Kosovë kanë pasur ndikim të madh në informatat dhe dokumentacionin në dispozicion. Në këto rrethana, grupi punues i projektit PDKK ka bërrë përpjekje për të dhënë sa më shumë informata të detajuara për të bërrë një vlerësim sa më gjithëpërfshirës të vlerave, raporteve dhe kushteve të objekteve të përzgjedhura në zonën e studiuar.
- Statusi problematik i mbrojtjes së monumenteve që ka dalë nga interpretimi i legjislacionit aktual. Në veçanti, ka te beje me faktet se monumentet e përzgjedhura të mbrojtura me ligjin e mëparshëm (jugosllav/serb), në vitin 2011 janë shpallë si pasuri të trashëgimisë kulturore nën mbrojtje “të përkohshme” sipas Ligjit të Kosovës për trashëgiminë kulturore nga viti 2006. Duke pasur parasysh se kohëzgjatja e statusit të mbrojtjes së përkohshme të monumenteve është vetëm një vit (LTK, neni 3.6)

odlucio da koristi informacije iz prethodnih urbanističkih planova kao osnovu za „kreiranje“ obima područja sa koncentrisanim kulturnim nasleđem, kako bi se predstavio cilj izrade konzervatorskih osnova i opisao taj proces.

- Za pripremu datog dokumenta, neophodno je da se u zvaničnom zahtevu nadležnog subjekta za urbanističko planiranje, upućenog nadležnim službama MKOS-a, objasni potreba urbanističkog razvoja određene oblasti i predoči rok za pripremu studije. Prema podacima predstavnika opštine Prištine, postupak za izradu regulatornog plana za takozvanu „Istorijsku zonu“ Prištine je otpočeo, ali i pored zahteva za stručnom pomoći podnetog nadležnim službama MKOS-a, i dalje nedostaju podaci i preporuke o tretmanu kulturnog nasleđa na području koje je obuhvaćeno planom.
- Nedostaje sveobuhvatna dokumentacija o kulturnom nasleđu datog područja, kako bi se uradila odgovarajuća procena i ocena statusa zaštite spomenika ili mera i intervencija preduzetih u prethodnom periodu. Drugim rečima, podaci prikupljeni od nadležnih zavoda za zaštitu nisu dovoljni za temeljnije ispitivanje razloga za rangiranje određenih objekata pod zaštitom, praćenje njihovog stanja, bilo da je to u kontekstu preduzetih intervencija ili, pak, promene funkcije i drugih promena neposrednog okruženja. Isto tako, nedavni sukobi na Kosovu su značajno uticali na raspoloživost podataka i dokumentacije. U ovim okolnostima, radna grupa PKRK-a je nastojala da obezbedi što je moguće više podataka, kako bi se uradila sveobuhvatnija procena vrednosti, odnosa i stanja odabranih objekata na području tretiranom u studiju.
- Problematični zaštitni status spomenika, koji proističe iz tumačenja postojeće legislative. Ovo se posebno odnosi na činjenicu da su odabrani spomenici koji su bili zaštićeni prethodnim zakonima (jugoslovenskih/srpskih), u 2011 godini proglašeni za „privremeno“ zaštićena kulturna dobra prema kosovskom Zakonu o kulturnom nasleđu iz 2006. Imajući u vidu da privremeni zaštitni status spomenika traje samo godinu dana (Zakon o kulturnom nasleđu, član 3.6) i činjenice da je ovaj status dodeljen samo određenim spomenicima, ostaje pitanje – koji je pravni status ostalih spomenika koji su ranije unošeni u listu spomenika, odnosno da li su oni još uvek pod

temporary protection status of monuments is only a year (CHL, art. 3.6) and the fact that this status has been provided on selected monuments, the question is - what is the legal status of the other monuments listed before and after! This situation complicates and prolongs the process of ranking the monuments on the List of permanently protected Cultural Heritage (according to the CHL. Art. 4, 4.4.), and what is more important – it might affect the implementation of the conservation activities to be programmed and provided by the related competent institutions for protection of heritage.

- *The lack of resources for urban development of the area partly arising out of changing socio-economic and political contexts*
- to explain the reasons for changes in the central historic core of Prishtinë/Priština that led to the undermining of the integrity of the monuments and the traditional environment.

Julija Trichkovska

PCDK Senior Specialist on Cultural Heritage

dhe faktit se ky status është dhënë për disa monumente të përzgjedhura, ngrihet pyetja – çfarë statusi juridik kanë monumentet e tjera të vendosura në atë listë më heret, m respektivisht a jane ato nen mbrojtje ligjore apo jo! Kjo situatë e ndërlidon dhe e tejzgjatë procesin e vendosjes së monumenteve në listën e trashëgimisë kulturore të shtetit (“monumentet nën mbrojtje të përhershme” sipas nenit 4, 4.4 të LTK-së), dhe çka është më e rëndësishme – ajo mund të ndikojë në zbatimin e veprimitarive të konservimit që programohen dhe ofrohen nga institucionet kompetente përkatëse për mbrojtjen e trashëgimisë.

- *Mungesa e burimeve për zhvillimin urban të zonës që pjesërisht rezulton nga kontekstet ndryshuese socio-ekonomike dhe politike. Njohuria ne kete aspekt ndihmon për shpjegimin e arsyeve të ndryshimeve në pjesën qendrore historike të Prishtinës, që ka shpjerë në rrezikimin e integritetit të monumenteve dhe të mjetës tradicionale.*

Julija Trichkovska

Bashkëpunëtor i lartë për trashëgimi kulturore në PDKK

pravnom zaštitom ili ne! Ovakvo stanje komplikuje stvari i prolongira proces rangiranja spomenika na Listi nacionalnog kulturnog nasleđa („stalno zaštićenih spomenika“ prema Zakonu o kulturnom nasleđu, član 4, 4.4), i što je još važnije – ono bi moglo da utiče na zaštitne aktivnosti, koje ustanove nadležne za zaštitu nasleđa treba da planiraju i realizuju.

- *Nedostatak resursa za urbani razvoj datog područja, koji delimično proističe iz promene društveno-ekonomskog i političkog konteksta.* Saznajna u ovom kontekstu bi pomogla da se objasne razlozi promena u centralnom istoriskom jezgru Prištine, koji su doveli do podrivanja integriteta spomenika i tradicionalnog okruženja.

Julija Trichkovska

Viši saradnik za kulturno nasleđe PKRK-a

GENERAL OVERVIEW OF PLANNING DECISIONS RELATED TO THE CULTURAL HERITAGE IN THE CENTRAL AREA OF PRISHTINË/PRIŠTINA

Special attention to the historic monuments of Prishtinë/Priština in urban planning development schemes, i.e. to its built heritage concentrated in the central area of the city, was given in the Master Plan of Prishtinë/Priština from 1951, where the rapid destructions of the old trade market which was the cultural, economic and administrative centre of the city was considered. The Plan was replaced in 1964 by the Decision of the Municipality in which the recommendations related to the protection of the historic zone of the city were acknowledged as the previous plan.

Following the related acts the boundaries of so called "Historic zone" and/or "Old City" had been determined in the Detailed Urban Plan from 1978, designed by the Institute of Urban Planning of the Prishtinë/Priština Municipality. The Plan also included the "Artisan Centre" as an important complex that connects the urban context of the past with the future development of the city.² The covered area is of 8,2 ha. (see attached Map No.1, A).

After definition of the boundaries of the "Historic Zone", the Institute of Urban Planning prepared an inventory, i.e. evaluation process of the urban structure. The inventory has shown that this area was the only part of the city which contained indigenous and environmental values of building heritage of different types and functions: religious, residential, trade and artisan structures, facilities for refreshment and other structures of traditional environmental values, but also buildings inconsistent with this setting and many

² According to the Plan the following boundaries of the Zone were determined: "it (the "Historic Zone") is delineated by "Marshall Tito" street (new: "Agim Ramadani") from junction with "Zenel Salihu" street, along the street "Lola Ribar" (new: "Ilir Konushevci"), through the "Zrinjska" street (new: "Ylfete Humolli") near the boundary with the city bazaar, along the dead end of the street "Bratstvo i Jedinstvo" (new: "Lidhja e Prizrenit"), to the northern boundary of the Ethnographic museum complex ("Emingjiku"), at the boundary of the High Technical School (now: high school "Sami Frasheri"), along the boundary of the high school to the angle of its eastern side and from here to the intersection with the street "Milladin Popovic" (new: "Ibrahim Lutfiu"/ the newest name: "Nazim Gafurri") with the street "Vuk Karadjio" (new: "Ilaz Agushi") at the Clock Tower and the Tekija complex (which is on the street "Emin Duraku"), and cross that street to the the complex of Cultural Propagandistic Centre (new function "Seat of the Previous Political Prisoners"/ previously – Seat of the Academy of Science and Arts), which is on the street "Milladin Popovic" (new: "Ibrahim Lutfiu"/"Nazim Gafurri"), with other buildings along this street in south as are - the Yashar Pasha Mosque, the Çarsia Mosque, the complex of Museum (National Museum of Kosovo), and the complex of the previous building "Rilindja" (Municipal Court and the Statistical Office of Kosovo), ending to the intersection of the streets "Zenel Salihu" and "Marshall Tito" (new: "Agim Ramadani").

PASQYRË E PËRGJITHSHME E VENDIMEVE TË PLANIFIKIMIT URBAN LIDHUR ME TRASHËGIMINË KULTURORE NË ZONËN QENDRORE TË PRISHTINËS

Kujdes i veçantë i kushtuar monumenteve historike te Prishtinës, respektivisht trashegimise se ndertuar te koncentruar në pjesen qendrore te qytetit ne planet zhvillimore urbane eshte dhene ne Planin gjeneral të Prishtinës të vitit 1951, ku ishin marrë parasysh shkatërrimet e shpejtë të qendrës tregtare të vjetër, që ishte qendër kulturore, ekonomike dhe administrative e qytetit. Plani ishte zëvendësuar në vitin 1964 me vendim të komunës së Prishtinës, ku rekomandimet lidhur me mbrojtjen e zonës historike të qytetit ishin pranuar sipas planit të mëparshëm.

Dokumenetet në vijim, Plani detaj urbanistik i vitit 1978, i hartuar nga Enti per Urbanizem i Prishtinës, ka vertetuar kufijtë e të ash-tuquajturës "Zona historike" dhe/apo "Qyteti i vjetër". Plani kishte përfshirë edhe "Qendra artizanale" si kompleks i rëndësishëm që e lidhë kontekstin urban të të kaluarës me zhvillimin e ardhshëm të qytetit.² Sipërfaqja e mbuluar në plan është 8,2 ha. (shihni hartën e bashkëngjitur nr. 1, A).

Pas përkufizimit të kufijve të "Zonës historike", Enti per Urbanizëm përgatiti një inventarizim, pra një proces të vlerësimit të strukturës urbane. Regjistrimi ka treguar se kjo zonë ishte e vetmja pjesë e qytetit e cila përbante vlera autoktone dhe mjedisore të trashëgimisë ndërtimore të llojeve dhe funksioneve të ndryshme: struktura fetare, banesore, tregtare dhe artizanale, pijetore dhe struktura të tjera të vlerave mjedisore tradicionale, por edhe ndërësa që nuk përpushten me këtë ambient dhe shumë prej tyre të ndërtuara pa leje.

² Sipas planit janë përkufizuar këta kufij të zonës: "ajo ("Zona historike") përkufizohet me rrugën "Marshall Tito" (tani: "Agim Ramadani") nga kryqëzimi me rrugën "Zenel Salihu", përgjatë rrugës "Lola Ribar" (tani: "Ilir Konushevci"), përmes rrugës "Zrinjska" (tani: "Ylfete Humolli") afër kufirit me pazarin e qytetit, përgjatë rrugës qorre "Bratstvo i Jedinstvo" (tani: "Lidhja e Prizrenit"), drejt kufirit verior të kompleksit të Muzeut Etnografik ("Emingjiku"), në kufi të shkollës së lartë teknike (tani: shkolla e lartë "Sami Frasheri"), përgjatë kufirit të shkollës së lartë deri tek këndi i anës së saj lindore dhe prej aty deri tek kryqëzimi me rrugën "Milladin Popoviq" (tani: "Ibrahim Lutfiu"/emri më i ri: "Nazim Gafurri") me rrugën "Vuk Karaxhiqo" (tani: "Ilaz Agushi") në Sahat Kullën dhe kompleksin Teçia (që gjendet në rrugën "Emin Duraku"), dhe nëpër atë rrugë tek kompleksi i Qendrës Kulturore Propagandistike (funkcioni i ri "Zyrat e ish-të burgosurë politik" më parë – Zyrat e Akademisë së Shkencave dhe Arteve), që gjendet në rrugën "Milladin Popoviq" (tani: "Ibrahim Lutfiu"/"Nazim Gafurri"), me ndërtesa të tjera përgjatë kësaj rruge në jug, siç janë – Xhamia e Jashar Pashës, Xhamia e Çarshisë, kompleksi i Muzeut (Muzeu Kombëtar i Kosovës), dhe kompleksi i ish-ndërtesës "Rilindja" (Gjykata komunale dhe Agjencja Statistikore e Kosovës), që përfundon në kryqëzimin e rrugëve "Zenel Salihu" dhe "Marshall Tito" (tani: "Agim Ramadani").

OPŠTI PREGLED ODLUKA O URBANISTIČKOM PLANIRANJU KOJE SE ODNOSE NA KULTURNO NASLEĐE CENTRALNOG PODRUČJA PRIŠTINE

Posebna pažnja posvećena istorijskim spomenicima Prištine, odnosno graditeljskim nasleđem koncentrisanim u centralnom području grada u razvojnim urbanističkim planovima je data u Generalnom planu Prištine iz 1951, gde je razmatrano brzo propadanje starog trgovačkog centra koji je bio kulturni, ekonomski i administrativni centar grada. Plan je zamenjen 1964. godine odlukom opštine Prištine u kojoj su preporuke o zaštitu istorijske zone grada iz prethodnog plana prihvaćene.

Sledeći date akte, Detaljni urbanistički plan iz 1978, izrađen od strane Zavoda za urbanizam opštine Prištine, utvrdio je granice takozvane „Istorijske zone“ i/ili „Starog grada“. Plan je obuhvatao i „Zanatski centar“ kao važni kompleks koji povezuje urbani kontekst prošlosti i budući razvoj grada.² Obuhvaćeno područje planom ima 8,2 ha. (Vidi priloženu mapu br. 1, A).

Nakon definisanja granica „Istorijske zone“, Zavod za urbanizam je uradio inventar, odnosno sproveo proces evaluacije urbane strukture. Popis je pokazao da je ovo područje jedini deo grada koji sadrži autentične i ambijentalne vrednosti graditeljskog nasleđa različitog tipa i funkcija: verskih, stambenih, trgovinskih i zanatskih struktura, objekta za osveženje kao i druge strukture sa tradicionalnim ambijentalnim vrednostima, ali i građevine koje odudaraju od okoline, a od kojih su mnoge podignute bez građevinske dozvole.

Analize sprovedene za „Istorijsku zonu“ Prištine dovele su do sledećih zaključaka:

² Prema ovom planu, utvrđene su sledeće granice Zone: "...Granica „Istorijske zone“ se pruža ulicom Maršal Tito (po novom: Agim Ramadani), od spoja sa ulicom Zenel Salihu, duž ulice Lole Ribara (po novom: Ilir Konushevci), kroz Zrinjsku ulicu (po novom: Ylfete Humolli), blizu granice sa gradskim bazarem, duž i do kraja ulice Bratstvo i jedinstva (po novom: Lidhja e Prizrenit), do severne granice kompleksa Etnografskog muzeja („Emingjiku“), na granici sa Srednjom stručnom školom (po novom: Srednja škola „Sami Frasheri“), duž granice te srednje škole do ugla njene istočne strane i od tog mesta do raskrsnice ulice Miladina Popovića (po novom: Ibrahim Lutfiu/ najnovije ime: Nazim Gafurri) i ulice Vuka Karadžića (po novom: Iliaz Agushi) kod Sahat kule i kompleksa Tekije (koji je na ulici Emin Duraku), i preko te ulice do kompleksa Centra za kulturnu propagandu (nova funkcija: „Sedište bivših političkih zatvorenika“/ prethodno – Sedište Akademije nauka i umetnosti), koji se nalazi na ulici Miladina Popovića (po novom: Ibrahim Lutfiu/ Nazim Gafurri), sa drugim građevinama duž ove ulice na jugu poput džamije Jašar Paše, Čarši džamije, kompleksa muzeja (Nacionalni muzej Kosova) i kompleksa bivše zgrade „Rilindje“ (Opštinski sud i Biro za statistiku Kosova), zaključno sa raskrsnicama ulica Zenel Salihu i Maršal Tito (po novom: Agim Ramadani).

them built without permit.

The analysis carried out for the "Historic Zone" of Prishtinë/Priština city resulted in the following conclusions:

- the monuments within the "Historic Zone" show that there still exist buildings of historical, architectural and environmental values that create a specific urban nucleus;
- even the collapse of the old trade market and other traditional facilities is evident, this area deserves special care;
- restoration, reconstruction and revitalization activities of the site should be carried out following consideration of all relevant factors because it is a long, complex and expensive process.

The new Master Plan, adopted in 1987, also confirmed the basic principles related to the protection of building heritage in the "Historic Zone" promoted in the previous acts. Defined boundaries of the Zone were drawn accurately in its graphic overview.

Despite the well-established basic principles in urban planning acts, negative effects of uncontrolled development in the area were not reduced. The situation became worse during the Yugoslav crisis and during the turbulent years that were particular to the Kosovo territory.

Considering the situation, in 2004 the authorities of Prishtinë/Priština for urban planning have reached a Strategic Urban Plan in order to prevent rapid illegal constructions in the post-conflict period. In the Strategic Urban Plan documentation for the next Regulatory Plan for the "Historic Zone" of Prishtinë/Priština, the integrated approach in creation of the objectives of the urban plan was highly recommended as the following:

- Expression of city identity through features with cultural – historical values
- Integrated access to conservation, restoration, planning and urban design strategy based on comprehensive documentation.

According to the Law on Spatial Planning (no.2003/4) and the Regulation on the Self-Governance of Kosovo Municipalities (no.2000/45), in 2006 the Municipal Assembly of Prishtinë/Priština made a decision to initiate drafting of a Regulatory plan for the "Old City" of Prishtinë/Priština which boundaries were inscribed in the art.3 of the Decision: "... is delineated with "Zenel Salihu" street on the south; "Afrim Lohxa" and "Xheladin Kurbaliu" streets on the east; "Haxhi Zeka" and "Llapi" streets, all the way to the intersection with "Lidhja e Prizrenit" street, continuing on the left along "Ilir Konushefci" street, and closing the perimeter with "Zenel Salihu" street, which includes an area of 26 ha."

The Decision from 2006 was amended in 2009, expanding the

Analiza e kryer për "Zonën Historike" të qytetit të Prishtinës rezultoi me konkluzionet si në vijim:

- monumentet brenda "Zonës Historike" tregojnë se ende ekzistojnë ndërtesa të vlerave historike, arkitektonike dhe mjedisore të cilat krijojnë një bërthamë specifike urbane;
- edhe pse shkatërrimi i tregut të vjetër dhe i objekteve të tjera tradicionale është i dukshëm, kjo zonë meriton kujdes të posaçem;
- veprimtaritë e restaurimit, rindërtimit dhe rigjallërimit të kësaj zone duhet të kryhen pas shqyrimit të të gjithë faktorëve relevantë për shkak se ky është proces i gjatë, i ndërlidhur dhe i shtrenjtë.

Plani i ri gjeneral, i miratuar në vitin 1987, gjithashtu i konfirmoi parimet themelore lidhur me mbrojtjen e trashëgimisë ndërtimore në "Zonën Historike" të promovuara në aktet e mëparshme. Kufijtë e përkufizuar të zonës ishin vizatuar me saktësi në pasqyrën grafike të saj.

Pavarësisht parimeve themelore të përcaktuara mirë në aktet e planifikimit urban, efektet negative të zhvillimit të pakontrolluar në atë zonë nuk ishin zgjedhur. Gjendja u përkeqësua gjatë kritikës në Jugosllavi dhe viteve të trazuara që e kishin prekur territorin e Kosovës.

Duke e pas parasysh situatën, në vitin 2004, autoritetet e Prishtinës për planifikim urban e miratuan një plan strategjik urban për parandalimin e ndërtimeve të shpejta të paligjshme gjatë periudhës së pasluftës. Në dokumentacionin e planit strategjik urban për planin e ardhshëm rregullativ për "Zonën Historike" të Prishtinës, është propozuar qartë qasja e integruar për krijimin e objektivave të planit urban dhe atë si në vijim:

- Shprehja e identitetit të qytetit përmes përbajtjeve me vlera kulturore-historike
- Qasjes së integruar për strategjinë e konservimit, restaurimit, planifikimit hapsinor dhe formësimit të hapsirave urbane.

Sipas Ligjit për planifikim hapësinor (nr.2003/4) dhe Ligjit per rregullimin e vetëqeverisjes së komunave të Kosovës (nr.2000/45), në vitin 2006 Kuvendi komunal i Prishtinës mori vendim për iniciimin e hartimit të një plani rregullativ për "Qytetin e vjetër" të Prishtinës, kufijtë e të cilit ishin pëershruar në nenin 3 të vendimit: "kufiri përkufizohet me rrugën "Zenel Salihu" në jug; rrugët "Afrim Loxha" dhe "Xheladin Kurbaliu" në lindje; rrugët "Haxhi Zeka" dhe "Llapi", deri tek kryqëzimi me rrugën "Lidhja e Prizrenit", vazhdon në anë të majtë përgjatë rrugës "Ilir Konushefci", duke e myllur perimetrin me rrugën "Zenel Salihu", që përfshinë një sipërfaqe prej 26 ha."

Vendimi i vitit 2006 ishte ndryshuar dhe plotësuar në vitin 2009,

- spomenici u okviru „Istorijske zone“ pokazuju da u toj oblasti još uvek postoje građevine istočne, arhitektonske i ambijentalne vrednosti, koje formiraju specifično urbano jezgro;

- iako je propadanje stare čaršije i drugih tradicionalnih objekata očigledno, ova oblast zaslužuje posebnu brigu;

- radovi na restauraciji, rekonstrukciji i revitalizaciji ove celine treba da se sprovode imajući u vidu sve relevantne činioce, jer je u pitanju dug, složen i skup proces.

Novi Generalni plan, usvojen 1987, takođe je potvrdio osnovna načela zaštite nasleđa u „Istorijskoj zoni“, koja su istaknuta u prethodnim aktima. Definisane granice Zone su iscrtane precizno u grafičkom pregledu tog plana.

Uprkos dobro utemeljenim osnovnim načelima akata prostornog planiranja, negativne posledice nekontrolisane gradnje na ovom području nisu ublažene. Situacija se pogoršala za vreme jugoslovenske krize i turbulentnih godina kroz koje je prošlo Kosovo.

S obzirom na takvo stanje stvari, godine 2004. prištinski organ nadležni za prostorno planiranje izradili su Strateški prostorni plan kako bi sprečili brzu nelegalnu gradnju u periodu posle sukoba. U dokumentaciji Strateškog prostornog plana za naredni regulatorni plan „Istorijske zone“ Prištine, izričito je preporučen integriran pristup u definisanju ciljeva prostornog plana, i to na sledeći način:

- izražavanje identiteta grada kroz sadržine sa kulturno-istorijskim vrednostima
- integriran pristup strategiji konzervacije, restauracije, prostornog planiranja i oblikovanja urbanog prostora.

Prema Zakonu o prostornom planiranju (br. 2003/4) i Zakonu o regulisanju samouprave u kosovskim opštinama (br.2000/45), gradska skupština Prištine je 2006. godine donela odluku da pokrene izradu regulatornog plana za „Starograd“ Prištine, čije su granice opisane u članu 3 odluke: „granica se pruža ulicom Zenel Salihu na jugu; ulicama Afrim Lohxa i Xheladin Kurbaliu na istoku; ulicama Haxhi Zeka i Llapi, sve do raskrsnice sa ulicom Lidhja e Prizrenit, nastavljajući s leve strane duž ulice Ilir Konushefci, zatvarajući krug ulicom Zenel Salihu, što obuhvata prostor od 26 ha“.

Odluka iz 2006. je izmenjena i dopunjena 2009, šireći granice „Istorijske zone“ u novom regulatornom planu. Prema članu 1 odluke (koji zamenjuje član 3 odluke iz 2006), novi regulatorni plan treba da se odnosi na oblast takozvanog „Starog grada“ sa sledećim granicama: „granica je na jugu definisana ulicom Zenel Hajdini, na istoku ulicom Afrim Loxha, ulicom Xhelad Kurbaliu, potom ulicom

boundaries of the “Historic Zone” in the up coming Regulatory plan. According to art. 1 of the Decision (replacing art.3 of the Decision from 2006), the new Regulatory plan should refer to the area of the so called “Old City” with the following boundaries: in the South it is defined with the St. “Zenel Hajdini”, on the East - with St. “Afrim Loxha”, St. “Xhelal Kurballiu”, then with St. “Haxhi Zeka”, St. “Llapi” to the crossroad with the St. “Bajram Bahtiri”, respectively with intersection with railway, continuing parallel with the railway to the crossroad with the St. “Ilir Konushevci”, being closed with St. “Zenel Salihu”... which includes an area of 42 ha”. (see attached map No.1, B).

The Regulatory plan is still not completely developed. According to the Strategic plan of the Municipality of Prishtinë/Priština for 2012, the Regulatory plan design for the related area is one of the priority activities.

Spatial planning context

At the end of this brief review of the urban planning development aspect referring to the study area, we found it appropriate to present elements of other documents that specify the strategic vision of Kosovo’ authorities regarding the importance of inclusion of cultural heritage in the spatial planning development. One document is the “Kosovo Spatial Plan 2012-2020”. In the chapter on spatial development framework, the Kosovo territory has been divided into four areas that are defined with different names and colours, which vary by geographical features, economic activities and the development potential. Prishtinë/Priština municipality belongs to the “blue” space that is labelled as “Port of Kosovo” with the capital of Prishtinë/Priština and features like administration, educational, health, service-trade, tourism, etc.

By analyzing the strengths of the area it also identified the presence of historic and cultural values which contribute to its identity and attractiveness but also the “lack of awareness on the protection of cultural heritage”. In another chapter – “strategy and actions for implementation...” are listed the actions to be undertaken in order to achieve the objective and the main goal – “Preservation and protection of cultural heritage”. In the chapter on the provisions for implementation there are conditions and safeguarding measures to be incorporated in the Municipal Development Plans, while the addition of new elements depends on the features selected by the municipality.

duke i zgjeruar kufijtë e “Zonës Historike” në planin e ri rregullativ. Sipas nenit 1 të vendimit, (zëvendësim i nenit 3 të vendimit të vitit 2006), plani i ri rregullativ duhet t'i referohet zonës të “Qytetit të vjetër” me këta kufij: në jug përkufizohet me rr. “Zenel Hajdini”, në lindje me rrugën “Afrim Loxha”, rr. “Xhelal Kurballiu”, dhe me rr. “Haxhi Zeka”, rr. “Llapi” deri në udhëkryq me rr. “Bajram Bahtiri”, përkatësisht me kryqëzimin me hekurudhë, paralel hekurudhës deri tek udhëkryqi me rr. “Ilir Konushevci”, dhe përfundon me rr. “Zenel Salihu”... që përfshinë një sipërfaqe prej 42 ha”. (shihni hartën e bashkëngjitur nr. 1, B).

Plani rregullativ ende nuk është i zhvilluar plotësisht. Sipas planit strategjik të komunës së Prishtinës të vitit 2012, projektimi i planit rregullativ për zonën përkatëse është një nga veprimitaritë prioritare.

Konteksti i planifikimit hapësinor

Në fund të kesaj pasqyre të shkurtë të zhvillimit të planeve urbane që i referohet zonës së studimit, e pamë të nevojshme që të paraqesin elemente të dokumenteve të tjera që e specifikojnë vizionin strategjik të autoritetetve të Kosovës lidhur me rëndësinë e përfshirjes së trashëgimisë kulturore në zhvillimin e planifikimit hapësinor. Një dokument i tillë është edhe “Plani hapësinor i Kosovës 2012-2020”. Në kapitullin rreth kornizës së zhvillimit hapësinor, territori i Kosovës është ndarë në katër zona të përfkufizuara me emra dhe ngjyra të ndryshme që dallojnë sipas tipareve gjeografike, veprimitarive ekonomike dhe potencialit zhvillimor. Komuna e Prishtinës i përket zonës “së kaltër” që është e emëruar si “Porti i Kosovës” me kryeqytetin e Prishtinës dhe karakteristika si administratë, arsim, shëndetësi, shërbime-tregti, turizëm, etj.

Duke i analizuar përparrësitë e zonës, ai identifikon edhe praninë e vlerave historike dhe kulturore që i kontribuojnë identitetit dhe atraktivitetit, por edhe “mungesën e sensibilizimit përmbrnjën e trashëgimisë kulturore”. Në një kapitull tjetër – “strategjia dhe veprimet përzbatim ...” janë të paraqitura veprimet që duhet të ndërmerrën përtë arritur objektivin dhe synimin kryesor – “Ruatja dhe mbrojtja e trashëgimisë kulturore”. Në kapitullin rreth dispozitiveve përzbatim, janë paraqitur kushtet dhe masat e mbrojtjes që duhet të inkorporohen në planet zhvillimore komunale, ndërsa shtimi i elementeve të reja varet nga karakteristikat e përgjedhura nga komuna.

Haxhi Zeka, ulicom Llapi do raskrsnice sa ulicom Bajram Bahtiri, raskrsnicom od ovih ulica sa prugom, i dalje paralelno sa prugom do raskrsnice sa ulicom Ilir Konushevci, završno sa ulicom Zenel Salihu”, što obuhvata prostor od 42 ha”. (Vidi priloženu mapu br. 1, B).

Regulatorni plan još uvek nije u potpunosti razrađen. Prema Strateškom planu opštine Prištine za 2012, nacrt regulatornog plana za dato područje spada u jednu od prioritetnih aktivnosti.

Kontekst prostornog planiranja

Na kraju ovog kratkog pregleda aspekta razvoja urbanističkih planova koji se odnose na područje odabrane studije, našli smo da shodno da navedemo elemente i drugih dokumenata koji predstavljaju stratešku viziju kosovskih vlasti u pogledu važnosti uključivanja kulturnog nasleđa u razvoj prostornog planiranja. Jedan takav dokument je „Prostorni plan za Kosovo 2012-2020“. U poglaviju koje se odnosi na okvir prostornog razvoja, teritorija Kosova je podeljena na četiri oblasti koje su definisane različitim imenima i bojama i koje se razlikuju po geografskim odlikama, privrednim aktivnostima i razvojnom potencijalu. Opština Priština pripada „plavom“ prostoru koji je označen kao „Luka Kosova“ sa glavnim gradom Prištinom i prikazuje administraciju, obrazovanje, zdravstvo, trgovinu uslugama, turizam, itd.

Analizirajući pogodnosti ove oblasti, u datom dokumentu se takođe navodi postojanje istorijskih i kulturnih vrednosti koje do prinose njenom identitetu i atraktivnosti, ali i „nepostojanje svesti o zaštiti kulturnog nasleđa“. U drugom poglaviju – „Strategija i mera primene...“ navedene su mere koje treba preduzeti kako bi se postigao glavni cilj – „očuvanje i zaštita kulturnog nasleđa“. U poglaviju o odredbama vezanim za primenu, postoje uslovi i mere zaštite koje treba uključiti u razvojne planove opština, dok dodavanje novih elemenata zavisi od sadržina koja je izabrala opština.

IDENTIFICATION OF THE “HISTORIC CENTRE” OF PRISHTINË/PRIŠTINA

Definition of the boundaries

Considering the situation of the cultural heritage within the previously determined area as a “Historic Zone” in the development planning schemes, the following could be concluded:

- The area that could be defined as a “Historic centre”, i.e. a zone with concentrated cultural heritage is much smaller than it was defined as the “Old City” zone by the Decision of the Municipality of Prishtinë/Priština from 2009 for design of the Regulatory plan;
- According to the number, significance and condition of monuments, as well as of other features that contributed to the development of the urban matrix of Prishtinë/Priština old city centre, the scope of the area presented in the study leads us much more to the “Historic Zone” defined by the Detailed Urban Plan from 1978.³

Bearing in mind that the “Historic Zone” (1978) has suffered major changes regarding the structure of the buildings, their function and the surrounding environment which are ongoing to the present day, the conservation basis for the cultural heritage in the study are prepared for a smaller area of the central part of the “Historic Zone”.

Another reason to work on specific area in this study is related to the attitude of the PCDK working team to support the intention of the Prishtinë/Priština municipality – main street “Ibrahim Lutfiu” around which the most important public monuments are concentrated – to be closed for traffic. In this way the historic city core could be better protected and managed.

Thus, the covered area in the study, named “**Historic Centre**” of Prishtinë/Priština, is bounded by the following streets and cadastral parcels: to the south begins at the intersection of the streets “Agim Ramadani” and “Zelal Salihu”, and extends to the north a long the St. “Agim Ramadani” to the intersection of St. “Xhemajl Prishtina” in direction to the north, extends all the way to the crossroad with the st. Xhemajl Prishtina”; it extends on the east a long the St. Xhemajl Prishtina” to the junction with the st. Iliaz Agushi and a long the st. Ilijaz Agyshi to the intersection with the st. “Ibrahim Lutfiu”. The boundary extends around the building of the Gymnasium, i.e.

³ The Detailed Urban Plan from 1978 is archived in the Municipality of Prishtinë/Priština.

PËRCAKTIMI I “QENDRËS HISTORIKE” TË PRISHTINËS

Definimi i kufijve

Duke e pas parasysh gjendjen e trashëgimisë kulturore në zonën e përcaktuar më parë si “Zona historike” në skemat e planifikimit zhvillimor, mund te vihet ne perfundim si ne vijim:

- Zona që mund të përkufizohet si “Qendër historike”, dmth, zonë me trashëgimi kulturore të koncentruar është shumë më e vogël se ajo që është përkufizuar si “Qyteti i vjetër” me vendimin e vitit 2009 të komunës së Prishtinës lidhur me hartimin e planit rregullativ;
- Sipas numrit, domethënies dhe kushteve të monumenteve, si dhe të tipareve të tjera që i kanë kontribuar zhvillimit të matricës urbane të qendrës së qytetit të vjetër të Prishtinës, vellimi i zonës së prezantuar në studim na shpie më shumë drejt “Zonës historike” të përkufizuar nga plani i detajuar urban i vitit 1978.³

Duke e pas parasysh se “Zona Historike” (1978) ka pësuar ndryshime të mëdha për sa i përket strukturës së ndërtesave, funksionit të tyre dhe mjedisit përreth të cilat janë duke vazhduar edhe ditëve të sotme, bazat për konservimin e trashëgimisë kulturore në studim janë përgatitur për një zonë më të vogël të pjesës qendrore të “Zonës Historike”.

Arsye tjetër për punën në këtë studim për zonën e caktuar në lidhje me qendrimin e ekspit punues të PDKK-së ka qenë qe ta mbështhesë qellimin e komunës së Prishtinës qe rruga kryesore („Ibrahim Lutfiu“) të mylljet për qarkullim. Me këtë bërtëma historike e qytetit mund të ruhet dhe menagjohet më mirë.

Andaj, zona e mbuluar në studim, e emëruar “**Qendra historike**” e Prishtinës, kufizohet me rrugët dhe ngastrat kadastrale në vijim: në jug fillon në kryqëzimin e rrugëve “Agim Ramadani” dhe “Zenel Salihu”, dhe vazhdon në veri përgjatë rr. “Agim Ramadani” deri tek kryqëzimi i rrugës “Xhemajl Prishtina” në drejtim të veriut, vazhdon deri tek udhëkryqi me rr. Xhemajl Prishtina”; vazhdon në lindje përgjatë rr. Xhemajl Prishtina” deri tek kryqëzimi me rr. Iliaz Agushi dhe përgjatë rr. Iliaz Agyshi deri tek kryqëzimi me rr. “Ibrahim Lutfiu”. Kufiri vazhdon rrëth ndërtesës së gjimnazit, që d.m.th. me ngastrat kadastrale: 5003-0, 5004-0, 5010-0 (në veri-lindje), 4997-0, 4993-0, 4992-0, 4991-0, 4990-0, 4989-0, 4988-0, 4996-0 (në jug). Pastaj kufiri zgjatet nëpër rr. “Emin Duraku” në jug, pra me ngastrat kadastrale: 4983-0, 4984-0, 5594-0, 5595-0, 5599-0, 5602-0, 5601-0, 5600-0, dhe nëpër rr. “Hamdi Mramori” deri tek ngastrat kadastrale 5609-0, vazhdon nëpër rr. “Zenel Salihu” në perëndim

³ Plani urban i detajuar nga viti 1978 gjendet në arkiva të komunës së Prishtinës.

ODREDIVANJE “ISTORIJSKOG CENTRA” PRIŠTINE

Definisanje granica

Imajući u vidu stanje kulturnog nasleđa na području koje je prethodno u razvojnim urbanističkim planovima definisano kao „Istorijska zona“, može se zaključiti sledeće:

- Područje koje bi se moglo definisati kao „Istorijski centar“, t.j. zona koncentrisanog kulturnog nasleđa, mnogo je manja od onoga što je definisano kao zona „Starog grada“ odlukom opštine Prištine iz 2009. o izradi regulatornog plana;
- Sudeći po broju, značaju i stanju spomenika, kao i po drugim karakteristikama koje su doprinele razvoju urbane matrice centra starog grada Prištine, obim područja predstavljenog u studiji mnogo više upućuje na „Istorijsku zonu“ definisanu detaljnijim urbanističkim planom iz 1978.³

Imajući na umu da je „Istorijska zona“ (1978) pretrpela velike promene u pogledu strukture građevina, njihove funkcije i okruženja, koje su i dalje u toku, konzervatorske osnove za kulturno nasleđe u odabranoj studiji su pripremljene za jedno manje područje centralnog dela „Istorijske zone“.

Drugi razlog za rad studije na određeno područje je u vezi sa stavom radnog tima PKRK-a da podrži nameru opštine Prištine da se glavna ulica („Ibrahim Lutfiu“) zatvori za saobraćaj. Time bi se istorijsko jadro grada moglo bolje zaštитiti i upravljati.

Prema tome, oblast obuhvaćena studijom, nazvana „**Istorijski centar**“ Prištine, ograničena je sledećim ulicama i katastarskim parcelama: na jugu počinje na raskrsnici ulica Agim Ramadani i Zenel Salihu, i proteže se na sever duž ulice Agim Ramadani do raskrsnice sa ulicom Xhemajl Prishtina u pravcu severa; na istoku se proteže duž ulice Xhemajl Prishtina do spoja sa ulicom Ilijaz Agushi i duž ulice Ilijaz Agushi do raskrsnice sa ulicom Ibrahim Lutfiu. Granica se proteže oko zgrade gimnazije, t.j. uz sledeće katastarske parcele: 5003-0, 5004-0, 5010-0 (na severoistoku), 4997-0, 4993-0, 4992-0, 4991-0, 4990-0, 4989-0, 4988-0, 4996-0 (na jugu). Potom se granica pruža preko ulice Emin Duraku na jug, t.j. katastarskih parcela 4983-0, 4984-0, 5594-0, 5595-0, 5599-0, 5602-0, 5601-0, 5600-0, preseca ulicu Hamdim Mramori do KP 5609-0, pruža se duž ulice Zenel Salihu na zapadu sve do raskrsnice sa ulicom Agim Ramadani. Obuhvaćeno područje iznosi oko 4,7 ha. (Vidi priloženu mapu br. 1, C)

³ Detaljni urbanistički plan iz 1978. se čuva u arhivi opštine Prištine.

with the following cadastral parcels: 5003-0, 5004-0, 5010-0 (on the North-East), 4997-0, 4993-0, 4992-0, 4991-0, 4990-0, 4989-0, 4988-0, 4996-0 (on the South). Then the boundary extends across the St. “Emin Duraku” to the South, i.e. the cadastral parcels: 4983-0, 4984-0, 5594-0, 5595-0, 5599-0, 5602-0, 5601-0, 5600-0, and crossing the St. “Hamdim Mramori” to the KP 5609-0, extends along the St. “Zenel Salihu” on the West to the intersection of the St. “Agim Ramadani”. The covered area is c. 4.7 ha. (See attached map no. 1, C)

HISTORIC CHARACTER AND SIGNIFICANCE OF THE CULTURAL HERITAGE WITHIN THE “HISTORIC CENTRE” OF PRISHTINË/PRIŠTINA

1. The most important monuments

Several protected monuments of different types - three mosques, two Turkish baths, public fountain, Clock tower, representative residential facility (recently - Seat of the Association of the Previous Political Prisoners) and the monumental building of Turk's barracks (recently – Museum of Kosovo), represent the character of the historic centre of Prishtinë/Priština city that was developed through several centuries in the spirit of the Ottoman urban landscape type.

Along the main artery of the street's network , i.e. along one of the main streets - “Ibrahim Lutfiu”, almost all the monuments which represent the traditional “public” building types are located. The dominant disposition of three mosques: the Fatih Mehmed II Mosque, Yashar Pasha Mosque and Çarshia Mosque, founded or built in the “golden” era of the Ottoman Empire (end of 14th c. - late 16th c.), is a testimony of the oriental character of the area. It is well known that such buildings were part of the central area of covered and/or uncovered market/bazaar (çarsia), representing the typical Ottoman socio-economic model of town's development. Prishtinë/Priština's market area consisted of both – covered and uncovered bazaar/“çarsia” and its development probably started in the middle of the 16 c. since the medieval village was mentioned for the first time as a town. This explains the expansion of building activities in subsequent centuries, particularly those related to the rich public life of citizens provided in the market area.

Çarshia (Bazaar) Mosque is recognized as the oldest existing Muslim religious buildings in Kosovo. The sources inform that Sultan Beyazit I (1389 – 1402) laid the foundation of the mosque in

deri tek kryqëzimi i rr. “Agim Ramadani”. Sipërfaqja e mbuluar është rreth 4.7 ha. (Shih hartën e bashkangjitur nr. 1, C)

KARAKTERI HISTORIK DHE RËNDËSIA E TRASHËGIMISË KULTURORE NË “QENDRËN HISTORIKE” TË PRISHTINËS

1. Monumentet më të rëndësishme

Një numër monumentesh të ndryshme të mbrojtura – tri xhami, dy hamame turke, shatërvani publik, sahat kulla, objekte banesore reprezentative (tani – Selia e shoqatës të ish-të burgosurve politikë) dhe objekti monumental i i kazermës turke (tani – Muzeu i Kosovës), përfaqësojnë karakterin e qendrës historike të qytetit të Prishtinës të zhvilluar gjatë disa shekujve në fryshtë e planifikimit urban të periudhës osmane.

Përgjatë arteries kryesore të rrjetit të rrugës, pra përgjatë një prej rrugëve kryesore - “Ibrahim Lutfiu”, janë të vendosura pothuajse të gjitha monumentet që i përfaqësojnë llojet tradicionale të ndërtueseve publike. Orari dominant i tri xhamive: Xhamia Fatih Mehmed II, Xhamia Jashar Pasha dhe Xhamia e Çarshisë, të ndërtuara në epokën e artë të Perandorisë Osmane (nga fundi i shekullit XIV - deri në fundin e shekullit XVI), është dëshmi e karakterit oriental të asaj zone. Dihet mirë se ato ndërtesa ishin pjesë e zonës qendrore e tregut/pazarit (çarshisë) të mbuluar dhe/apo të pambuluar, që përfaqëson modelin tipik socio-ekonomik osman të zhvillimit të qytetave. Zona e tregut të Prishtinës i kishte të dyja – pazarin/çarshinë e hapur dhe të mbuluar, dhe zhvillimi i saj mund të ketë filluar diku në mesin e shekullit XIV meqë fshati mesjetar ishte quajtur për herë të parë qytezë. Kjo e shpjegon zgjerimin e veprimitarive të ndërtueseve në shekujt pasues, në veçanti të atyre që kishin të bënin me jetën e pasur publike të qytetarëve të Prishtinës që zhvillohej në zonën e tregut.

Xhamia e Çarshisë (Pazarit) nijhet si ndërtesa më e vjetër ekzistuese fetare myslimanë në Kosovë. Burimet njofojnë se Sultan Pajaziti I (1389 – 1402) i kishte vendosur themellet e xhamisë si kujtim për fitoren e ushtrisë osmane në betejën e Kosovës (1389), e udhëhequr nga babai i tij, Sultan Murati, i cili ishte vrarë në fshatin Mazgit në afërsi të Prishtinës. Punimet e ndërtimit kishin përfunduar në dekadën e shtatë të shekullit XV, gjatë sundimit të Sultan Mehmetit II, dhuruesi i një ndërtese tjetër fetare në qendër të Prishtinës së vjetër – Xhamia e Mbretit (Xhamia Mehmed Fatih II). Xhamia e Çarshisë ka një bazë të thjeshtë katrore e mbuluar me një kupolë

ISTORIJSKI KARAKTER I ZNAČAJ KULTURNOG NASLEĐA U OKVIRU „ISTORIJSKOG CENTRA“ PRIŠTINE

1. Najvažniji spomenici

Nekoliko zaštićenih spomenika različitog vida – tri džamije, dva turska kupatila, javna fontana, Sahat kula, reprezentativni stambeni objekat (od skora sediše Udruženja bivših političkih zatvorenika) i monumentalna zgrada turske kasarne (sada Muzej Kosova), definiše karakter istorijskog centra Prištine, koji je razvijan nekoliko vekova u duhu otomanskog planiranja prostora.

Duž glavne arterije ulične mreže, t.j. duž jedne od glavnih ulica – “Ibrahim Lutfiu”, nalaze se skoro svi spomenici koji predstavljaju tradicionalne javne građevine. Dominantan raspored tri džamije: džamija Fatih Mehmeda II, džamija Jašar Paše i Çarši džamija, osnovanih ili sagrađenih u zlatno doba Otomanske imperije (od kraja 14. do kraja 16. veka), svedoči o orientalnom karakteru ove oblasti. Dobro je poznato da su takve građevine bile deo centralnog dela pokrivenog i/ili nepokrivenog trgovačkog centra/bazara (çaršije), predstavljajući tipičan otomanski društveno-ekonomski model razvoja grada. Prištinski trgovaci centar se sastojao i od pokrivenog i od nepokrivenog bazara/çaršije, i njegov razvoj je verovatno počeo sredinom 16. veka, kada je ovo srednjeverkovno selo po prvi put pomenuto kao grad. To objašnjava širenje graditeljskih radova u vekovima koji su usledili, naročito onih koji su vezani za bogati javni život građana Prištine koji se odvijao u bazaru.

Çarši (Bazar) džamija se smatra najstarijim postojećim muslimanskim verskim objektom na Kosovu. Izvori svedoče da je sultan Bajazit I (1389-1402) položio temelje ove džamije u znak sećanja na pobedu otomanske vojske u bici na Kosovu (1389), pod vodstvom njegovog oca, sultana Murata, koji je bio ubijen u selu Mazgit blizu Prištine. Građevinski radovi su završeni u sedmoj deceniji 15. veka, za vreme vladavine sultana Mehmeda II, kitora jednog drugog verskog objekta u centru stare Prištine – Kraljeve džamije (Džamija Mehmeda Fatih II). Çarši džamija ima jednostavnu kvadratnu novu i pokrivena je kupolom koju drži dvanaestostrajni tambur. Kameni trem sa prozorskim otvorima na dva nivoa na prednjoj strani i minaret na jugoistoku, su ponovo/nanovo sagrađeni. Oko okvira prozora, na zidovima isturene galerije, kao i u kupoli, naslikana dekoracija je sačinjena od vegetativnih i geometrijskih ornamenta. Na građevini se trenutno vrše konzervatorski radovi.

memory of the Ottoman army victory in the Kosovo battle (1389), led by his father, the Sultan Murat who was killed in the village of Mazgit near Prishtinë/Priština. The construction works were completed in the seventh decade of the 15th c. during the rule of Sultan Mehmed II, the donator of another religious building in the centre of old Prishtinë/Priština – the King's mosque (Mehmed Fatih II Mosque). The Çarshia mosque is a single hall covered with a dome supported by twelve-sided drum. The stone porch with window openings on two levels placed on the front side and a minaret on the south-east have been rebuilt. Decoration of natural and geometric ornaments is painted around the frames of the windows, on the walls of the praying gallery as well as in the dome. The building is presently under conservation works.

In the vicinity of the Çarshia Mosque is the *public fountain*. According to the type of the construction and the marble decoration it was probably built in the late 17th or the beginning of the 18th century when the market experienced a great development. It is a simple widespread type of fountain known as *çeşme*, usually located in the frequent public space as the bazaar was. Eight marble slabs with carved floral decoration in a form of rosette represent the so called "tulip" style developed in the Ottoman Empire under the influence of the European Baroque decorative art.

In the context of "modernisation" of Ottoman towns, in 1885/86 the monumental building of the Kosovo Museum, previously - *the Seat of Ottoman Army administration* ("Turkish military barracks") was built. It is located on the main street, next to the fountain on the east. The impressive monument is almost square in plan and originally had two levels and a raised ground floor. The style is eclectic with influence of Neoclassical European architecture. The dominant section is the central entrance where a U-turn staircase leads to the porch with vaulted arcades. After the reconstruction/restoration works the original appearance of the building was changed – a loft was added, the roof tiles (originally "Turkish" tiles) were replaced with "modern" tiles and the upper window openings frames were vaulted. Until 1975 the building was used as a headquarters of the military regiment of Prishtinë/Priština. Since 1980 it functions as a museum.

Next to the Museum is *Yashar Pasha Mosque*. Yashar Pasha was a great donor of many constructions, not only in Prishtinë/Priština (where he was born) but in other Kosovo districts. The building was constructed in 1835 as the inscription above the entrance door of the mosque informs. It is a single domed building on a square plan,

të mbeshtetur ne një bazë dymbëdhjetë-këndore. Portiku prej guri me hapje të dritareve në dy nivele, e vendosur në anën ballore, dhe një minare në anën jug-lindore janë rindërtuar. Dekorimi i ornamenteve natyrore dhe gjemotike është i ngjyrosur rrëth kornizave të dritareve, nëpër muret e galerisë së faljes së namazit, si dhe në kupolë, janë dekoruar me ornamente natyrale gjemotike. Në ndërtesë aktualisht janë duke u kryer punime të konservimit.

Në afërsi të Xhamisë së Çarshisë është *shatërvani publik*. Sipas llojit të ndërtimit dhe dekorimit prej mermerit mund të thuhet se është ndërtuar në fund të shek. XVII ose në fillim të shekullit të XVIII kur tregu përfjetoi një zhvillim të madh. Është një lloj i thjeshtë i gjërë i shatërvanit të hapur i njohur si çeshme, që zakonisht është i vendosur në hapësira publike, siç ishte pazari. Tetë pllaka mermeri me dekorime të gdhendura me lule në formë trëndafili e përfaqësojnë stilin e quajtur "tulip" të zhvilluar në Perandorinë Osmane nën ndikimin e artit dekorativ evropian barok.

Në kontekst të "modernizimit" të qytetave osmane, në 1885/86 u ndërtua ndërtesa monumentale e Muzeut të Kosovës, e cila më parë kishte sherbyer si *Selia e administratës së ushtrisë osmane* ("Kazerma ushtarake të Turqise"). Ajo është e vendosur në rrugën kryesore, në pjesën lindore të shatërvanit. Objekti mbresëlënës është pothuajse në formë katrorë dhe në fillim ai i kishte pasur dy nivele dhe përdhese të ngritur. Stili frymon me ndikimi e arkitekturës neklasike evropiane. Pjesa dominuese është hyrja qendrore ku një palë shkallë me formën "U" shpjinë drejt portikut me arkada harkore. Pas punimeve të rindërtimit/restaurimit, dukja origjinale e ndërtësës ishte ndryshuar – ishte shtuar një nënçati, tjegullat (fillimisht tjegulla "turke") ishin zëvendësuar me tjegulla "moderne" dhe kornizat e dritareve të sipërme ishin bërë në formë harkore. Deri në vitin 1975, objekti ishte përdorur si seli e regjimentit ushtarak të Prishtinës, por që nga viti 1980, i njëjtë shfrytëzohet si muze.

Në afërsi të Muzeut gjendet *Xhamia e Jashar Pashës*. Jashar Pasha kishte qenë sponsor i shumë ndërtimeve, jo vetëm në Prishtinë (vendi ku kishte lindur) por edhe në vende të tjera të Kosovës. Kjo xhami është ndërtuar në vitin 1835, siç edhe tregon përshkrimi mbi derën e xhamisë. Është objekt me një kupolë të vetme me plan katror, me minare dymbëdhjetëkendore në këndin jug-perëndimor. Dëshmitë arkitektonike të portikut qendror tregojnë se fillimisht ajo ka qenë një hapësirë gjysmë e hapur e cila më pastaj ishte mbyllur me dritare të qelqit. Ky monument është shembull i stilit otoman të barokut vonshëm, që në veçanti shfaqet me pamjen e dritareve në fasadë dhe me dekorimin e pasur të pjesës së brendshme. Mi-

U blizini Çarshi dëjamije nalazi se *javna fontana*. Sudeci prema vrsti konstrukcije i mermernoj dekoraciji, verovatno je sagrađena krajem 17. ili početkom 18. veka, kada je bazar bio u punom razvoju. To je jednostavan, široko otvoreni tip fontane, poznat kao česma, koja se obično nalazi na prometnim javnim mestima, kao što je bio bazar. Osam mermernih ploča sa izrezbarenom cvetnom dekoracijom u formi rozete, predstavlja takozvani stil „lale“, koji je razvijen u Otmanskoj imperiji pod uticajem evropske barokne dekorativne umetnosti.

U kontekstu „modernizacije“ otomanskih gradova, 1885/86. godine je sagrađena monumentalna zgrada sadašnjeg Muzeja Kosova, koja je prethodno služila kao sedište otomanske vojne uprave („turska vojna kasarna“). Nalazi se na glavnoj ulici, na istoku od fontane. Ovaj impresivni spomenik je skoro kvadratne osnove, a prвobitno je imao dva nivoa i izdignuto prizemlje. Stil odiše uticajem neoklasističke evropske arhitekture. Dominantni deo je centralni ulaz, gde stepenište elipsastog oblika vodi do trema zasvođenog arkadama. Posle rekonstrukcije/restauracije, promenjen je prвobitni izgled objekta - pridodato je potkrovje, krovni crepovi (prвobitno turski) zamenjeni su savremenim crepom, a gornji prozorski okviri su zasvođeni. Do 1975. godine objekat je korišćen kao sedište prištinskog vojnog puka. Od 1980. godine funkcioniše kao muzej.

Pored muzeja nalazi se *džamija Jašar paše*. Jašar paša je bio veliki kitor mnogih građevina, ne samo u Prištini (gde je rođen), već i u drugim delovima Kosova. Ova džamija je podignuta 1835, o čemu svedoči natpis iznad ulaznih vrata. Ima jednu kupolu i podignuta je na kvadratnoj osnovi, sa dvanaestostraničnim minaretom priljubljenim uz jugozapadni ugao. Arhitektura centralnog trema ukazuje da je to prвobitno bio delimično otvoren prostor, kasnije zatvoren staklenim prozorima. Ovaj spomenik je primer otomanskog stila pozognog baroka, naročito izražen u izgledu prozora na fasadama i bogatih unutrašnjih dekoracija. Elegantni minaret, ukrašeni minber i mihrab, drveni mahvil i bogato zidno slikarstvo i kupole glavne prostorije, uvršćuju ovu džamiju među najvažnije spomenike iz otomanskog perioda na Kosovu. Džamija nije u funkciji od 2008. godine.

Najreprezentativnija tradicionalna stambena građevina (crtež 1) očuvana u ovoj oblasti, nalazi se pored Jašar pašine džamije, preko puta Kraljeve džamije i Sahat kule. Verovatno je sagrađena krajem 19. veka. To je dvospratni objekat koji se prвobitno sastojao od dva odvojena dela koja su se spajala u prizemlju. Dva dela kuće su imala različite funkcije u skladu sa otomanskim uređenjem stanovanja; jedan deo je služio opštim potrebama domaćinstva i sadržao je prostorije privatnijeg karaktera, koje koristi čitava porodica, dok se

with dodecagonal minaret attached to its south-west corner. The architectural evidence of the central porch indicates that originally it was a partially open-air space which was later enclosed with glass windows. The monument is an example of the Late Baroque Ottoman Style, particularly denoted by the appearance of the windows on the facades and by rich decoration of the interior. The elegant minaret, decorated minber and mihrab, the wooden mahvil and the rich wall paintings of the dome of the main hall, ranks this mosque among the most important monuments of the Ottoman period in Kosovo. Since 2008 the mosque has been out of use.

The most representative traditional residential building (drawing 1) preserved in this area is located next to Yashar Pasha Mosque, opposite to the King's Mosque and the Clock Tower. It was probably built in the late 19th century. It is a two-storey building, originally containing two separate sections which communicated at ground level. The two parts of the house served different functions in accordance with the Ottoman residence arrangement; One part served the general needs of the household and had more private rooms used by the entire family, while the other part was the men's quarters (selamlık), which included the rooms used for the daily activities and work of the men and as the reception rooms for the guests. According to the new function of the building as an administration facility a new arrangement of the interior and the country yard has been provided. A glazed partition was set up in the yard to serve as a protection from harsh winter conditions. Until 2011 the house functioned as a seat of the Academy of Science and Arts. Since 2011 it has been used as a seat of the Association of the (previous) political prisoners.

The Clock Tower was built in late 19th century opposite to the Sultan Fatih II Mosque, on a location that is currently a yard of the secondary school. It is hexagonal shaped, and 26 m high. The lower section of 16.5 m. was built of stone and the upper of bricks. The domed roof structure is constructed in a zig-zag shape (drawing 2). The openings of the upper section contain the clock mechanism. Some sources inform that the Clock tower was built with the donation of Yashar Pasha who also has procured a bell made in 18th century in Moldova and brought by the Turks as a war booty and placed on the clock tower of Vushtrri/Vučitrn. This assumption is highly implausible because it is known that Yashar pasha died in 1848, i.e. before the Clock tower was built. The sources also inform that Prishtinë/Priština trade market had another clock tower located near the Turkish Military Barracks, as a more simple construction

narja elegante, mimberi dhe mihrabi të dekoruar, mahvili prej druri dhe vizatimet e pasura nëpër muret e kupolës së hapësirës kryesore, bëjnë që kjo xhami të radhitet në listën e monumenteve më të rëndësishme të periudhës osmane në Kosovë. Kjo xhamia nuk është në përdorim që nga viti 2008.

Ndërtesa banesore tradicionale më reprezentative (figura 1) në këtë zonë është e vendosur afër Xhamisë Jashar Pasha, përpallë Xhamisë së Mbretit dhe Sahat Kullës. Ajo mund të jetë ndërtuar në fund të shekullit të XIX-të. Është një ndërtësë dykatëshe, ku fillimisht i kishte pasur dy pjesë të ndara që lidheshin në nivelin përdhesë. Dy pjesët e shtëpisë kishin funksione të ndryshme sipas rregullimeve banesore osmane; një pjesë shërbente për nevojat e përgjithshme të shtëpisë dhe kishte më shumë dhoma private që përdoreshin nga e tërë familja, ndërsa në pjesën tjetër ishin banesat e meshkujve (selamlık), ku përfshiheshin dhomat që përdoreshin për veprimtaritë dhe punët e përditshme të meshkujve, dhe si dhoma përmysafirë. Sipas funksionit të ri të ndërtësës si objekt administrativ është bërë një rregullim i ri i pjesës së brendshme dhe të oborrit. Në oborr ishte vendosur një parava qelqi për të shërbyer si mbrojtje nga kushtet e vështira të dimrit. Deri në vitin 2011, shtëpia kishte funksionuar si seli e Akademisë së Shkencës dhe Arteve, ndërsa që nga viti 2011 është përdorur si seli e Shoqatës së ish-të burgosurve politikë.

Sahat Kulla është ndërtuar në fundshekullin XIX përballë Xhamisë Fatih, në një lokacion që aktualisht është oborr i një shkolle të mesme. Ajo ka formë gjashtëkëndore, dhe është e lartë 26 m. Pjesa e poshtme prej 16.5 m është ndërtuar prej gurit dhe pjesa e sipërme prej tullave. Konstruktioni i çatisë prej kupole është në formë zig-zage (figura 2). Hapjet e pjesës së sipërme përbajnjë mekanizmin e orës. Sipas disa burimeve Sahat Kullën e kishte ndërtuar Jashar Pasha, i cili po ashtu e kishte blerë një kambanë të punuar në shekullin XVIII në Moldavi dhe që ishte sjellë nga turqit si plaçkë lufte dhe ishte vendosur në Sahat Kullën e Vushtrrisë. Por ky supozim është pak i besueshmë për shkak se dihet se Jashar Pasha vdiq në vitin 1848, pra para ndërtimit të Sahat Kullës. Burimet gjithashtu thonë se tregu i Prishtinës e ka pasur një sahat kullë tjetër afër kazermës së ushtrisë turke, më të thjeshtë sesa sahat kulla e re.

Kambana që e kishte blerë Jashar Pasha me siguri se ishte menduar për sahat kullen më të vjetër, dhe pas shkatërrimit të saj ajo ishte dërguar në Sahat Kullën e re që ishte ndërtuar afër Xhamisë Fatih. Mekanizmi i orës dhe kambana e re kanë qenë funksionalë deri në vitet e 1970-ta, në vitin 2001, janë vjedhur. Tani është instaluar një orë e re.

drugi deo sastojao iz odaja za muškarce (selamlık), sa prostorijama koje su služile muškarcima za dnevne aktivnosti i rad, kao i za prijem gostiju. U skladu sa novom funkcijom zgrade kao administrativnog objekta, unutrašnjost i dvorište su preuređeni. U dvorištu je postavljen zastakljeni paravan kao zaštita od oštreljivosti zimskih uslova. Ova zgrada je bila sedište Akademije nauka i umetnosti do 2011, a posle toga je postala sedište Udruženja bivših političkih zatvorenika.

Sahat kula je podignuta krajem 19. veka preko puta Sultan Fatih II džamije, na mestu koje je danas dvorište srednje škole. Šestouagonog je oblika, visoka 26 metara. Donji deo, visok 16,5 m, sagraden je od kamena, a gornji je od cigala. Kupolasta krovna konstrukcija ima cik-cak formu (crtež 2). U otvorima gornjeg dela je smešten satni mehanizam. Prema nekim izvorima, Sahat kulu je podigao Jašar paša, koji je takođe nabavio i zvono, napravljeno u 18. veku u Moldaviji a kojeg su doneli Turci kao ratni plen i postavili ga u Sahat kulu u Vučitrnu. Ova pretpostavka je malo verovatna, jer je poznato da je Jašar paša umro 1848, dakle pre izgradnje Sahat kule. Izvori takođe navode da je prištinski bazar imao jednu drugu sahat kulu koja se nalazila pored turske vojne kasarne i koja je bila jednostavnej od potonje kule.

Zvono koje je kupio Jašar paša verovatno je bilo namenjeno staroj Sahat kuli, a posle njenog rušenja je postavljeno u novu kulu pored Fatih džamije. Noviji satni mehanizam i zvono koji su bili u funkciji do 1970-tih, 2001. godine su ukradeni. Sada je ugrađen novi sat.

Podignuta 1461, monumentalna građevina džamije Sultana Fatih-a II je jedna od najstarijih i najvažnijih džamija na Kosovu. Džamija se sastoji od velike kvadratne prostorije koju pokriva visoka kupola postavljena na dvanaestostraničnom tamburu i podržana pandantifima na uglovima zidova. Duž zapadnog kraja hale izgrađen je trem sa kolonadama. Molitvena hala je osvetljena prozorima postavljenim u dva reda. Na istočnoj strani hale stoji mihrab ukrašen tipičnim islamskim stalaktitnim ornamentima. Blizu mihraba stoji minber, čiji je nadvratnik takođe izrezbarjen mermernim ukrasima. Balkon na zapadnoj strani hale podupiran drveni stubovi povezani zašiljenim lukovima. Izvori navode da je džamija restaurirana na prelazu između 18. i 19. veka, kada su kupola, pandantifi, prozorski okviri, plafon balkona i kupole trema, oslikani cvetnim i geometrijskim ornamentima. Jedan od najčešćih motiva korišćenih prilikom dekoracije jeste cvet lale, po kome je ovaj slikarski stil i nazvan.

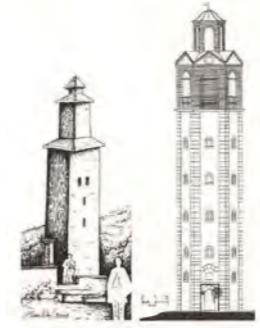
Među objekte svakog važnog javnog prostora razvijenih gradova u Otomanskoj imperiji spada i hamam (javno kupatilo), koje se obič-

1. Traditional residential building

1. Ndërtesë banesore tradicionale

1. Tradicionalna stambenna građevina

2. Clock Tower destroyed at the end of 19th c.,(left) Clock Tower built in late 19th c. (right), Drawings made by mr.sc. Flamer Doli, arch

2. Sahat Kulla e shkatërruar në fund të shek. 19. (majtas), Sahat kulla e ndërtuar në fund të shek.19. (djathtas), Vizatime e bera nga mr.sc. Flamer Doli, ark.

2. Sahat Kula srušena krajem 19 veka. (levo), Sahat Kula izgrađena krajem 19 veka (desno), Crteži urađeni od mr.sc. Flamer Doli, arh.

than the newer one.

The bell that was purchased by Yasar Pasha was probably destined for the older clock tower building and after its destruction it was set on the new tower built near the Fatih mosque. The more recent clock tower mechanism and bell have been operational until 1970s, and out of function since 2001 when the clock mechanism and the bell were stolen. A new clock has now been installed.

Erected in 1461 the monumental building of *Sultan Fatih II Mosque* is one of the oldest and most important mosques in Kosovo. The mosque consists of large square hall covered by a high dome set on a dodeconal drum and supported by pendentives on the corners of the walls. Along the western end of the hall runs a colonnaded porch. The prayer hall is illuminated by two rows of windows. On the east side of the hall stands the mihrab decorated with the typical Islamic stalactite design. Near the mihrab stands the minber whose door lintel also has carved marble decoration. The balcony on the west side of the hall is supported on wooden columns and pointed arches. The sources inform that the mosque was restored in XVIII-XIX c. when the painted decoration of the dome, pendentives, the frames of the windows, the ceiling of the balcony and the domes of the porch were painted with floral and geometric ornaments. One of the most common motifs used in the decoration design is tulip flower in which this painting style is named.

Among the facilities of every important public space of developed towns in the Ottoman Empire is hamam (public bath,) located usually near to a mosque building. The *Great Hamam* in Prishtinë/Priština was built on the south of the Sultan Fatih Mosque. Time of its occurrence is associated with the construction of the mosque. It is a double public bath with separate sections for men and women. The hamam has been almost completely ruined when the first phase of the conservation/restoration works started several years ago. There are fragments of bath tabs with sculptural decoration of stylized flowers, rosettes and geometric ornaments.

2. Facilities that contribute to the historic urban environment

Besides the listed public buildings, a small number of other, mostly residential buildings, contribute towards the historic environment of Prishtinë/Priština centre. Most of them are ruined or modified to suit the needs of the citizens and the "modern" era development in late 19th and early 20th c.

They can be grouped as follows:

E ngritur në vitin 1461, ndërtesa monumentale e *Xhamisë Sultan Fatih II* është një nga xhamitë më të vjetra dhe më të rëndësishme në Kosovë. Xhamia përbëhet prej një hapësire të madhe në formë katrore e mbuluar me një kupolë të lartë e vendosur në bazë dymbëdhjetëkëndore dhe e mbështetur me pendentive në skajet e mureve. Përgjatë anës perëndimore të sallës gjendet një portik me kolona. Salla e lutjeve është e ndriçuar me dy vargje të dritareve. Në anën lindore të sallës qëndron mihrabi i dekoruar me dizajn stalaktik te ornamenteve. Afër mihrabit gjendet mimberi me çemer të derës po ashtu të dekoruar me mermer të gdhendur. Ballkoni në anën perëndimore të sallës mbështetet në kolona prej druri dhe harqe me cepa. Burimet thonë se xhamia është restauruar diku në shekullin XVIII-XIX ku dekorimi i kopolës, çemertiveve dhe kornizave të dritareve, çatisë së ballkonit dhe kopolave të portikut ishin piktuar me ornamente gjometrike dhe me lule. Një prej motiveve më të zakonshme që është përdorur në dizajnin e dekorimit është tulipani sipas së cilit është emërtuar stili i pikturimit.

Në mesin e objekteve të çdo hapësire publike të qyteteve, të zhvilluara në Perandorinë Osmane, është edhe hamami (banja publike), zakonisht e vendosur afër ndonjë xhamie. *Hamami i Madh* në Prishtinë ishte ndërtuar në pjesën jugore të Xhamisë Sulltan Fatih. Koha e ndërtimit të tij lidhet me ndërtimin e xhamisë. Ajo është banjë publike çifte me pjesë të ndara për meshkuj dhe femra. Hamami pothuaje është shkatërruar i téri kur para disa viteve filloj faza e parë e punimeve të konservimit/restaurimit. Mund të shihen fragmente të vaskave me dekorime prej skulpturave me lule të stilizuara, trëndafila dhe ornamente gjometrike.

2. Objektet që i kontribuojnë mjedisit urban historik

Përveç ndërtesave publike të paraqitura, një numër i vogël i ndërtesave të tjera, kryesisht për banim, i kontribuojnë mjedisit historik të qendrës së Prishtinës. Shumica e tyre janë të shkatërruara apo të ndryshuara për t'iu përshtatur nevojave të qytetarëve dhe kohës "moderne" të zhvillimit të fundit të shekullit XIX dhe fillimit të shekullit XX.

Ato ndertesa mund të grupohen si në vijim:

A) *Ndërtesat banesore të katit përdhese*, pronë e znj. Atifete Jusufi (rr. "Ibrahim Lutfi" nr.1, në studim e vendosur nën nr. 14), z. Efet Halili (Rr. "Ibrahim Lutfi", nr.2, në studim e vendosur nën nr. 16) dhe shtëpia në rrugën Sutjeska (në studim e vendosur

no nalazi pored džamije. *Veliki hamam* u Prištini je sagraden južno od džamije sultana Fatih-a. Vreme izgradnje ovog hamama se vezuje za izgradnju te džamije. Hamam predstavlja duplo javno kupatilo sa odvojenim delovima za muškarce i žene. Hamam je bio skoro potpuno uništen kada je prva faza konzervatorskih/ restauratorskih radova počela pre nekoliko godina. Mogu se videti delovi kada sa fragmentima skulpturalne dekoracije od stilizovanog cveća, rozete i geometrijskih ornamenata.

2. Vrste građevina koje doprinose istorijskom urbanom okruženju

Pored navedenih javnih objekata, mali broj drugih, uglavnom stambenih zgrada, doprinose istorijskom ambijentu centra Prištine. Većina njih je ruinirana ili izmenjena kako bi bila prilagođena potrebljama građana tokom „savremenog“ razvoja krajem 19. i početkom 20. veka.

Ti objekti mogu biti grupisani na sledeći način:

A) *Prizemne stambene kuće*, u vlasništvu gđe Arifete Jusuf (ulica Ibrahim Lutfi br. 1, u studiji navedena pod brojem 14), g. Efeta Halilija (ulica Ibrahim Lutfi br. 2, u studiji navedena pod brojem 16), i kuća koja se nalazi u Sutjeskoj ulici (u studiji navedena pod brojem 26). Uprkos tome što su ove kuće u velikoj meri oštećene, one se još uvek mogu povezati sa tradicionalnim narodnim graditeljstvom, gde se koristio krečni malter i gde se na nekim od njih pojavljuju različiti nivoi krovne konstrukcije pokrivenom turškim crepovima, stvarajući razigrani arhitektonski ambijent. Zidovi orientisani prema ulici sakrivaju unutrašnja dvorišta u kojima se odvija porodični život.

B) *Jednospratne kuće sa kombinovanom funkcijom*, kao što su objekti u vlasništvu g. Kemajla Veselija (ulica Ibrahim Lutfi br. 6, u studiji navedena pod brojem 10), g. Fatima Gjata (ulica Xhemail Pristina br. 6, u studiji navedena pod brojem 20), g. Mehmeta Quarrija (ulica Zenel Hajdini br. 8, u studiji navedena pod brojem 21), g. Fatima/Murata Mehmetija (privatni hamam/„Pašin hamam“- prema popisu) u ulici Vasil Andoni broj 15 (u studiji navedena pod brojem 22), g. Fetaha Durakuta (ulica Ibrahim Lutfi br. 2, u studiji navedena pod brojem 25), g. Vedata Zajmija (ulica Xhemajl Pristina br. 1, u studiji navedena pod brojem 27) i g. Basrija Ismajlita (ulica Xhemajl Pristina br. 1, u studiji navedena pod brojem 28). Ove kuće koje su za-

A) *Ground floor residential buildings*, owned by Ms. Arifete Jusufi ("Ibrahim Lutfiu" St. No.1, in the study listed under No. **14**), Mr. Efet Halili ("Ibrahim Lutfiu" St., No.2, in the study listed under No. **16**) and the house located on the St. Sutjeska (in the study listed under No. **26**). Despite the huge devastation of the structure of those houses they still can be associated with the traditional way of building ethnic, using lime mortar, and some of them show various levels of roof construction covered with "Turkish" tiles, giving a playful architectural environment. Walls oriented to the street hides the inner courtyards where the family life takes place.

B) *Single storey buildings with mixed function* such as those owned by Mr. Kemajl Veseli ("Ibrahim Lutfiu" St., No.6, in the study listed under No. **10**), Mr. Fatim Gjata ("Xhemajl Pristina" St., No.6, in the study listed under No. **20**), Mr. Mehmet Quarri ("Zenel Hajdini" St., No.8, in the study listed under No. **21**), Mr. Fatim/Murat Mehmeti (private hamam -"Pasha hamam"- according to the inventory) on the "Vasil Andoni" St., No.15 (in the study listed under No. **22**), Mr. Fetah Durakut ("Ibrahim Lutfiu" St. 2, in the study listed under No. **25**), Mr. Vedat Zajmi ("Xhemajl Pristina" St., No.1, in the study listed under No. **27**) and Mr. Basri Ismajlit ("Xhemajl Pristina" St. no.1, in the study listed under No. **28**). These houses which kept the original dimensions have changed in many details of the facades, using new materials or making new openings, in accordance with the new function which is usually of commercial nature.

C) *Buildings that are still exclusively residential* and which retained most of the traditional architectural appearance, such as: the houses of Mr. Valdet Sahatqiu ("Ibrahim Lutfiu" St. No. 8, in the study listed under No. **11**), Mr. Sejdi Sejdju ("Ibrahim Lutfiu" St. No. 25; in the study listed under No. **15**), Mr. Kutesh Sylejmani ("Ibrahim Lutfiu" St. No. 11; in the study listed under No. **18**) and Mr. Imer Berisha (on the corner of "Xhemajl Pristina" and "Zenel Hajdini" St.; in the study listed under No. **19**). Among these structures, the house of Mr. Sylejmani needs to be specially mentioned as a rare example of traditional (oriental) architecture of residential buildings constructed in technique named "bondruk" (a frame in filled with wattle and daub and covered with white wash). Despite being in very bad

nën nr. **26**). Pavarësisht shkatërrimit të madh të strukturës së atyre shtëpive, ato ende mund të asociojnë mënyrën tradicionale të të ndërtuarit, me llaç gëlqereje, dhe disa prej tyre kanë nivele të ndryshme të ndërtimit të çative të mbuluara me "tjegulla turke", duke iu dhënë kështu një mjedis arkitektonik të gjallë. Muret e orientuara drejt rrugës i fshehin oborret e brendshme, vend ku zhvillohetjeta familjare.

B) *Ndërtesat njëkatëshe me funksione të kombinuara* si ato në pronësi të z. Kemajl Veseli (rr. "Ibrahim Lutfiu", nr.6, në studim e vendosur nën nr. **10**), z. Fitim Gjata (rr. "Xhemajl Pristina", nr. 6, në studim e vendosur nën nr. **20**), z. Mehmet Qarri (rr. "Zenel Hajdini", nr. 8, në studim e vendosur nën nr. **21**), z. Fitim/Murat Mehmeti (hamam privat -"Pasha hamam"- sipas inventarizimit) në rr. "Vasil Andoni", nr. 15 (në studim e vendosur nën nr. **22**), z. Fetah Duraku (rr. "Ibrahim Lutfiu" nr. 2, në studim e vendosur nën nr. **25**), z. Vedat Zajmi (rr. "Xhemajl Pristina", nr. 1, në studim e vendosur nën nr. **27**) dhe z. Basri Ismajlit (rr. "Xhemajl Pristina" nr. 1, në studim e vendosur nën nr. **28**). Këto shtëpi i kanë mbajtur dimensionet origjinale nuk kanë ndryshuar shumë detaje të fasadës, duke përdorur materiale të reja apo duke bërë hapje të reja, në përputhje me funksionin e ri që zakonisht është i natyrës afariste.

C) *Ndërtesat që ende janë ekskluzivisht banesore* dhe të cilat ende e kanë shumicën e dukjes arkitektonike tradicionale, si: shtëpitë e z. Valdet Sahatqiu (rr. "Ibrahim Lutfiu" Nr. 8, në studim e vendosur nën nr. **11**), z. Sejdi Sejdju (rr. "Ibrahim Lutfiu" Nr. 25; në studim e vendosur nën nr. **15**), z. Kutesh Sylejmani (rr. "Ibrahim Lutfiu" Nr. 11; në studim e vendosur nën nr. **18**) dhe e z. Imer Berisha (në qoshe të rrugës "Xhemajl Pristina" dhe "Zenel Hajdini"; në studim e vendosur nën nr. **19**). Kur është fjalë për këto ndertesa, shtëpia e z. Sylejmani duhet të përmendet në mënyrë specifike si shembull i rrellë i arkitekturës tradicionale (orientale) e ndërtesave banesore e ndërtuar me teknikën e quajtur "bondruk" (kornizë e mbushur me kashtë dhe suvatim prej kashte, e mbuluar gëlqere). Edhe pse në gjendje shumë të keqe, ajo ende është objekt reprezentativ.

D) *Objektit që kanë humbur dukjen specifike arkitektonike* të funksionit të tyre fillestar dhe që kanë më shumë rëndësi dokumentare. Një nga këto është "hamami i Vogël" (rr. "Vasil Ando-

drzale originalne dimenzijs, ali u mnogo çemu su promenile svoje fasade, koristeçenjem novih materijale ili probijajanjet novih otvora, što je bilo u skladu sa novom funkcijom koja je obično komercijalne prirode.

C) *Građevine koje su još uvek isključivo stambene i koje su većinom zadržale tradicionalni arhitektonski izgled*, poput: kuća g. Valdeta Sahatqiu (ulica Ibrahim Lutfiu br. 8, u studiji navedena pod brojem **11**), g. Sejdi Sejdju (ulica Ibrahim Lutfiu br. 25, u studiji navedena pod brojem **15**), g. Kutesha Sylejmanija (ulica Ibrahim Lutfiu br. 11, u studiji navedena pod brojem **18**), i g. Imer Berisha (na ugлу ulica Xhemajl Pristina i Zenel Hajdini, u studiji navedena pod brojem **19**). Kada je reč o ovim objektima, kuću g. Sylejmanija treba posebno istaći kao redak primer tradicionalne (orientalne) arhitekture stambenih objekata sagrađenih „bondruk“ tehnikom (kostur građevine je ispunjen prućem i blatom i premazan krećom). Uprkos tome što je u veoma lošem stanju, ova kuća je još uvek reprezentativni objekat.

D) *Građevine koje su izgubile svoj specifičan arhitektonski izgled koji je bio uskladen sa njihovom prvobitnom funkcijom, i prevashodno imaju dokumentarnu vrednost*. Jedna od njih je „mali hamam“ (ulica Vasil Andoni br. 15, u studiji navedena pod brojem **23**), koja je potpuno ruinirana. Prema nekim izvorima, ovaj hamam je sagrađen u 15. veku, otrilike u isto vreme kada i Veliki hamam u njegovoj blizini, ali zbog još uvek nedovoljne istraženosti, ova pretpostavka se ne može potvrditi. Drugi objekat je deo stambenog kompleksa gde Fatime Shehu (ulica Emin Duraku br. 1, u studiji navedena pod brojem **12**), koji je služio kao jedna vrsta mauzoleja (turbe). Danas na tu funkciju asocira samo oblik polukruga na centralnom delu istočnog zida glavnog objekta.

E) *Ostali pojedinačni objekti koji su razmatrani*

- *Lovačko gazzinstvo* (ulica Zenel Salihu br. 1A, u studiji navedena pod brojem **9**). To je jednospratna kuća, sagrađena sedamdeset godina dvadesetog veka, veoma skromne konstrukcije – tipične za doba socijalizma.
- *Sadašnja srednja škola „Sami Frasheri“*, koja se nalazi severoistočno od Fatih džamije (ulica Ibrahim Lutfiu, u studiji navedena pod brojem **13**). To je monumentalna

condition it is still representable house.

D) *Buildings which have lost the specific architectural appearance according to their original function and have more documentary importance.* One is the “small hammam” (“Vasil Andoni” St. No.15, in the study listed under No. 23) which is completely ruined. According to some sources “the hamam” was built in the XV c. at about the same time of the Great hammam near which it is located, but due to lack of research so far this hypothesis cannot be confirmed. The second one is a part of the residential complex of Ms. Fatime Shehu (“Emin Duraku” St. No.1, in the study listed under No. 12) functioned as a burial chamber (turban). To day, only the form of semi-circle in central part of the eastern wall of the main facility associates with the related function.

E) Other individual facilities considered

- The Seat of the Hunting Economy (“Zenel Salihu” St. No. 1A, in the study listed under No. 9). It is a story house, built in the seventies of the XX century, representing very modest construction - typical for the time of the socialist system.
- The current “Sami Frashëri” high school building located on the north-east of the Fatih Mosque (“Ibrahim Lutfiu” St., in the study listed under No. 13). It is a monumental three-storey building of “Π” shape, built probably in the seventeen's of the twenty century to function as an educational facility replacing the house of Mr. Sulejman Efendi where, according to the sources, in 1913 the first secondary school started working. In the period 1941-1945 it was a high technical school (branch liceale). As a gymnasium for Albanian and Serbian population it functioned between 1945-1955. In the period 1955-1989/90 the high school was named after the Yugoslavian hero from the II World War – Ivo Lola Ribar. Its current name of the well-known Albanian writer - Sami Frashëri - was given in 1989/90. On its plain facades the windows of many classrooms dominates. The only architectural moulding was carried out on the central parts of the middle wing of the building, “breaking” the monotonous look of the flat facades.
- The newly established Archaeological Park in the open space (previously – a park) across the Kosovo Museum (“Ibrahim Lutfiu” St., in the study listed under No. 29). Bearing in mind that there are many archaeological objects and artefacts within the collection of the Museum, organisation of such

ni” nr. 15, në studim e vendosur nën nr. 23) që është plotësisht i rrënuar. Sipas disa burimeve “Hamami” është ndërtuar rrëshkullit XV diku në të njëjtën kohë me Hamamin e Madh afër së cilat është i vendosur, por për shkak të mungesës së kërkimeve, kjo hipotezë nuk mund të konfirmohet. Objekst i dytë është një pjesë e kompleksit banesor të znj. Fatime Shehu (rr. “Emin Duraku” nr. 1, në studim e vendosur nën nr. 12) që kishte funksionuar si dhomë për ceremonitë e varrimit (tyrbe). Sot në atë funksion asocion vetëm forma e gjysmërrerit në pjesën qendrore të murit lindor të objektit kryesor.

E) Objektet e tjera individuale

- Selia e Ekonomisë së gjuetisë (rr. “Zenel Salihu” Nr. 1A, në studim e vendosur nën nr. 9). Është shtëpi njëkatëshe, e ndërtuar në vitet e shtatëdhjetë të shekullit XX, që përfaqëson një ndërtim shumë modest – tipik për kohën e sistemit socialist.
- Ndërtesa aktuale e shkollës së mesme “Sami Frashëri” e vendosur në pjesën veri-lindore të Xhamisë Fatih (rr, “Ibrahim Lutfiu”, në studim e vendosur nën nr. 13). Është ndërtesë trekatëshe me formë “Π”, e ndërtuar diku në vitet e shtatëdhjetë të shekullit njëzetë për të shërbyer si objekt shkollor, respektivisht te zëvendësojë objektin e mëhershesh- shtëpinë e Sylejman Efendisë në të cilën sipas burimeve me 1913 ka filluar me pune shkolla e mesme (gjimnazi “turk”). Gjatë periudhës 1941-1945, ka funksionuar si shkollë e mesme profesionale dhe ndermjet viteve 1945-1955, ajo kishte shërbyer si gjimnaz për popullsinë shqiptare dhe serbe. Në periudhën 1955-1989/90, shkolla e lartë ishte emërtuar sipas heroit jugosllav nga Lufta e Dytë Botërore – Ivo Lola Ribar, ndërsa emri i saj aktual “Sami Frashëri” shkrimitar të njojur i është dhënë në vitin 1989/90. Në fasadat e saj të thjeshta dominonjë dritaret e shumë klasave. I vetmi formim arkitektonik ishte bërë në pjesët qendrore të krahut të mesem të ndertesës duke thyer kështu pamjen monotone të fasadës së rrafshët.
- Parku Arkeologjik i themeluar kohëve të fundit në hapësirën (që më parë ishte park) përgjatë Muzeut të Kosovës (rr. “Ibrahim Lutfiu”, në studim i vendosur nën nr. 29). Duke pas parasysh se në koleksionin e Muzeut gjenden shumë objekte dhe artefakte arkeologjike, organizimi i një hapësire të tillë për prezantimin e objekteve të mermerit duket zgjidhje

tropratna građevina oblika „Π“, podignuta sedamdeseth godina dvadesetog veka da se koristi kao obrazovni objekat, odnosno da zameni raniji objekat – kuću Sulejmana Efendije u kojoj je, kako navode izvori, 1913 otkopčela sa radom srednja škola („turska“ gimnazija). U periodu između 1941. i 1945, ovde je funkcionala srednja stručna škola, a između 1945. i 1955 - gimnazija za albansku i srpsku decu. U periodu 1955-1989/90, srednja škola je nazvana po jugoslovenskom heroju iz Drugog svetskog rata- Ivi Loli Ribaru dok je sadašnje ime - poznatog albanskog pisca iz sredine 19. veka, Samija Frashërija, dobilao 1989/90. Na jednostavnoj fasadi zgrade dominiraju prozori mnogobrojnih učionica. Jedina arhitektonska modelacija je izvedena na centralnom delu srednjeg krila zgrade, razbijajući monotoni izgled ravnih fasada.

- Novoformirani Arheološki park na otvorenom prostoru (nekada park) preko puta Muzeja Kosova (ulica Ibrahim Lutfiu, u studiji naveden pod brojem 29). Imajući u vidu da postoji veliki broj arheoloških objekata i artefakata u muzejskoj kolekciji, organizovati ovaj prostor tako da služi za izlaganje predmeta od mermera, izgleda kao odgovarajuće rešenje. U Arheološkom parku su predstavljeni drevni nadgrobnii spomenici bogate skulpturalne dekoracije.

3. Javni prostori

Klasifikacija javnih prostora u datoj oblasti mogla bi da bude sledeća:

1. Ulice/ putevi
  - a) Granične ulice: “Zenel Salihu”, “Agim Ramadani”, “Xhemaj Pristina”, “Iliaz Agushi”, “Emin Duraku” (delimično) i “Hamdi Mramori” (delimično)
  - b) Unutrašnje ulice: “Ibrahim Lutfiu”, “Vasil Andoni”, “Taip Krasniqi”, “Mehmed Kacuri”, “Emin Duraku” (delimično) i “Hamdi Mramori” (delimično)
2. Dvorišta/ parkovi: Arheološki park
3. Mali trgovi pored spomenika/ zgrada: oblast pored Fatih džamije.
4. Polu-javni prostori ili privatni prostori otvoreni za javnost, koji povezuju otvorene javne prostore i privatna dvorišta/vrtove, kao što su:
  - Dvorište Čarši džamije: to je vrlo mala površina i može se

a space for presentation of marble objects appears an appropriate solution. There are presented a number of ancient tombstones with rich sculptural decoration.

3. Public Spaces

The classification of public spaces in the related area could be the following:

1. Streets/Roads
  - a) boundary streets: "Zenel Salihu", "Agim Ramadani", "Xhemajl Pristina", "Iliaz Agushi", "Emin Duraku"(partially) and "Hamdi Mramori" (partially)
  - b) internal streets: "Ibrahim Lutfiu", "Vasil Andoni", "Taip Krasniqi", "Mehmed Kaçurri", "Emin Duraku"(partially) and "Hamdi Mramori" (partially)
2. Gardens/parks: "Archaeological Park"
3. Small squares near the monuments/buildings: the area near the Fatih Mosque
4. Semi-public spaces or private spaces opened to the public that connect open public spaces and private closed yards/gardens, such as:
  - Courtyard of the Çarshia Mosque: it is a very small area and can be considered as a remnant of the original courtyard of the mosque which is lined by the construction of the road/streets "Agim Ramadani", "Ibrahim Lutfiu" and "Zenel Salihu". The access to this area is free during the working time of the mosque.
  - Courtyard of the Fatih Mosque: it is addressed only to the immediate surrounding of the mosque building. The later construction of the "vakuf" building in the courtyard has violated the public use of the yard. There is also located "gazebo"- timber lobby/çardak as a protective facility against rain and sun. The access to this area is free during the working time of the mosque.
  - Courtyard of the Yashar Pasha Mosque is very limited area. Currently the yard is just down the street as the front part of the mosque building is as well. There is a fountain/ çeşme which serves for the Islamic ritual of the believers. Access to the yard is limited due to the narrow space and the disconnection with the entrance of the mosque.
  - The courtyard of the Kosovo Museum is an integral space of the Museum building. It is fenced. The access to this area is free during the working time of the Museum.

e duhur. Aty janë të vendosur disa gurë varri të lashtë me dekorime të pasura skulpturore.

3. Hapësirat publike

Klasifikimi i hapësirave publike në zonën përkatëse mund të jetë si në vijim:

1. Rrugët
  - a) rrugët kufizuese: "Zenel Salihu", "Agim Ramadani", "Xhemajl Pristina", "Iliaz Agushi", "Emin Duraku" (pjesërisht) dhe "Hamdi Mramori" (pjesërisht)
  - b) rrugët e brendshme: "Ibrahim Lutfiu", "Vasil Andoni", "Taip Krasniqi", "Mehmed Kaçurri", "Emin Duraku" (pjesërisht) dhe "Hamdi Mramori" (pjesërisht)
2. Oborret/Parqet: Parku arkeologjik
3. Sheshet e vogla afër monumenteve/ndërtesave: zona afër Xhamisë Fatih
4. Hapësirat gjysmë publike ose hapësirat private të hapura për publikun që i lidhin hapësirat publike të hapura dhe oborret/parqet private të myllura, si:
  - Obori i Xhamisë së Çarshisë: është hapësirë shumë e vogël dhe mund të konsiderohet si mbetje e oborrit fillestar të xhamisë që përkufizohet me ndërtimet në rrugët "Agim Ramadani", "Ibrahim Lutfiu" dhe "Zenel Salihu". Hyrja në këtë hapësirë është falas gjatë orarit të punës së xhamisë.
  - Obori i Xhamisë Fatih: është i luidhur vetëm deri tek rrethina e afërt e ndërtesës së xhamisë. Ndërtimi i mëvonshëm i ndërtesës "vakuf" në oborr e ka shkelur përdorimin publik të oborrit. Aty është i vendosur edhe një "gazebo"- çardak si objekt mbrojtës kundër shiut dhe diellit. Qasja në këtë hapësirë është falas gjatë orarit të punës së xhamisë.
  - Obori Xhamisë Jashar Pasha është hapësirë shumë e kufizuar. Aktualisht obori gjendet mu në rrugë, siç është edhe pjesa ballore e ndërtesës së xhamisë. Në oborr është fontana/çeshme që shërben për ritualin islamik të besimtarëve. Hyrja në oborr është e kufizuar për shkak të hapësirës së ngushtë dhe mungesës së lidhjes me hyrjen e xhamisë.
  - Obori i Muzeut të Kosovës është pjesë integrale e ndërtesës së Muzeut. Ai është i rrethuar. Hyrja në këtë hapësirë është falas gjatë orarit të punës së Muzeut.

smatrati ostatkom prвobitnog dvorišta džamije oivičene putevima/ulicama Agim Ramadani, Ibrahim Lutfiu i Zenel Salihu. Pristup ovom prostoru je slobodan u radno vreme džamije.

- Dvoriše Fatih džamije: ono je povezano samo sa ne-posrednim okruženjem džamije. Kasnija izgradnja vakufskog objekta u dvorištu narušila je javno korišćenje dvorišta. Tu je takođe postavljen i „gazebo“- drveni paviljon/ çardak, kao zaštita od kiše i sunca. Pristup ovom prostoru je slobodan u vreme kada džamija radi.
- Dvoriše Jašar pašine džamije je vrlo ograničena površina. Dvoriše kao i prednji deo džamije izlaze direktno na ulicu. U dvorištu je fontana/ česma koja služi za muslimanski obred pranje nogu vernika. Pristup dvorištu je ograničen zbog malog prostora kao i zbog nepovezanosti sa ulazom u džamiju.
- Dvoriše Muzeja Kosova je sastavni deo muzejske zgrade. Ograđeno je. Pristup je slobodan u vreme kada muzej radi.

4. Razvoj ulične infrastrukture

Prema podacima opštine Prištine, u starom delu grada 90% puteva/ ulica je obnovljeno posle rata, i njihovo stanje je prosečno. Sistemi vodosnabdevanja i kanalizacije postoje na svim putevima, dok sistem za odvod vode postoji samo na malom broju njih. Postoji energetska i telekomunikaciona mreža, ali na većini puteva kablovi nisu uzemljeni, već su to izloženi vertikalni stubovi koji se istovremeno koriste za osvetljenje.

Stari grad nema centralno grejanje.

Stanje ulične infrastrukture na području obuhvaćenom studijom je sledeće:

- Nekoliko linija gradskog saobraćaja (autobusa) prolazi ulicama Ilir Konushevci i Ibrahim Lutfiu
- Ulice Ilir Konushevci i Bajram Bahtiri su asfaltirane i podzemna infrastruktura je završena, uključujući kablovske kanale.
- Ulice Xhemajl Pristina, Iliaz Agushi, Vasil Andoni, Mehmet Kacuri, Hamdi Mramori i Emin Duraku, su popločane i imaju kanalizacioni sistem. Atmosferske vode se skupljaju u kanalima i šahtama.
- Ulica Zenel Salihu je asfaltirana; sagrađeni su novi vodovodni kanalizacioni sistemi.
- Ulica Ibrahim Lutfiu je asfaltirana i izgrađen je kanalizacioni sistem.

4. Street infrastructure development

According to the information of the Prishtinë/Priština Municipality in the old part of the town, 90% of the roads have been restored after the war, and their state is average. Water supply and sewage networks exist in all roads, while drainage exists in only few of the roads. Energy and communications network exists, but in most of the roads the cables are not buried but exposed vertical poles also used for lighting.

The old town has no central heating network.

The situation with the street infrastructure within the covered area by the study is the following:

- Several lines of urban traffic, buses, circulate in "Ilir Konushevi" st. and "Ibrahim Lutfiu" St.
- "Ilir Konusheci" and "Bajram Bahtiri" streets have been asphalted and buried infrastructure completed, including cable channels.
- "Xhemajl Prishtina", "Iliaz Agushi", "Vasil Andoni", "Mehmet Kaçuri", "Hamdi Mramori" and "Emin Duraku" streets have been built with cubes (?), and combined sewage. Atmospheric waters are collected through channels and manholes.
- Zenel Salihu" St. has been asphalted; a new water supply and combined sewage were setup.
- "Ibrahim Lutfiu" St. has been asphalted and combined sewage was set up.

5. Monuments outside the study area

Several monuments protected by the previous laws are located in the near vicinity of the defined study area. They are the following: Houses of Mr. Mon Krasniqi, Ms. Avdie Rashiti, Mr. Idriz Makolli, Mr. Fatmir Kika, Mr. Enver Haxhikurteshi, Mr. Gazmend Rogova, Mr. Safet Preka, Mr. Selatin Hallaqi, the elementary School "Elena Gjika", the residential house – Seat of the Central Institute for Protection of Monuments and the administration one – the Seat of the Municipal Court and Statistical Office (see the map no. 11).

Bearing in mind that between the locations of these buildings there are large distances as well taking into account the relative spatial integrity of the cultural heritage within the study area, these buildings were not considered as a part of the study. In future they could be considered as:

- individual monuments with defined (own) protective zones, and/or

Emin Duraku St.
Rr. Emin Duraku
Ul. Emin Duraku

Xhemajl Prishtina St.
Rr. Xhemajl Prishtina
Ul. Demail Priština

Vasil Andoni St.
Rr. Vasil Andoni
Ul. Vasil Andoni

4. Zhvillimi i infrastrukturës rrugore

Sipas informatave të Komunës së Prishtinës, në pjesën e vjetër të qytetit 90% e rrugëve janë rregulluar që nga lufta, dhe gjendja e tyre tani është në një nivel mesatar. Rrjetet e furnizimit të ujit dhe atyre të kanalizimit ekzistojnë në të gjitha rrugët, ndërsa drenazhi ekziston vetëm në pak rrugë. Rrjeti i energjisë elektrike dhe i komunikimit ekziston, por në shumicën e rrugëve kabllot nuk janë të vendosura nën tokë, por janë të ekspozuara nëpër shtylla vertikale që përdoren edhe për ndriçim.

Qyteti i vjetër nuk ka rrjet të ngrohjes qendrore.

Gjendja e infrastrukturës rrugore brenda zonës së mbuluar nga studimi është si në vijim:

- Disa linja të trafikut urban (autobusëve) qarkullojnë nëpër rrugët "Ilir Konushevi" dhe "Ibrahim Lutfiu".
- Rrugët "Ilir Konusheci" dhe "Bajram Bahtiri" janë asfaltuar dhe është përfunduar edhe infrastruktura nëntokësore, përfshire kanalet e kabllave.
- Rrugët "Xhemajl Prishtina", "Iliaz Agushi", "Vasil Andoni", "Mehmet Kaçuri", "Hamdi Mramori" dhe "Emin Duraku" janë shtruar me kubëza, dhe është vendosur edhe kanalizimi i kombinuar. Ujërat atmosferikë mblidhen përmes kanaleve dhe pusetave.
- Rrugë "Zenel Salihu" është asfaltuar; janë vendosur rrjete të reja të ujit dhe të kanalizimit të kombinuar.
- Rrugë "Ibrahim Lutfiu" është asfaltuar; janë vendosur rrjete të reja të ujit dhe të kanalizimit të kombinuar.

5. Monumentet jashtë zonës së studimit

Në afersi te zonë së definuar të përfshirë në studim gjinden disa monumente të mbrojtura nga ligjet e mëparshme: shtëpitë e z. Mon Krasniqi, znj. Avdie Rashiti, z. Idriz Makolli, z. Fatmir Kika, z. Enver Haxhikurteshi, z. Gazmend Rogova, z. Safet Preka, z. Selatin Hallaqi, Shkolla Fillore "Elena Gjika", shtëpia e banimit – Selia e Institutit Qendror për Mbrojtjen e Monumenteve dhe ajo e administratës – Selia e Gjykatës Komunale dhe Agjencisë Statistikore (shihni hartën nr. 11).

Duke e pas parasysh se këto objekte gjinden larg njëra tjetrës dhe duke pas parasysh integritetin relativ hapësinor të trashëgimisë kulturore brenda zonës së studimit, këto ndërtesa nuk janë konsideruar si pjesë e studimit. Në të ardhmen ato mund të konsiderohen si:

- monumente individuale me zona (vetanake), të përcaktuara të mbrojtura dhe/ apo
- ato mund të përfshihen në zonën (zonat) e mbrojtura të zonës së

- they might be included in the protective zone(s) of the study area if it is decided – cultural heritage included in the study area to be reviewed as a separate, specific category of cultural heritage
- “architectural conservation area”. In this case the evaluation (protection) status (as individual monuments) will be considered in the context of the study area.

GENERAL VIEW OF THE CONDITION OF THE ‘HISTORIC CENTRE’ OF PRISHTINË/PRIŠTINA

Priority given to the conservation/restoration of the religious and administration facilities

Considering that most of the listed monuments are religious or administration facilities it could be concluded that the authorities expressed more attention to their historical value and made more efforts for their survival rather than to the private residential or trade facilities of the related area. But, without developed criteria for programmed conservation and revitalisation activities related to these monuments, the actions taken are not complete or not transparently presented to the wider public. This can be demonstrated as follows:

- the building structure of the Yashar Pasha Mosque is in bad condition, with visible cracks in the walls; the painted decoration of the interior is still in a process of conservation;⁴ the air pollution and heavy traffic from the main street (“Ibrahim Lutfiu”) in the immediate environment is a real threat to the facility; the mosque is without use;
- conservation-restoration works undertaken on the exterior and interior of the Great Hamam that were started few years ago and still going; According to the decision made by the Municipality of Prishtinë/Priština, the hamam building is going to be a museum of Neolithic artefacts.⁵ We were not in a position to consider any document and/or study justifying the decision made by the municipality and to learn more about the projection of such a museum by the MCYS which is listed as responsible for the museum exposition, given that the adaptation of

⁴ Information provided by the National Centre for Conservation in Prishtinë/Priština says that the continuation of the restoration works on the mosque will be financed by the Turkish government and carried out by the Turkish company “Tika”.

⁵ Decision of the Assembly of Prishtinë/Priština Municipality, No.01.nr.631-954, 05.05. 2011. During the preparation of this publication we received an information that the decision of the Pristina Municipality is related to more complex exhibition to be set up in the hamam composed of findings/objects from “the Neolithic to the Medieval Times”. There will be also a space for cultural performances and events.

*Ilijaz Agushi St.
Rr. Ilijaz Agushi
Ul. Ilijaz Agushi*

studimit nëse vendoset – trashëgimia kulturore e përfshire ë në zonën e studimit të shqyrtohet si kategori e ndarë dhe specifikë e trashëgimisë kulturore – “zona e konservimit arkitektonik”. Në këtë rast statusi i vlerësimit (mbrojtjes) (si monumente individuale) do të konsiderohet në kontekstin e zonës së studimit.

PIKËPAMJA E PËRGJITHSHME E KUSHTEVE TË “QENDRËS HISTORIKE” TË PRISHTINËS

Përparësi konservimit/restaurimit të objekteve fetare dhe administrative

Duke pas parasysh se shumica e monumenteve të vendosura në listë janë objekte fetare apo administrative, mund të arrihet në përfundim se autoritetet i kanë kushtuar më shumë rëndësi vlerës historike të tyre dhe kanë bërë më shumë përpjekje për mbijetesën e tyre sesa për objektet private banesore apo tregtarë të zonës përkatëse. Por, pa kriterë të zhvilluara për aktivitetet e konservimit dhe rjetësimit të atyre monumenteve, veprimet e ndërmarrë nuk janë të plota apo nuk janë të prezantuara në mënyrë transparente tek qytetarët. Kjo mund të demonstrohet si në vijim:

- struktura e ndërtësës së Xhamisë Jashar Pasha gjendet në kushte të këqija, me qarje të dukshme në mure; dekorimi i piktuar i brendësisë është ende në proces të konservimit;⁴ ndotja e ajrit dhe komunikacioni i dendur nga rruga kryesore (“Ibrahim Lutfiu”) në mjeshtirë në afersë është kërcënim i vërtetë për objektin; xhamia është në përdorim;
- punimet e konservimit – restaurimit të kryera në pjesën e jashtme dhe atë të brendshme të Hamamit të madh, të cilat kishin filluar para disa viteve dhe të cilat ende vazhdojnë. Sipas vendimit të nxjerrë nga Komuna e Prishtinës, ndërtesa e hamamit do të bëhet muze i artefakteve neolitike.⁵ Ne nuk ishim në pozitë që të shqyrtotonim asnjë dokument/studim që e arsyeton vendimin e komunës apo për të mësuar më shumë rreth planifikimit të atij muzeu nga MKRS-ja (Institucion i që është përgjegjës për ekspozimin e muzeut), duke pas parasysh se përshtatja e një monumente për

⁴ Sipas informatave të dhëna nga Qendra shtetërore për konservim në Prishtinë vazhdimi i punimeve të restaurimit në xhami do të financohet nga qeveria e Turqisë dhe do të kryhen nga agjencia e Turqisë “Tika”.

⁵ Vendimi i Asamblesës Komunale të Prishtinës, No.01.nr.631-954, 05.05. 2011 Gjatë punës së përgjithës së këtij studimi për publikim kemi marrë informatë që vendimi në fjalë i komunës së Prishtinës pë përdorimin e hamamit do të jetë për koleksione komplekse (“nga neoliti deri tek shekulli i mesem”) si edhe për ngjarje të ndryshme kulturore.

*Ibrahim Lutfiu St.
Rr. Ibrahim Lutfiu
Ul. Ibrahim Lutfiu*

OPŠTI PREGLED STANJA „ISTORIJSKOG CENTRA“ PRIŠTINE

Prioritet - konzervacija/restauracija verskikh i administrativnih objekata

Imajući u vidu činjenicu da je većina spomenika koji su uvršćeni u listu, verskog ili administrativnog karaktera, moglo bi se zaključiti da su odgovorne vlasti poklonile više pažnje njihovoj istorijskoj vrednosti i uložile više napora u njihov opstanak, nego što je to slučaj sa privatnim stambenim ili trgovinskim objektima u datom području. Međutim, bez razrađenih kriterijuma za planirane aktivnosti zaštite i revitalizacije ovih spomenika, preduzete mere nisu potpune, niti su transparentno predstavljene široj javnosti. Ovo se može pokazati na sledeći način:

- Konstrukcija građevine Jašar pašine džamije je u lošem stanju, sa vidljivim pukotinama na zidovima; slikana dekoracija unutrašnjosti džamije je još uvek u procesu konzervacije⁴; zagađenje vazduha i gust saobraćaj na glavnoj ulici (Ibrahim Lutfiu) u neposrednom okruženju džamije, predstavljaju pravu pretnju po ovaj objekat; džamija nije u funkciji.
- Konzervatorsko-restauratorski radovi preduzeti u enterijeru i eksterijeru Velikog hamama su počeli pre nekoliko godina i još uvek traju. Prema odluci opštine Prištine, objekat hamama će funkcionisati kao muzej neolitskih artefakata⁵. Nismo bili u prilici da razmotrimo bilo koji dokument/studiju koja opravdava tu odluku opštine kao i da saznamo više o tom muzeju u Ministarstvu za kulturu omladinu i sport (ustanova koja je odgovorna za pomenutu muzejsku izložbu), imajući u vidu da adaptacija spomenika za novu funkciju zahteva sveobuhvatniju studiju u cilju odgovarajućeg predstavljanja karakteristika spomenika, kao i artefakata izloženih u muzeju.
- Fontana je takođe u lošem stanju i nije odgovarajuće predstavljena. Mermerna dekoracija je oštećena vremenom, a prostor oko rezervoara sa vodom je potpuno promenjen usled upotrebe cementa.
- Neke od intervencija preduzetih na spomenicima dovele su

⁴ Informacije dobivene od Nacionalnog centra za zaštitu kulturnog nasleđa u Prištini navode da će nastavak restauratorskih radova na ovoj džamiji finansirati turska vlada a da će radove izvesti turska kompanija „Tika“.

⁵ Odluka Skupštine opštine Prištine No.01.nr.631-954, 05.05. 2011. U toku rada na pripremi ove studije za publikovanje dobili smo informaciju da se navedena odluka opštine Prištine odnosi na buduće korišćenje amama za prezentaciju kompleksnije zbirke („Od neolita do srednjeg veka“) kao i za različite kulturne događaje.

a monument for a new function requires more comprehensive study for the appropriate presentation of the monument features as well as the museum exhibition artefacts;

- the fountain is also in bad condition; i.e. it is not represented appropriately. The marble decoration has been damaged by time and the space around the water tank is completely changed by using cement;
- Some of the interventions undertaken on the monuments resulted with loss of authentic features such as: changes in appearance of the roof structure and facade decoration of the Museum of Kosovo, changes in the organisation of the space in the interior of the typical Muslim residential building and placement of a „glass“ partition in the yard of the building (the Seat of the Association of the Previous Political Prisoners); glazing of the porch of Yashar Pasha Mosque, „modification“ of the Great Hamam exterior and interior, etc.

Changes due to uncontrolled urban development and lack of respecting the original building technique and materials

In the 1960's and 70's, the urban centre of Prishtinë/Priština underwent planned destruction. Historical buildings, mainly residences, were demolished and substituted with new modern buildings, predominant in the Balkan at that time.

Buildings that survived during this period have been often modified after the conflict with no reference to urban planning guidelines. Although reconstructions or the repairs were done within the location of old structure, the volume and size of new buildings often violated the principles of accomplishing alleged standards, natural ventilation and lighting. Nowadays only few buildings have survived with original construction material (clay walls, roof tiles and timber) with no harm or modification in shape.

One of the latest examples of uncontrolled urban development and lack of cooperation between the planning and protection of heritage services is the recently demolished building located on "Sutjeska"/"Taip Krasniqi" st. (CP: new -13259; old – 3957-0).⁶ (Photos 1, 2)

⁶ In fact, during its field work in May/June 2012, the PCDK working team has recognised this building of unknown ownership as a structure that contributes to the traditional ambience of the environment considering the urgent need of conservation/restoration works to be undertaken. Just a month later this house was destroyed. Because of this situation the PCDK working group had to remove it from the list of proposed buildings to be specially considered by the relevant parties in urban planning and protection of monuments.

1: May-June 2012
1: Maj-Qershori 2012
1: Mai-Juni 2012

ndonjë funksion të ri kërkon studime më gjithëpërfshire të prezantimin e duhur të tipareve të monumentit dhe të artefaktës të ekspozuara në muze;

- edhe shatërvani është në një gjendje të keqe dhe nuk është i përfaqësuar siç duhet. Dekorimi prej mermeri është shkatërruar nga koha, ndërsa hapësira rrëth rezervarit të ujit është ndryshuar plotësisht me përdorimin e cimentos;
- Disa prej intervenimeve të bëra në monumente kanë rezultuar me humbjen e tipareve autentike, si ndryshimet në dukjen e strukturës së çatisë dhe të dekorimit të fasadës së Muzeut të Kosovës, ndryshimet e organizimit të hapësirës së brendshme të ndërtesës banesore tipike myslimanë dhe vendosja e ndarjes "prej qelqi" në oborrin e ndërtesës (Selia e Shoqatës së ish-të Burgosurve Politikë); qelqezimi i portikut të Xhamisë Jashar Pasha, modifikimi i pjesës së jashtme dhe të brendshme të Hamamit të Madh, etj.

Ndryshimet për shkak të zhvillimit të pakontrolluar urban dhe mungesës së respektimit të teknikave dhe materialeve originale të ndërtimit

Qendra urbane e Prishtinës kaloi nëpër një shkatërrim të planifikuar Në vitet 1960-ta dhe 70-ta., Ndërtuesat historike, kryesisht ato të banimit, ishin shkatërruar që të zëvendësoshej me ndërtesa të reja dhe moderne, që dominonin atë kohë në Ballkan.

Ndërtuesat që mbijetuan gjatë kësaj periudhe janë modifikuar shpesh pas luftës pa iu referuar udhëzuesve të planifikimit urban. Ndonëse rindërtimet apo riparimet janë bërë brenda lokacionit të strukturës së vjetër, vëllimi dhe madhësia e ndërtesave të reja shpesh janë bërë në kundërshtim me parimet e arritjes së standardeve të supozuara, ventilimin dhe ndricimin natyror. Deri me sot vetëm pak ndërtesa kanë mbijetuar me materialin e ndërtimit original (mure prej balte, tjequllat e çatisë dhe druri), pa u dëmtuar apo pa ua modifikuar formën.

Një nga shembujt më të ri të zhvillimit të pakontrolluar urban dhe të mungesës së bashkëpunimit mes sherbimeve të urbanizmit nga njëra anë dhe shërbimeve të mbrojtjes së trashëgimisë është ndërtesa e rrënuar kohëve të fundit në rr. "Sutjeska"/"Taip Krasniqi". (PK: e re -13259; e vjetër – 3957-0).⁶ (Foto 1, 2)

⁶ Në fakt, gjatë punimeve në teren gjatë muajit maj/qershor 2012, ekipi punues i projektit PDKK ka vërejtur këtë ndërtësë me pronësi të panjohur si strukturë që i kontribuon ambientit tradicional të mjesdit duke pas parasysh nevojën urgjente për punime të konservimi/restaurimi. Vetëm pas një muaji, kjo shtëpi ishte rrënuar. Për shkak të kësaj situatë grupi punues i ekipit PDKK u dash ta largonte atë nga lista e objekteve të propozuara për t'u marrë parasysh nga palët përkatëse në planifikimin urban dhe mbrojtjen e monumenteve.

2: September 2012
2: Shtator 2012
2: Septembar 2012

do gubitka autentičnih sadržina, npr.: promene izgleda krovne konstrukcije i fasadne dekoracije Muzeja Kosova, promene organizacije prostora unutrašnjosti tipične muslimanske stambene zgrade i postavljanje staklene pregrade u dvorištu zgrade (sedište Udruženja bivših političkih zatvorenika); zastakljivanje trema Jašar pašine džamije; modifikacija spoljašnjosti i unutrašnjosti Velikog hamama, itd.

Promene nastale usled nekontrolisanog urbanog razvoja i nepoštovanja originalnih građevinskih tehnika i materijala

Urbani centar Prištine je podvrgnut planiranom uništavanju 1960-tih i 1970-tih. Istoriske građevine, uglavnom stambene, rušene su, da bi bile zamenjene novim modernim zgradama koje su dominirale Balkanom u to vreme.

Građevine koje su opstale u tom periodu posle sukoba su bile često predmet promena, bez konsultovanja datih urbanističkih smernica. Mada su se radovi na rekonstrukciji ili popravke obavljali u okviru starih struktura, obim i veličina novih zgrada često su narušavali propisane standarde za prirodnu ventilaciju i osvetljenje. Do danas je opstalo samo malo objekata izgrađenih od originalnog građevinskog materijala (zidovi od blata-ćerpič, sa crepovima i drvenom građom), a da im nije naneta šteta ili da im nije promenjen oblik.

Jedan od najsvežijih primera nekontrolisanog urbanog razvoja i nedostatak saradnje između urbanističkih službi s jedne, i službi za zaštitu nasleđa s druge strane, jeste nedavno srušeni objekat u Sutjeskoj ulici/ Ulica Taip Krasniqi (KP: nova- 13259; stara KP - 3957-0).⁶ (Slike 1, 2)

Takođe moramo da naglasimo promene u glavnim ulicama koje vode do spomenika i drugih značajnih objekata ove zone. Mada su preduzeti izvesni koraci u vezi sa opremanjem ulične mreže, većina „restauriranih“ ulica je izgubila autentičnu „kaldrmu“, umesto koje ulice su obložene asfaltom.

Problem zagađenja vazduha i saobraćaja uglavnom pogoda objekte koji se nalaze u blizini ulice Ibrahim Lutfiu- najprometnije ulice koja prolazi kroz centralni deo zone (Slike 3, 4). Najupečatljiv

⁶ Naime, u toku rada na terenu u maju/junu 2012, radna grupa PCDK-a je prepoznala ovu građevinu nepoznatog vlasništva kao strukturu koja doprinosi tradicionalnom ambijentu sredine, i istakla hitnu potrebu za konservatorskim/ restauratorskim radovima. Samo mesec dana kasnije, ova kuća je srušena. S obzirom na to, radna grupa PKRK-a je morala da je izbriše sa predložene liste građevina koje treba posebno razmatrati od strane nadležnih u službama za urbanističko planiranje i zaštitu spomenika.

We have also to highlight the changes of the main streets leading to the monuments and to other valuable facilities of the area. Even though steps have been undertaken to the street network equipment, most of the "restored" streets have lost the authentic covering, so-called "kaldrma", and paving asphalt was replaced.

The problem with air pollution and traffic is mostly related to the facilities located close to the "Ibrahim Lutfi" St. – the most frequent street that runs through the central part of the study area (Photos 3, 4). The most striking case is with the building of Yashar Pasha Mosque where the movement of people is difficult because there is no developed space for pedestrians. Some research has confirmed the negative impact of the traffic on the buildings stability in this area. The results of these researches could be useful for development of a plan to review the traffic system.

PROTECTION MEASURES PROVIDED

1. Legal protection

In the introductory chapter of this study we commented on the specific situation of the legal status of the buildings in the related area recognized by their historic and artistic value. Namely, eight buildings were declared as cultural heritage protected by the Law(s) in force in the former Yugoslav Federation. They are: Çarshia Mosque, decorated fountain, Kosovo Museum, Yashar Pasha Mosque, residential facility (Seat of the Association of the Previous Political Prisoners), Clock Tower, Sultan Mehmed II Fatih Mosque and Great Hamam (see maps No.2 and 4). It is important to notice that the decision(s) made by the authorities in that period of time took in consideration the integrity of the historic nucleus of this area and legally protected a group of monuments/buildings.⁷

In the action of the IPM of Prishtinë/Priština provided in 2000, another sixteen buildings have been listed as monuments (!). Most of them are residential facilities recognized by the remaining traditional architectural appearance. These are the houses of Mr. Shefqet Leti/Mr. Kemail Vesli; Mr. Valdet Sahatqiut, Ms. Atifete Jusufi/Mr. Ramiz Jusufi, Mr. Muharrem Seidiu/Mr. Sejdi Sejdiu,

⁷ For ex. the Decision for legal protection of the "urban complex" - "Prishtina Bazaar complex with... Çarshia Mosque, the Yashar Pasha Mosque, building of Division(residential building /seat of the Association of the previous political prisoners), fountain (shadarvan), Clock-tower and the yard of King Milutin (on the location of the Museum of Kosovo/Turkish military barracks)...", Prishtinë/Priština, 3.4.1967, del.br.02-278 (according to the Law on Protection of Cultural Monuments from 1966).

Ne gjithashtu duhet t'i theksojmë ndryshimet e rrugëve kryesore që shpijnë për tek monumentet dhe objektet e tjera të vlefshme të zonës. Ndonëse hapat janë ndërmarrë në pajisjet e rrjetit të rrugës, shumica e rrugëve "të restauruara" e kanë humbur shtresën autentike prej "kaldrëmi", dhe janë zëvendësuar me asfalt.

Problemi me ndotjen e ajrit dhe me komunikacionin e dendur është kryesisht i ndërlidhur me objektet e vendosura afër rr. "Ibrahim Lutfi" – rruga më e frekuentuar që kalon nëpër pjesën qendrore të zonës (Fotot 3, 4). Rasti më i spikatur është ai i ndërtësës së Xhamisë Jashar Pasha ku lëvizja e njerëzve është e vështirësuar, për shkak se nuk ka hapësirë për kalimtarë. Kërkimet kanë vërtetuar ndikimin negativ të komunikacionit në stabilitetin e ndërtësave në këtë zonë. Rezultatet e këtyre kërkimeve mund të janë të dobishme për përgatitjen e një plani për shqyrtimin e sistemit të komunikacionit.

MASAT MBROJTËSE TË NDERMARRA

1. Mbrojtja juridike

Në pjesën hyrëse të këtij studimi kemi komentuar situatën specifike të statusit juridik të ndërtësave në zonën përkatëse të njohura për vlerën e tyre historike dhe artistike. Tetë ndërtesa ishin shpallë trashëgimi kulturore të mbrojtura me ligj/ ligjet në fuqi në Ish-Federatën Jugosllave. Ato janë: Xhamia e Çarshisë, shatërvani i dekoruar, Muzeu i Kosovës, Xhamia Jashar Pashës, objekti i banimit (Selia e Shoqatës së ish-të Burgosurve Politikë), Sahat Kulla, Xhamia Sultan Mehmed Fatih II, dhe Hamami i Madh (shihni hartat nr. 2 dhe 4). Është me rëndësi të theksohet se vendimet e ndërmarra nga autoritetet në atë kohë e kishin pas parasysh integritetin e bërrhamës historike të kësaj zone dhe i kishin mbrojtur juridikisht një grup të monumenteve/ndërtësave.⁷

Si veprim nga IPM e Prishtinës ndermarrë në vitin 2000, gjashtëmbëdhjetë objekte të tjera janë futur në listë të monumenteve (!). Shumica prej tyre janë objekte të banimit të njohura për dukjen arkitektonike tradicionale. Këto janë shtëpitë e z. Shefqet Leti/z. Kemail Veseli; z. Valdet Sahatqiut, znj. Atifete Jusufi/z. Ramiz Jusufi,

jiviji primer jeste građevina Jašar pašine džamije, gde je kretanje ljudi otežano, jer nije izgrađen prostor za pešake. Istraživanja su potvrdila negativni uticaj saobraćaja na stabilnost objekata u ovoj oblasti. Rezultati ovih istraživanja bi mogli biti korisni za razradu plana u kome će se razmatrati saobraćajni sistem.

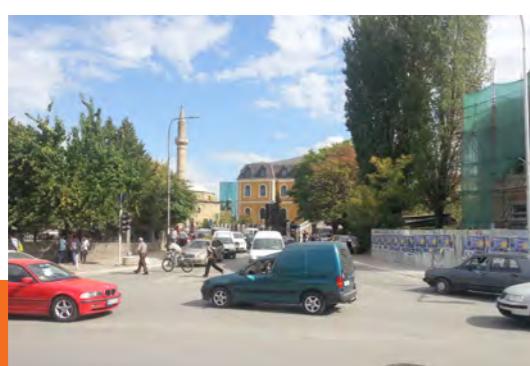
SPROVEDENE MERE ZAŠTITE

1. Pravna zaštita

U uvodnom poglavlju ove studije, komentarisali smo specifično stanje stvari u vezi sa pravnim statusom građevina na datom području, čija je istorijska i umetnička vrednost prepoznata. Naime, osam objekata je proglašeno kulturnim nasleđem zaštićenim zakonom/zakonima koji su bili na snazi u bivšoj jugoslovenskoj federaciji. To su: Čarši džamija, dekorisana fontana, Muzej Kosova, Jašar pašina džamija, stambeni objekat (sedište Udrženja bivših političkih zatvorenika), Sahat kula, Džamija sultana Mehmeda II Fatiha i Veliki hamam (vidi mape br. 2 i 4). Važno je uočiti da su odluke koje su donosile vlasti u tom periodu uzimale u obzir integritet istorijskog jezgra ove oblasti i zakonski zaštitili spomenike tretirajući ih kao grupu spomenika⁷.

U akciji Zavoda za zaštitu spomenika Prištine, sprovedene 2000. godine, još šesnaest objekata je uvršćeno u listu spomenika (!). Većina njih su stambene građevine prepoznate na osnovu onoga što je ostalo od njihovog tradicionalnog arhitektonskog izgleda. To su kuće g. Shefqeta Leti/g. Kemaila Veslija; g. Valdeta Shatqiu- ta, gđe Atifete Jusufi/ g. Ramiza Jusufija, g. Muharrema Seidiua/ g. Sejdija Sejdiua, g. Elfeta Halilija, gđe Hyrije Safqi, g. Kurtesha Sulejmanija, g. Imera Berishe, g. Fitima Gjate, g. Mehmeta Qarrija, g. Fitmija Mehmeta/ g. Murata Mehmetija, objekat koji je danas sedište Lovačkog gazdinstva, gimnazija „Sami Frasher“, kao i zgrada koja je vlasništvo nepoznate porodice (vidi mapu br.3). Pravni status ovih građevina je još uvek predmet razmatranja, jer očigledno ne postoji akt kojim su oni zaštićeni (nema informacija o bilo kakvoj odluci o statusu njihove zaštite), i što je još važnije -

⁷ Kao na pr. – Rešenje o utvrđivanju svojstva spomenika kulture i stavljanju pod zaštitu zakona za "urbani kompleks stare Prištine sa Čarši džamijom, Jašar-pašinom džamijom, zgradom divizije (kuću za stanovanje-Sedište agencije za bivše političke zatvorenike), starim šadrvanom, Sahat-kulom i ostacima dvora kralja Milutina (na mestu Muzeja Kosova-Turskih vojnih baraka)...", Priština, 3.4.1967, del.br.02- 278 (u saglasnosti sa Zakonom za zaštitu spomenika kulture iz 1966).

3, 4: Ibrahim Lutfi St.
3, 4: Rr. Ibrahim Lutfi
3, 4: Ul. Ibrahim Lutfi

Mr. Elfat Halili, Ms. Hyrije Safqi, Mr. Kurtesh Sulejmani, Mr. Imer Berisha, Mr. Fitim Gjata, Mr. Mehmet Qarri, Mr. Fitmi Mehmet/ Mr. Murat Mehmeti, building that is currently the Seat of Hunting Economy, the Gymnasium "Sami Frashëri": and the building of still recognized family (see the map No.3). The legal status of these buildings is still under consideration because there is apparently no legal act under which they were protected (there is no information of any decision related to their protection status), and what is more important – there is no completed data of their historic or other value they possess as a basis for the protection activities to be planned and provided.

In the action of inventory compilation provided by the MCYS with assistance of the Italian NGO - INTERSOS in 2011, five monuments located in the study area selected by the IPM of Prishtinë/Priština were considered as recommendation of the MCYS: the public fountain near the Çarshia Mosque, the Yashar Pasha Mosque, the residential house – Seat of the Association of the Previous Political Prisoners, Clock Tower and Great Hamam (see the map No. 4) Despite the fact that the implementation of this activity obtained significant data on selected monuments, specifically related to the completion of the technical documentation, the legal status of the monuments is changed – at the moment they are "temporary" protected monuments (according to the article 3.6. of the CHL), and there is a need of immediate action to be provided for the legal procedure of "permanently" protected monuments, i.e. these monuments to be put on the National List of Cultural Heritage under permanent protection (according to the CHL, art. 4).

Within the framework of this study, in May 2012 the PCDK project working group recognized other features that could participate in the historic achievements of the "Historic centre" of Prishtinë/Priština. They are residential facilities owned by: Mr. Fetah Duraku, Mr. Vedat Zajmi and Mr. Basri Ismaili as well as the "Archaeological park" (see the Map No. 5).

In proposing these residential buildings to be considered in urban planning of the area along with the other facilities that have received status of a cultural heritage, we intend to draw attention to the remaining parts of the historic area that can contribute to its integrity and attractiveness through involving them in conservation, development and rehabilitation programmes. Considering that the " Archaeological park" is specially organised space for cultural exhibitions and events the PCDK working group also in-

z. Muharrem Sejdiu/z. Sejdi Sejdiu, z. Elfat Halili, znj. Hyrije Safqi, z. Kurtesh Sylejmani, z. Imer Berisha, z. Fitim Gjata, z. Mehmet Qarri, z. Fitim Mehmet/z. Murat Mehmeti, objekti që tani është Selia e Ekonomisë së Gjuetisë, Gjimnazi "Sami Frashëri", dhe objekti i familjes që ende nuk është e njohur (shihni hartën nr. 3).

Statusi juridik i këtyre objekteve është ende objekt shqyrtimi, për shkak të mungesës së aktit juridik për mbrojtjen e tyre (nuk ka informata rreth ndonjë vendimi për statusin e mbrojtjes së tyre), dhe çka është edhe më me rëndësi të dhënat rreth vlerës së tyre historike apo vlerës tjetër të tyre si bazë për aktivitetet e mbrojtjes që duhet të planifikohen dhe të ofrohen nuk janë të plota.

Si veprim nga inventarizimi i bërë nga MKRS-ja me asistencë të OJQ-së italiane - INTERSOS në vitin 2011, pesë monumente të vendosura në zonën e studimit që janë përgjedhur nga IMM Prishtinë si rekandime nga MKRS-ja janë trajtuar: shatërvani publik afér Xhamisë së Çarshisë, Xhamia Jashar Pasha, shtëpia e banimit – Selia e Shoqatës së ish-të Burgosurve Politikë, Sahat Kulla dhe Hamami i Madh (shihni hartën nr. 4). Pavarësisht faktit se zbatimi i kësaj veprimitarie kishte rezultuar me marrjen e të dhënave të konsiderueshme rreth monumenteve të përgjedhura, në mënyrë specifike të ndërlidhura me plotësimin e dokumentacionit teknik, statusi juridik i monumenteve është ndryshuar – momentalisht ato janë monumente në mbrojtje "të përkohshme" (sipas nenit 3.6 të LTK). Me këtë ka lind nevoja për veprime të menjëhershme për procedurën juridike për të marrë statusin e monumenteve nën mbrojtje "të përhershme": me fjalë tjera që ato monumente të vendosen në Listën Shtetërore të Trashëgimisë Kulturore nën mbrojtje të përhershme (sipas LTK, neni 4).

Në kuadër të këtyrë studimi, grupi punues i projektit PDKK në maj të vitit 2012, vërejti edhe disa përbajtje të tjera që mund të merrnin pjesë në arritjet historike të "Qendrës historike" të Prishtinës. Ato janë objektet e banimit në pronësi të: z. Fetah Duraku, z. Vedat Zajmi dhe z. Besim Ismaili, si dhe "Parku Arkeologjik" (shihni hartën nr. 5).

Me propozimin e këtyre ndërtesave që të merren parasysh në planifikimin urban të zonës, së bashku me objektet e tjera që kanë marrë statusin e trashëgimisë kulturore, qëllimi ynë është që të tërheqim vëmendjen në pjesët e mbeturë të zonës historike që mund të kontribuojnë për integritetin dhe atraktivitetin e saj përmes përfshirjes së tyre në programet e konservimit, zhvillimit dhe të rehabilitimit. Duke pas parasysh se "Parku arkeologjik" është hapësirë e organizuar në mënyrë të posaçme për ekspozita dhe ngjarje kulturore, grupi punues i projektit PDKK ka përfshirë atë në listën e mon-

podatci o njihovoj istoriskskoj ili drugoj vrednosti a koji bi poslužili kao osnova za mere zaštite koje treba planirati i sprovoditi, nisu kompletni.

U akciji inventarizacije koju je sprovedeo MKOS, uz pomoć italijanske nevladine organizacije INTERSOS 2011. godine, pet spomenika koji se nalaze u oblasti obuhvaćenoj studijom, odabranih od strane Gradskog zavoda za zaštitu spomenika, su isto tako bili tretirani kao preporuka MKOS-a, i to: javna fontana pored Çarshi džamije, Jašar pašina džamija, stambeni objekat – sedište Udrženja bivših političkih zatvorenika, Sahat kula i Veliki hamam (vidi mapu br. 4). Uprkos činjenici da je sprovođenje ove aktivnosti obezbedilo značajne podatke o odabranim spomenicima, naročito one koje se odnose na kompletiranje tehničke dokumentacije, pravni status spomenika se promenio - sada se ovi spomenici tretiraju kao „privremeno“ zaštićena kulturna dobra (prema članu 3.6 Zakona o kulturnom nasleđu). Sa time je nastala potreba za dalje sprovođenje pravne procedure za dobijanje statusa „stalno“ zaštićenih spomenika, odnosno potrebno je da se ovi spomenici uvrste u Nacionalnu listu kulturnog nasleđa pod stalnom zaštitom (prema Zakonu o kulturnom nasleđu, član 4).

U okviru ove studije, radna grupa PKRK projekta je u maju 2012. prepoznala i druge sadržine koje bi mogle da se uključe u deo vrednih sadržina „Istoriskog centra“ Prištine. To su stambeni objekti u vlasništvu: g. Fetaha Durakua, g. Vedata Zajmija i g. Basmita Ismailija, kao i Arheološki park (vidi mapu br. 5). Predlažući ove građevine za razmatranje u okviru urbanističkog planiranja ovog područja, zajedno sa drugim objektima koji su dobili status kulturnog nasleđa, nastojimo da skrenemo pažnju na preostale de-

love istorijskog područja koji mogu doprineti njegovom integritetu i atraktivnosti tako što će biti uvršćeni u programe zaštite, razvoja i rehabilitacije.

Imajući u vidu da je Arheološki park prostor posebno organizovan za izložbe i kulturne događaje, radna grupa PKRK-a ga je takođe uvrstila u spomenike/ istorijske celine područja obuhvaćenog studijom.

2. Konzervatorsko-restauratorske aktivnosti

U proteklisim deset do petnaest godina, konzervatorsko-restauratorski radovi su izvršeni samo na nekim od najvažnijih spomenika koji se nalaze u oblasti obuhvaćenoj studijom. Uz finansijsku i tehničku pomoć turske kompanije „Tika“, konstrukcija Fatih džamije

cluded it in the studied area to be listed as monument.

2. Conservation-restoration activities

For the last ten to fifteen years conservation-restoration works have been taken only on some of the most important monuments located in the study area. With financial and technical support of the Turkish company “Tika” the structure of the Fatih Mosque was consolidated and the valuable features of the interior and exterior (paintings, sculptural decoration) were restored. The residential building - Seat of the Association of the Previous Political Prisoners was completely reconstructed. The Great Hamam that was a long time ago in very poor condition is still under conservation-restoration works. The interior of the Yashar Pasha Mosque is also under conservation (!) more than a year. Recently, work has begun on the building of Çarshia Mosque under supervision of the National Centre for Protection of Monuments – Prishtinë/Priština. The major work undertaken on the Mosque’s building is - full demolition of the porch aimed reconstruction of its “original/authentic” look.

We have already commented on the quantity and quality of the undertaken works on some of these monuments (see chapter: General View on the Condition) and lack of conservation programme(s)/plans for the future actions as well as lack of ideas/plans for the rehabilitation and maintenance to be considered together with the planners and the owners or occupants of the public or private buildings of historic and environmental values.

umenteve/hapësirave të zonës së studimit.

2. Aktivitetet e konzervimit-restaurimit

Gjatë dhjetë-pesëmbëdhjetë viteve të fundit, punimet e konzervimit – restaurimit janë bërë vetëm në disa prej monumenteve më të rëndësishme në zonën e studimit. Me mbështetjen financiare dhe teknike të agjencisë turke “Tika”, struktura e Xhamisë Fatih është konsoliduar dhe janë restauruar tiparet e vlefshme të pjesës së brendshme dhe të jashtme (pikturimet, dekorimet skulpturore). Ndërtesa e banimit – Selia e Shoqatës së ish-të Burgosurve Politikë është rindërtuar plotësisht. Në Hamamin e Madh, që për një kohë të gjatë ka qenë në kushte shumë të këqija, ende janë duke u zhvilluar punime të konzervimit – restaurimit. Pjesa e brendshme e Xhamisë Jashar Pasha gjithashtu është nën punime të konzervimit (!) për më shumë se një vit. Kohëve të fundit, kanë filluar punime në Xhaminë e Çarshisë nën mbikëqyrjen e Qendrës Shtetërore për Mbrojtjen e Monumenteve – Prishtinë. Puna kryesore e bërë në ndërtesë të xhamisë është shkatërrimi i plotë i portikut me qëllim të rekonstruktimit të pamjes së tij originale/autentike.

Ne tanimë e kemi komentuar sasinë dhe cilësinë e punimeve të kryera në disa prej këtyre monumenteve (shihni kapitullin: Pasqyrën e përgjithshme e kushteve) dhe mungesa e programeve/planeve të konzervimit për veprime të ardhshme, si dhe mungesa e ideve/planeve për rehabilitim dhe mirëmbajtje duhet të shqyrtohen bashkërisht me planifikuesit urban dhe pronarët apo shfrytëzuesit e ndërtesave publike a private të vlerave historike dhe mjedisore.

je konsolidovana, dok su vredne sadrzine enterijera i eksterijera (slikarstvo, skulpturalna dekoracija) restaurirane. Stambeni objekat - sediše Udrženja bivših političkih zatvorenika - u potpunosti je rekonstruisan. Veliki hamam, koji je dugo vremena bio u vrlo lošem stanju, još uvek je u procesu konzervatorsko-restauratorskih rada. Konzervatorsko-restauratorski radovi (!) u unutrašnjosti Jašar pašine džamije se izvode više od godinu dana. Nedavno su počeli radovi na Čarši džamije pod nadzorom Nacionalnog centra za zaštitu kulturnog nasledja iz Prištine. Glavni deo tih radova se odnosi na potpuno rušenje trema kako bi se rekonstruisao njegov prvobitni/autentični izgled.

Već smo komentarisali obim i kvalitet radova na nekim od ovih spomenika (vidi poglavlje: Opšti pregled stanja) i nepostojanje programa/ planova zaštite za buduće akcije , kao i nedostatak ideja/ planova za rehabilitaciju i održavanje, koje treba razmatrati zajedno sa urbanistima i vlasnicima ili stanarima javnih ili privatnih objekata od istorijske i ambijentalne vrednosti.

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

The urban environmental values of the buildings and other features of the area - "Historic Centre" of Prishtinë/Priština that is comprised of mixed elaborated in the study are still presented in many of its features. Despite inadequate solutions relating to build heritage or urban infrastructure implemented in the past, this area can be developed as an attractive destination that will promote the historical value of the old Prishtinë/Priština and providing conditions for economic growth through heritage tourism and community growth through careful (re) designation and enhancement of the residential, social and commercial functions of the central area.

This general conclusion is in line with the recommendations presented in the documents incorporated in the municipal and urban development plans strategies, which addressed the issue of cultural heritage, i.e. the "historic areas" as are the following:

- Definition of historic centres, and setting boundaries (by established working groups of the MCYS, MESP and related municipality members)
- Decision to declare the areas of interest to the municipality
- Draft plans for conservation and management of historic sites (as a proposal and in accordance with the CHL)
- Treatment of areas defined at all levels of planning
- Use of historic areas for development of tourism.

1. Preparation of a management plan

The Conservation basis, i.e. the study for the "Historic centre" of Prishtinë/Priština makes a platform for development of a management plan that should represent the measures to be provided by consent of all concerned parties. The purpose of management plan is to take point of departure in the values that are associated with the studied area, putting focus on sustainable use of the site as a means of maintaining its integrity.

To prepare a plan for management of the particular area first of all is necessary to ensure statutory conditions. One of the statutory conditions is related to the implementation of legal procedure for the category of recognised heritage in the particular area. In this regard we recommend the MCYS to consider the monuments and other valuable buildings and features in the studied area as parts of an integral whole. Recognising the complexity and integrity of such an area of cultural heritage the MCYS could make a decision for creating an "architectural

KONKLUIZIONET DHE REKOMANDIMET

Vlerat urbane mjedisore të ndërtesave dhe tipareve të tjera të zonës - "Qendrës historike" të Prishtinës që është e përbërë prej objekteve të elaboruara në këtë studim janë ende të pranishme në shumë aspekte. Pavarësisht zgjedhjeve jo të duhura lidhur me trashëgiminë e ndërtuar apo infrastrukturën urbane të zbatuar në të kaluarën, kjo zonë mund të zhvillohet në një destinacion tèrheqës ku do të promovoheshin vlerat historike të Prishtinës së vjetër dhe do të ofrohen kushte përritje ekonomike përmes turizmit të trashëgimisë, si dhe te sigurohen kushte përvitimi komunitetit përmes ridestinimit të kujdeshshëm dhe ngritjes së funksioneve banesore, sociale dhe afariste të zonës qendrore.

Ky konkluzion i përgjithshëm është në përputhje me rekandimet e paraqitura në dokumentet që janë inkorporuar në planet dhe strategjitet e komunës përvitimi urban, ku është trajtuar çështja e trashëgimisë kulturore, pra "zonat historike" si në vijim:

- Përkufizimi i qendrave historike dhe caktimi i kufijve (përmes grupeve punuese të MKRS-së, MMPH-së dhe përfaqësuesve të komunës)
- Vendimi përvitimi i shpallur zonat me interes përvitimi komunën
- Hartimi i planeve përvitimi dëshmi menaxhimit e zonave/vende historike (si propozim dëshmi përvitje me LTK)
- Trajtimi i tèrësive/zonave të përcaktuara në të gjitha nivelet e planifikimit
- Shfrytëzimi i zonave historike përvitimi turizmit.

1. Përgatitja e një plani të menaxhimit

Bazat e konservimit, dmth studimi mbi "Qendrën Historike" të Prishtinës paraqet një platformë përvitimi e një plani të menaxhimit, i cili duhet t'i përmbarë masat që duhet të ofrohen me pëlgimin e të gjitha palëve të përfshira. Qëllimi i planit të menaxhimit është theksimi i vlerave të zonës së studimit, duke u përqendruar në përdorimin e qëndrueshëm të tèrësise/zonës si mënyrë e mbajtjes së integritetit të saj.

Qe të përgatitet një plan i menaxhimit të zonës përkatëse para se gjithash është e nevojshme të sigurohen kushtet statutore. Një prej kushteve statutore ka të bëjë me zbatimin e procedurës juridike përvitimi e trashëgimisë së njohur në zonën përkatëse. Në këtë aspekt, ne i rekomandojmë MKRS-së që t'i merr parasysh monumentet dhe objektet, si dhe tiparet e tjera të vlefshme në zonën e studimit si pjesë të një tèrësie të integruar. Duke njohur ndërlidhshmërinë dëshmi integritetin e një zone të tillë të trashëgimisë kulturore, MKRS-ja mund të nxjerrë një vendim përvitimi i një "zone të konservimit arkitektonik" – kategori e trashëgimisë së njohur nga LTK (heni 2.2.), që do t'i kontribuonte një qasjeje të integruar përvitimi.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Različite urbane ambientalne vrednosti objekata i drugih sadržina područja - „Istorijskog centra“ Prištine, obrađenih u ovoj studiji, još uvek su prisutne u mnogim aspektima. Uprkos neodgovarajućim rešenjima u vezi sa graditeljskim nasleđem, ili u odnosu na urbanu infrastrukturu koja je ranije oformljena, ovaj prostor može postati atraktivna destinacija koja će promovisati istorijsku vrednost stare Prištine i stvoriti uslove za privredni rast preko turizma kroz nasleđe, kao i obezbediti uslove za napredak zajednice, kroz pažljivo vođene promene i unapređenje stambenih, društvenih i trgovачkih funkcija centralnog područja. Ovaj opšti zaključak je u skladu sa prepukama u dokumentima koji su uvršćeni u strategije urbanog razvoja grada i opštine a koje se bave pitanjem kulturnog nasleđa, t.j. „istorijskim zonama“, kao što su :

- Definicija istorijskih centara i određivanje granica (od strane osnovanih radnih grupa Ministarstva za kulturu, omladinu i sport, Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje i odgovarajućih predstavnika opštine)
- Odluka za proglašenje određene zone od interesa za opština
- Nacrti planova za zaštitu i upravljanje istorijskim celinama/mestima (kao jedan vid predloga i u skladu sa Zakonom o kulturnom nasleđu)
- Tretman celina/područja definisanih na svim nivoima planiranja
- Korišćenje istorijskih područja za razvoj turizma

1. Priprema plana za upravljanje

Konzervatorske osnove, t.j. studija za „Istorijski centar“ Prištine, predstavlja platformu za razradu plana za upravljanje, koji bi sadržao mere donete konsenzusom svih zainteresovanih strana. Svrha plana za upravljanje je da se polazište za određivanje mera bazira na vrednosti koje se vezuju za oblast obuhvaćenu studijom, stavljajući naglasak na održivo korišćenje celine/mesta kao sredstvo za održavanje njenog integriteta.

Da bi se pripremio plan za upravljanje određenim područjem, pre svega je potrebno obezbediti statutarne uslove. Jedan od statutarnih uslova se odnosi na sprovođenje pravnog postupka za kategoriju nasleđa prepoznatog u određenoj oblasti. U tom pogledu, preporučujemo da Ministarstvo za kulturu, omladinu i sport razmotri spomenike i druge vredne objekte i sadržine u oblasti obuhvaćenom studijom, kao delove jedinstvene celine. Prepoznajući složenost kao i integritet takve oblasti

conservation area” – a category of heritage recognised by the CHL (Article 2.2.), which will contribute to an integrated approach to:

- solutions for development of such urban structure by the planers and the other involved parties included in the process of decision making (owners, occupants, i.e. the wider public);
- design of conservation and revitalisation programmes and plans to be developed by the services of the MCYS.

Taking into account the main principles of the conservation of cultural heritage in development of management plan such as - authenticity, integrity, objectivity and sustainability, the PCDK working group recommends the following for the related area:

- Updates and revisions

Responsibility of the MCYS

Updates and revisions to the evaluation of heritage and related documentation in terms of integrated approach:

- Inventory of all the valuable features recognized;
- Comprehensive evaluation of the heritage and the immediate environment features;
- Legal procedure for the status of permanently protected cultural heritage assets or permanently protected “architectural conservation area”;
- If the site is considered as a whole – definition of the perimeter and protective zone(s) of the site;
- Design of a protection regime for the site in general or for each of the recognized heritage assets (if it is found as a necessity) using the PCDK project Guidelines on Conditions for Evaluation of Cultural Heritage;
- To provide funds and to appoint institution/experts if there is an official request of the Prishtinë/Priština Municipality for involvement of the protection service in design of the new regulatory plan;
- If the new regulatory plan covers wider area than the area with cultural heritage elaborated in this study, the appointed institution/experts should extend their observation on the monuments located in the area treated by the plan, considering them as individual monuments of building heritage with defined perimeter and protective zone(s).

Responsibility of the Prishtinë/Priština Municipality

- Revision of the area elaborated as “Historic Zone” in the urban development plans in accordance with the recommendations of

- zgjidhet për zhvillimin e asaj strukture urbane nga planifikuesit dhe palët e tjera të përfshira në procesin e vendimmarjes (pronarët, shfrytëzuesit, pra publiku i gjërë);
- projektimin e programeve dhe planeve të konservimit e revitalizimit, që duhet të përgatiten nga shërbimet e MKRS-së.

Duke i marrë parasysh parimet kryesore të mbrojtës së trashëgimisë kulturore në zhvillimin e planit të menaxhimit si – autenticiteti, integriteti, objektiviteti dhe qëndrueshmëria, grupi punues i projektit PDKK jep këto rekomandime rrëth zonës përkatëse:

- Azhurnimet dhe rishikimet

Përgjegjësia e MKRS-së

Azhurnimet dhe rishikimet e dokumentacionit të vlerësimit të trashëgimisë, dhe dokumentacionit tjetër që lidhet me këtë fushë, nga aspekti i qasjes së integruar:

- regjistrimi i të gjitha përbajtjeve të njohura si të vlefshme;
- Vlerësimi gjithëpërfshirës i trashëgimisë dhe i përmbsjtjeve nga mjedisi në afërsi;
- Procedura juridike për dhënjen e statusit nën mbrojtë të përhershme e pasurive të trashëgimisë kulturore apo të “zonës së konservimit arkitektonik” nën mbrojtje të përhershme;
- definimi i perimetrit të asetit dhe zonës se mbrojtur ne rast se vendi/zona konsiderohet si një teresi
- Projektimi i një regjimi të mbrojtjes për lokacionin në përgjithësi apo për secilën prej pasurive të njohura si trashëgimi (nëse mendohet të jetë e nevojshme) duke i përdorur udhëzuesit e projektit PDKK mbi kriteret dhe kushtet për vlerësimin e trashëgimisë kulturore;
- Sigurimi i fondeve dhe caktimi i institucionit/ekspertëve nëse ka kërkësë zyrtare të Komunës së Prishtinës që shërbimet qe merren me mbrojtjen e monumenteve të përfshihen hartimin e një plani të ri regulativ;
- Nëse plani i ri regulativ e mbulon një zonë më të gjerë sesa zonën me trashëgiminë kulturore të elaboruar në këtë studim, institucioni/ekspertet duhet që të zgjerojnë observimin edhe në monumentet e vendosura në zonën që trajtohet nga plani, duke i konsideruar ato si ndërtesa individuale të trashëgimisë kulturore me perimetrin e përcaktuar dhe zonën (zonat) mbrojtëse.

Përgjegjësia e Komunës së Prishtinës

- Rishikimi i zonës së elaboruar si “Zonë Historike” në planet e urbanistikës në përputhje me rekomandimet e autoriteteve të MKRS-së;
- Kërkesa e re që i drejtohet MKRS-së të përfshihet në zhvillimin e

kulturnog nasleđa, ovo Ministarstvo bi moglo doneti odluku o formiranju „zaštićenog arhitektonskog područja“- kategorije nasleđa koje poznaje Zakon o kulturnom nasleđu (član 2.2), što će doprineti integrisanom pristupu:

- rešenjima za razvoj takve urbane strukture, koje donose urbanisti i druge strane uključene u proces donošenja odluka (vlasnici, korisnici, t.j. šira javnost);
- razradi programa i planova za zaštitu i revitalizaciju, što treba da urade službe MKOS-a.

Uzimajući u obzir glavna načela zaštite kulturnog nasleđa u razvoju plana za upravljanje, kao što su autentičnost, integritet, objektivnost i održivost, za područje o kome je reč radna grupa PKRK-a preporučuje sledeće:

- Ažuriranje podataka i revizije

Odgovornost Ministarstva za kulturu, omladinu i sport

Ažurirani podaci i revizija vrednovanja nasleđa kao i odgovarajuće dokumentacije u smislu integrisanog pristupa kao što su:

- popis svih vrednih sadržina koje su prepoznate;
- sveobuhvatna evaluacija nasleđa i sadržina okruženja;
- pravni postupak za dodeljivanje statusa stalno zaštićenih kulturnih dobara ili stalno „zaštićeno arhitektonsko područje“;
- definicija perimetra dobra i njegove zaštićene zone ukoliko se meso/područje razmatra kao jedna celina;
- donošenje režima za zaštitu datog područja u celini, ili za svako od prepoznatih kulturnih dobara (ako je to neophodno), koristeći Smernice projekta PKRK-a o kriterijumima i uslovima za vrednovanje kulturnih dobara;
- obezbediti sredstva i imenovati ustanovu/ stručnjake, ako postoji zvanični zahtev opštine Prištine da se služba koja se bavi zaštitom spomenika uključi u izradu novog regulatornog plana;
- ako novi regulatorni plan obuhvata širu oblast nego što je oblast sa kulturnim nasleđem koja je razrađena u studiji, imenovana ustanova/ stručnjaci treba da prošire svoje observacije i na spomenike koji se nalaze u oblasti kojom se bavi plan, tretirajući ih kao pojedinačne objekte kulturnog nasleđa sa definisanim perimetrom i zaštićenom zonom/zonama.

Odgovornost opštine Prištine

- revizija oblasti obrađene u „Istorijskoj zoni“ u urbanističkim planovima, u skladu sa preporukama organa MKOS-a;

- the MCYS authorities;
- New request addressed to the MCYS authorities to be involved in development of up coming Regulatory plan, with explanation of the aim of the plan, the ideas/ solutions to be considered for its development that are concerning the cultural heritage, and determination of the time for the study design, i.e. the conservation basis for the cultural heritage in the area covered by the plan;
- Establishment of a mixed team of experts to work on design of the plan (or in some of its phases to be developed).

2. Specific prescriptive guidelines for development of the regulatory plan that includes the study area

Urban development of the related area refers mainly to the conservation/restoration and revitalization activities of the cultural heritage assets.

Before any project development there is an issue to be considered related to the frequent traffic provided through the main (internal) street of this area. In this context we highly support the Prishtinë/Priština Municipality suggestion (presented in the Strategic plan for development of Regulatory plan of the “Historic Zone”), which is:

- Prohibition of traffic on the “Ibrahim Lutfi” St.

Recommendations for the roads/streets and other urban infrastructure

- Pavement of the internal streets (that were not replaced) should be replaced with the original materials
- Plumbing equipment and electrical and other cables should be kept under ground;
- shrinkage of trash should be separately organized;
- a signage system for tourism destinations should be provided with assistance of the MCYS;
- The lighting system should consider the specific features of the monuments as well as the site at whole;
- Determination of the working hours of visiting the monuments as well as the working time of the other (commercial) facilities;
- Regulation of the delivery of products and other necessities of the citizens that live or work in the related area.

Recommendations for the conservation/rehabilitation of the facilities with recognized historical and artistic value

- An action plan to be developed for conducting the ongoing conservation works (Çarshia Mosque, Great Hamam, Yashar Pasha Mosque);

planit irregullativ, me shpjegime rreth qëllimit të planit, ideve/zgjidhjeve që duhet të merren parasysh për zhvillimin e tij që ka të bëjë me trashëgiminë kulturore dhe përcaktimin e kohës për projektimin e studimit, dmth bazat e konservimit për trashëgiminë kulturore në zonën që mbulohet nga plani;

- Themelimi i një ekipe të ekspertëve qe do të punonte në ahrtimin e planit (apo në disa fazë të tij).

2. Udhëzimet specifike shpjeguese për zhvillimin e planit irregullativ që e përfshinë zonën e studimit

Zhvillimi urban i zonës përkatëse kryesish i referohet aktiviteteve të konservimit/restaurimit dhe revitalizimit të pasurive të trashëgimisë kulturore.

Para çdo zhvillimi të projektit ekziston një çështje që duhet të merret parasysh lidhur me komunikacionin e frekuentuar përgjatë rrugës kryesore (të brendshme) të kësaj zone. Në këtë kontekst ne e mbështhesim shumë sugjerimin e Komunës së Prishtinës (të paraqitur në planin strategik për zhvillimin e planit irregullativ të “Zonës Historike”), e që është:

- Ndalimi i trafikut në rrugën “Ibrahim Lutfi”

Rekomandimet për rrugët dhe infrastrukturën tjeter urbane:

- Shtrimi i rrugëve të brendshme duhet të zëvendësohet me material origjinale (atje ku asfalti nuk e ka zëvëndësuar kaldrumin);
- Instalimet elektrike dhe të ujësjellësit dhe kabllot e tjera duhet të vendosen nën tokë;
- Menyra e largimit të mbeturinave duhet të organizohet ndarazi;
- Sinjalizimi i destinacioneve turistike duhet të ofrohet me ndihmën e MKRS-së;
- Gajtë vendosjë sesSistemit tëndriçimit duhet t'i merr parasysh elementet/përbajtjet specifike të monumenteve, si dhe lokacionin si tërësi;
- duhet të caktohet orari përvizitat e monumenteve, si dhe orarit të punës së objekteve të tjera (afariste);
- duhet te rregullohet dërgimi i produkteve dhe i gjërave të tjera të nevojshme për qytetarët që jetojnë apo punojnë në zonë.

Rekomandimet për konservimin/reabilitimin e objekteve me vlera të njoitura historike dhe artistike

- Të zhvillohet një plan i veprimit përmbytjen e punimeve të vazhdueshme të konservimit (Xhamia e Çarshisë, Hamami i Madh, Xhamia Jashar Pasha);
- Zbatimi i projekteve të zhvilluara në kuadër të programit të KE/BE-së për trashëgimi kulturore dhe natyrore të programit juglindor –

- novi zahtev upućen organima ovog Ministarstva da se treba uklijučiti u razradu regulatornog plana, uz objašnjenje o cilju plana, idejama/rešenjima koje treba razmatrati tokom njegove izrade a koji se tiču kulturnog nasleđa i određivanje roka za izradu studije, t.j. konzervatorskih osnova za kulturno nasleđe u oblasti obuhvaćenoj planom;
- osnivanje mešovitog ekspertskeg tima koji bi radio na izradi plana (ili u nekim fazama njegove izrade).

2. Konkretnе smernice za izradu regulatornog plana u koji je uključeno područje studije

Urban i razvoj područja o kome je reč odnosi se uglavnom na konservaciju/restauraciju i revitalizaciju dobara koji predstavljaju kulturno nasleđe.

Pre razrade bilo kog projekta, treba razmotriti pitanje gustog saobraćaja u glavnoj (unutrašnjoj) ulici ovog područja. U tom kontekstu izričito podržavamo predlog opštine Prištine predstavljen u Strateškom planu za razradu regulatornog plana za „Istorisku zonu“, koji se odnosi na:

- zabranu saobraćaja u ulici Ibrahim Lutfi.

Preporuke za puteve/ulice i ostalu urbanu infrastrukturu

- unutrašnje ulice treba ponovo popločati originalnim materijalima (tamo gde asfalt nije zamenio kaldrmu);
- vodoinstalacije i električni i drugi kablovi treba da budu ispod zemlje;
- način odlaganja smeća treba posebno organizovati;
- signalizacija turističkih destinacija treba da bude sprovedena u saradnji sa MKOS-a;
- prilikom postavljanja osvetljenja treba uzeti u obzir specifične elemente/sadržine spomenika, kao i prostora datog područja u celini;
- treba odrediti radno vreme posetama spomenicima, kao i radno vreme za ostale (trgovačke) objekte;
- treba regulisati isporuku proizvoda i drugih potrepština za građane koji žive ili rade unutar ovog područja.

Preporuke za zaštitu/rehabilitaciju objekata sa prepoznatom istorijskom i umetničkom vrednošću

- treba razraditi akcioni plan za sprovođenje tekućih radova na konzervaciji (Čarši džamija, Veliki hamam, Jašar pašina džamija);

- Implementation of the projects developed within the CoE/EU Programme for Cultural and Natural Heritage of South-East Programme, i.e. IRPP/SAAN / “Ljubljana Process”⁸ that are concerning the selected monuments of this area, in particular – the Yashar Pasha Mosque and the Great Hamam;
- Well-designed projects for sustainable function of the monuments under ongoing conservation/restoration works in perspective of tourism development and appropriate maintenance;
- There should be a proposal for the regular maintenance of the yards, i.e. semi-public spaces around the public monuments;
- There should be organized discussion sessions with the owners/occupants of the residential facilities recognized as valuable features of the “Historic Centre” of Prishtinë/Priština for the possibilities of revitalization and inclusion in the tourism map of the site and the possibilities of their participation;
- Design of a common programme for investment in the conservation and revitalization of the facilities that are under the responsibility of the central authorities and those that are under the responsibility of local authorities.

Restrictions to be specifically underlined

- It should not be permitted to change the dimensions of all the listed buildings within the related area;
- It should not be permitted to change of the street frontage of buildings without consultation with the responsible service of the MCYS and the Prishtinë/Priština municipality;
- All the facades should be painted with consultation of the responsible authorities of the MCYS;
- Only well designed openings of the commercial facilities should be accepted. The criteria for the design of such elements should be given by the MCYS experts in balance with the specific request of the building function;
- Only the original method of roofing should be adopted, paying respect to the existing dimensional and structural features;
- Window frames of the listed buildings should not be changed; they should be replaced with new ones using only wood, properly treated, and respecting the original design, size and workmanship;
- Decorative elements which are historically documented being part of the listed residential facilities should be restored and preserved in situ.

Note: Consideration of the condition and recommendations for protection regime of the selected structures in the case study is given in the inventory lists designed for each of the structures that accompanying the study graphical overview.

⁸ Within this joint programme of the EU/CoE for the architectural and archaeological heritage of the South East Europe (started in 2003) all the participated countries/territories had been prepared Priority List(s) of monuments/sites that need interventions and rehabilitation plans. Using the criteria and methodology established in accordance with the international standards a lot of projects were developed. For more information see the CoE website.

- “PIRP/ATAA/Ljubljana Process”⁸ që kanë të bëjnë me monumentet e përgjedhura të kësaj zone – në veçanti – të Xhamisë Jashar Pasha dhe të Hamamit të Madh;
- Projekte të projektuar mirë përfunksionimin e qëndrueshëm të monumenteve, në të cilat janë duke u kryer punime të vazhdueshme të konservimit/restaurimit në perspektivën e zhvillimit të turizmit dhe mirëmbajtjes së duhur;
  - Duhet të ketë propozim për mirëmbajtjen e rregullt të oborreve, pra hapësirave gjysmëpublike rreth monumenteve publike;
  - Duhet të mbahen seanca të organizuara diskutimesh me pronarët/shfrytëzuesit e objekteve të banimit të njohura si tipare të vlefshme të “Qendrës Historike” të Prishtinës përmundësitet e revitalizimit dhe përfshirjes në hartën turistike të lokacionit dhe mundësitet e pjesëmarrjes së tyre;
  - Projektimi i një programi të përbashkët për investime në konservimin dhe revitalizimin e objekteve që janë nën përgjegjësinë e autoritetetve qendrore dhe atyre që janë nën përgjegjësinë e autoritetetve lokale;

Kufizimet qe të theksohen në mënyrë specifike

- Nuk duhet të lejohet të ndryshohen dimensionet e asnjë prej ndërtesave të listuara brenda zonës përkatëse;
- Nuk duhet të lejohet ndryshimi i fasadave ballore të rrugës së ndërtesave pa u konsultuar me autoritetet përgjegjëse të MKRS-së dhe Komunës së Prishtinës;
- Të gjitha fasadat duhet të ngjyrosen në konsultime me autoritetet përgjegjëse të MKRS-së;
- Vetëm hapjet e projektuar mirë të objekteve afariste duhet të pranohen. Kriteret për projektimin e këtyre elementeve duhet të caktohen nga ekspertët e MKRS-së në harmoni me kërkesën specifike të funksionit të ndërtesës;
- Vetëm metoda origjinale e punimit të çative duhet të miratohet, duke respektuar tiparet ekzistuese të dimensioneve dhe të strukturës;
- Kornizat e dritareve të ndërtesave në fjalë nuk duhet të ndryshohen; ato duhet të zëvendësohen me korniza të reja vetëm prej druri, të trajtuar mirë, dhe duke e respektuar projektimin, madhësinë dhe përpunuimin;;
- Elementet dekorative që janë të dokumentuara historikisht që janë pjesë e objekteve banesore të vendosura në listë duhet të restaurohen dhe të ruhen *in situ*.

Shënim: Gjendja ekzistuese dhe rekomandimet për regjimin e mbrojtjes së strukturave të përgjedhura në studim, janë dhënë në listat e inventarizimit për secilin objekt veçmas, dhe që janë pjesë përcjellëse e dokumentacionit grafik të studimit.

⁸ Brenda programit te përbashkët te BE/KIE për trashëgimi arkitekturore dhe arkeologjike në Evropën Juglindore (filluar në 2003) të gjitha vendet/territoret pjesëmarrëse kanë pergaditur listen e prioriteteve të monumenteve/ lokalitetetëve qe kanë nevojë për plane të intervenimeve dhe rehabilitimeve. Duke përdorur kriteret dhe metodologjinë te krijuar në pajtim me standartet ndërkombëtare shumë projekte janë zhvilluar. Për më shumë informata vizito faqen e internetit të KiE.

- treba sprovesti projekte razrađene u okviru Programa Saveta Evrope/ Evropske unije za kulturno i prirodno nasleđe u jugoistočnoj Evropi - „IRPP/SAAH/Ljubljanski proces II“⁸, koji se tiču odabranih spomenika iz ovog područja, pre svega - Jašar pašine džamije i Velikig hamama;
- treba dobro osmisiliti projekte usmerene ka održivoj funkciji spomenika, u ovom trenutku podvrgnutih konzervaciji i restauraciji, a u kontekstu razvoja turizma i odgovarajućeg održavanja;
- treba da postoji predlog za redovno održavanje dvorišta, t.j. polu-javnih prostora oko javnih spomenika;
- treba organizovati debate sa vlasnicima/korisnicima stambenih objekata koji su prepoznati kao vredne sadržine „Istorijskog centra“ Prištine, kako bi se razmotrile mogućnosti revitalizacije i uključenja u turističku mapu ove celine/mesta, kao i mogućnosti njihovog učešća;
- treba izraditi zajednički program investiranja u zaštitu i revitalizaciju objekata koji su pod nadležnošću centralnih vlasti i onih koji su u nadležnosti lokalnih vlasti;

Ograničenja koja treba naročito naznačiti

- ne treba dozvoliti promenu dimenzija objekata sa liste a koji se nalaze u granicama područja o kome je reč;
- ne treba dozvoliti promenu uličnih fasada objekata bez konsultovanja odgovornih organa u MKOS-a i opštine Prištine;
- sve fasade treba okreći uz konsultovanje odgovornih organa u MKOS-a;
- samo dobro projektovani otvori na trgovinskim objektima treba da budu prihvaćeni. Kriterijume za projektovanje takvih elemenata treba da daju stručnjaci MKOS-a, u skladu sa specifičnim potrebama funkcije objekta;
- treba usvojiti samo originalni način izgradnje krova, vodeći računa o postojećim dimenzijama i konstrukciji;
- prozorski okviri navedenih zgrada ne treba da se menjaju; njih treba zameniti novima, pri čemu će se koristiti samo drvo, i to obrađeno na odgovarajući način, poštujući originalni dizajn, veličinu i izradu;
- treba restaurirati i očuvati *in situ* dekorativne elemente koji su istorijski dokumentovani kao deo stambenih objekata navedenih na listi.

Napomena: postojeće stanje i preporuke za režim zaštite odabranih objekata u studiji, dati su u inventarnim listovima za svaki objekat posebno, a koji su prateći deo grafičke dokumentacije studije.

⁸ „Ljubljana Process II – obnova zajedničkog kulturnog nasleđa“ je projekat koji je 2009 godine zamenio zajednički projekta Evropske unije i Saveta Evrope nazvanog „Integrirani rehabilitacioni projekti - planovi/Procena arhitektonskog i arheološkog nasleđa Jugoistočne Evrope“ koji se od 2003 godine sprovodio u zemljama jugoistočne Evrope kao doprinos Evropske unije i Saveta Evrope za stabilnost i razvoj civilnog društva.

Selected sources / Burimet e përzgjedhura / Odabrani izvori

Guidelines on Cultural Heritage, technical tools for heritage conservation and management, published by the JP-EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity in Kosovo (PCDK), Prishtinë/Priština 2012

Dr. F. Drançolli, Trashëgimia monumentale në Kosovë, Prishtinë, 2011

Heritage of Prishtina/Trashëgimia - Remained Heritage of Prishtina/Trashëgimia e Mbetur e Prishtinës (CHwB project), 2008

Udhërrëfzesi i fondeve dhe i koleksioneve arkivore, vëllimi i tretë, Arkivi i Kosovës - Prishtinë, 2004

Zhvillimi urban i Prishtinës – Plani Strategjik, 2004-2020 (Urban Development of Prishtina – Strategic Plan, 2004-2020)

Mr.Sc. F. Doli, Arkitektura tradicionale – popullore e Kosovës/Traditional Popular Architecture of Kosova, (Katalog i ekspozitës shkencore Kosova 2001 – Catalogue of Heritage scientific exhibition – Kosova 2001)

Ekrem Hakkı Aynelerdi, Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri, Yugoslavya, III.cild. 3. kitab, İstanbul, 1981

Note: Most of the photos and drawings presented in this publication are part of documentation owned by the PCDK project and the RCCH - Prishtinë/Priština

Shenim: Shumica e fotografive dhe vizatimeve te prezantuara në publikim janë pjesë e dokumentacionit të projektit të PDKK-së dhe QRTK-së, Prishtinë.

Zabeleška: Većina fotografija i crteža prezentovanih u ovoj publikaciji su deo dokumentacije PKRK projekta i RCKN-a Prištine.

**LIST OF THE MONUMENTS AND OTHER VALUABLE FEATURES WITHIN THE STUDIED AREA / LISTA E MONUMENTVE DHE PËRMBAJTJEVE TJERA ME VLERË BRENDË ZONES SE STUDIMIT /
LISTA SPOMENIKA I DRUGIH ZNAČAJNIH SADRŽINA U OKVIRU PODRUČJA OBUXVAĆENOG STUDIJOM**

CASE STUDY ON INTEGRATED CONSERVATION / RAST STUDIMOR NË MBROJTJEN E INTEGRUAR / ODABRANA STUDIJA O INTEGRISANOJ ZAŠTITI

No. 1	Çarshia Mosque /Bazaar Mosque/ Stone Mosque
Name of the cultural heritage asset	Çarshia Mosque /Bazaar Mosque/ Stone Mosque
Address	Nazim Gafurri, St. (old)/ Ibrahim Lutfiu, St. (new)
Old cadastral parcel	13178
New cadastral parcel	5612
Cartographic references	X=7,513,557.929 Y=4,725,168.790; Lat: 42.666 Long:21.666
Original function	religious
Current function	Active religious service; in process of restoration.
Date	XIVc. - XV c.
Type of ownership	Property of the Islamic Community in Kosovo
Materials used	Blocks of stones jointed with lime mortar; roof cover is of lead; wall painted decoration in "secco" technique.
Condition	Under conservation/restoration
Factors influencing the integrity of the heritage and its vulnerability	Lack of maintenance, air pollution, heavy traffic.
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law on Protection of Cultural Monuments (Decision No. 02/53/1967); Since 2010 it is under temporary protection (by the CHL from 2006)
Statement of significance	The mosque is one of the oldest preserved Ottoman religious buildings in Kosovo. It's building began after the Battle of Kosovo (1389) by Sultan Bayazit to commemorate the victory of the Ottoman Army. The construction works were completed in the seventh decade of the XV c. during the reign of Sultan Mehmed II. The building is a single hall covered with a dome supported by twelve-sided drum. The stone porch of two levels and the minaret have been rebuilt. The interior has rich painted wall decoration of floral and geometric motifs.
Protection regime / recommendations	The present conservation-restoration works will reinforce the structure of the building and bring the porch to its original shape (open porch covered with domes). There is a need for appropriate arrangement of the mosque's back yard and regular maintenance of the site. There is a need a promotional material, a guide service and regulation of the time for site visit.
Compilers	Besë Morina. Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 1	Çarshi Xhamia /Xhamia e Pazarit/Xhamia e Gurit
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13178
Ngastra e vjetër kadastrale	5612
Referencat hartografike	X=7,513,557.929 Y=4,725,168.790; Gjer: 42.666 Gjat:21.666
Funksioni fillestare	Objekt religjioz
Funksioni aktual	Shërbime fetare
Data	Shek. XIV - XV
Lloji i pronësisë	Pronë e Bashkësisë islame të Kosovës
Materialet e përdorura	Billoqe të gurëve të njitura me llaq gëlgqere; kulmi është prej plumbi; dekorimet e murit janë të bëra me teknikën "secco".
Gjendja	Në konservim/restaurim
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Mirëmbajtja jo e mjaftueshme, ndotja e ajrit, komunikacioni i dendur.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm përmbrrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. 02/53/1967); Që nga viti 2010 është nën mbrojtje të përkohshme (përmes CHL që na viti 2006)
Deklarata e rëndësise	Xhamia është një nga objektet fetare më të vjetra osmane në Kosovë. Ndërtimi i saj filloi pas Betejës së Kosovës (1389) nga Sultan Bajaziti me qëllim të përkujtimit të fitores së ushtrisë osmane. Punët ndërtimore kanë përfunduar në dhjetëvjetëshin e shtatë të shekullit XV, gjatë sundimit të Sultan Mehmetit II. Objekti përbëhet prej një holli të vetëm, të mbuluar me një kupolë, e cila mbahet nga mur/billoqe mbajtëse 12-anësore. Pjesa e brendshme ka dekorime të shumta me motive të bimësise dhe gjeometrike.
Regjimi i mbrojtjës/ rekoman-dimet	Punët e tanishme të konservimit-restaurimit do të fuqizojnë strukturën e objektit dhe do ta sjellin verandën në formën e saj fillestare (verandë e hapur, e mbuluar me kupola). Ka nevojë për rregullimin e duhor të oborrit prapa xhamisë dhe për mirëmbajtje të rregullit të vendit. Po ashtu ka nevojë për material pormovues, një shërbim të ciceronëve dështim e kohës së vizitave.
Hartuesit	Besë Morina. Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 1	Çarshi džamija/Bazar džamija/ Kamenca džamija
Naziv kulturnog dobra	Çarshi džamija/Bazar džamija/ Kamenca džamija
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13178
Nova katastarska parcela	5612
Kartografski podaci	X=7,513,557.929 Y=4,725,168.790; Širina: 42.666 Dužina: 21.666
Prvobitna funkcija	Verski objekat
Sadašnja funkcija	Aktivni verski objekat
Datum	XIV-XV. vek
Vrsta vlasništva	Vlasništvo Islamske zajednice Kosova
Korišćeni materijali	Kameni blokovi spojeni krečnim malterom; krov je olovni; slikane dekoracije na zidovima su rađene u "secco" tehnići.
Stanje	U toku konzervacije/ restauracije
Činioci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje, zagađenje vazduha, gust saobraćaj
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka br. 02/53/1967); Od 2010. se nalazi pod privremenom zaštitom (shodno Zakonu o kulturnom nasledju iz 2006.)
Objašnjenje o značaju	Ova džamija je jedan od najstarijih očuvanih osmanlijskih verskih objekata na Kosovu. Njenu izgradnju je otpočeo sultan Bajazit posle bitke na Kosovu (1389), kako bi obeležio pobedu otomanske vojske. Izgradnja je završena u sedmoj deceniji 15. veka za vreme vladavine sultana Mehmeda II. Građevina ima jednu halu prekrivenu kupolom koju podržava dvanaestostrajni tambar. Sadašnji kameni trem na dva nivoa i minaret su naknadno izgrađeni. Unutrašnjost džamije je bogata slikanom zidnom dekoracijom sa cvetnim i geometrijskim motivima.
Režim zaštite/ preporeuke	Sadašnji radovi na konzervaciji i restauraciji će ojačati strukturu građevine i dati tremu prvobitnan oblik (otvoreni trem pokriven slepim kupolama). Potrebno je na odgovarajući način urediti dvorište džamije i obezbediti redovno održavanje celine. Potrebno je obezbediti promotivni materijal i usluge vodiča, i odrediti vreme za posete.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Pristina
Datum	Maj 2012.

No. 2	
Name of the cultural heritage asset	Fountain ("shadrvan")
Address	Nazim Gafurri, St. (old)/ Ibrahim Lutfiu, St. (new)
Old cadastral parcel	13179/2
New cadastral parcel	5612
Cartographic reference	X=7,513,579.625 Y=4,725,113.492; Lat: 42.666 Long: 31.166
Original function	Fountain
Current function	Fountain
Date	XVII/XVIII c.
Type of ownership	Public property
Materials	Marble, cement; metal
Condition	Medium
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance, inappropriate infrastructure, air pollution, heavy traffic.
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law on Protection of Cultural Monuments (Decision: Nr. 02-278/03.04.1967); Re-evaluation (new inventory) made with assistance of INTERSOS in 2011
Statement of significance	The fountain is located between Çarshia Mosque and the Kosovo Museum building, and represents the only public fountain in Prishtinë/Priština that has survived up to date. The fountain is octagonal in form, made of 8 marble panels. Each of the panels are decorated with floral motifs surrounding the central decoration in form of rosette. The decoration is made in bas-relief.
Protection regime / Recommendations	Removal of inappropriate previous interventions. Cleaning of the marble panels and consolidation of the joints of lime mortar connecting the panels; Arrangement of the surrounding area.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani , students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 2	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Fontanë ("shatërvan")
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13179/2
Ngastra e vjetër kadastrale	5612
Referencat hartografike	X=7,513,579.625 Y=4,725,113.492; Gjer.: 42.666 Gjat.: 31.166
Funksioni fillestar	Fontanë
Funksioni aktual	Fontanë
Data	shek. XVII/XVIII.
Lloji i pronësisë	Pronë publike
Materialet e përdorura	Mermer, çimento, metal
Gjendja	Mesatare
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Mirëmbajtja e pamjaftueshme, infrastruktura jo e duhur, ndotja e ajrit, komunikacioni i dendur.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm për mbrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. 02-278/03 prill 1967); Rivlerësim (inventarizim i ri) i bërrë me ndihmën e INTERSOS-it në vitin 2011
Deklarata e rëndësisë	Fontana gjendet mes Xhamisë së Çarshisë dhe Muzeut të Kosovës, dhe paraqet të vetmen fontanë publike në Prishtinë, e cilë ka mbijetuar deri në ditët e sotme. Fontana ka formë tetëkëndore, dhe është e përbërë nga tetë panele të mermerit. Çdo panel është i zbukuar me motive të bimëve, të cilat rrethojnë zbulurimin qendror në formë të rozetës. Zbulurimi është në basoreliev.
Regjimi i mbrojtjës/ rekondicionimet	Heqja e intervenimeve jo të duhura të mëparshme. Pastrimi i paneleve të mermerit dhe konsolidimi i lidhjeve të njëjtësít gëllqeror të paneleve. Rregullimi i hapësirës përreth.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani , studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 2	
Naziv kulturnog dobra	Fontana (šadrvan)/česma
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13179/2
Nova katastarska parcela	5612
Kartografski podaci	X=7,513,579.625 Y=4,725,113.492; Širina: 42.666 Dužina: 31.666
Prvobitna funkcija	Fontana/česma
Sadašnja funkcija	Fontana-česma
Datum	XVII/ XVIII. vek
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Mermer, cement; metal
Stanje	Srednje
Činioci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje, neodgovarajuća infrastruktura, zagadjenje vazduha, gust saobraćaj
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka 02-278/03.04.1967); Ponovna evaluacija (novi popis) izvršena uz pomoć INTERSOS-a 2011.
Objašnjenje o značaju	Fontana se nalazi između Čarši džamije i Muzeja Kosova i predstavlja jedinu javnu fontanu u Prištini koja je opstala do danas. Fontana je osmougaonog oblika, sačinjena od 8 mermernih ploča. Svaka ploča je ukrašena cvetnim motivima koji okružuju centralni ukras u obliku rozete. Dekoracija je urađena u plitkom reljefu.
Režim zaštite/ preporeke	Ukloniti prethodne neodgovarajuće intervencije. Očistiti mermerne ploče i konsolidovati krečni malter koji vezuje ploče; urediti prostor oko fontane.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

CASE STUDY ON INTEGRATED CONSERVATION / RAST STUDIMOR NË MBROJTJEN E INTEGRUAR / ODABRANA STUDIJA O INTEGRISANOJ ZAŠTITI

No. 3	
Name of the cultural heritage asset	Museum of Kosovo
Address	Nazim Gafurri St. (old)/ Ibrahim Lutfiu, St. (new)
Old cadastral parcel	13179/1
New cadastral parcel	5611
Cartographic reference	X=7,513,712.181 Y=4,725,238.640 / Lat:42.667 Long:21.167
Original function	Ottoman military barracks
Current function	Museum
Date	1885/86
Type of ownership	Public property
Materials	Stone, bricks, wood, marble, roof covered with "modern" tiles; colored facades.
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Heavy traffic; illegal constructions around.
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law on Protection of Cultural Monuments (Decision No. 02/278/1967); Current legal status is unknown.
Statement of significance	The monumental neoclassical building was constructed in 1885/86. On the entrance part a u-turn staircase with a central porch vaulted with three arcades dominates. Until 1975 the building was the headquarters of former military regiment of Prishtinë/Priština. As of 1980, the building is used for museum collection of Kosovo.
Protection regime/ Recommendations	Regular maintenance of the building; landscaping the yard.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 3	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Muzeu i Kosovës
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13179/1
Ngastra e vjetër kadastrale	5611
Referencat hartografike	X=7,513,712.181 Y=4,725,238.640 / Gjer.:42.667 Gjat.:21.167
Funksioni fillestare	Kazermë ushtarake osmane
Funksioni aktual	Muze
Data	1885/86
Lloji i pronësisë	Pronë publike
Materialet e përdorura	Gur, tulla, dru, mermer, kulmi i mbuluar me tjegulla "moderne"; fasadë me ngjyrë.
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Komunikacion i dendur; ndërtimet pa leje përreth.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm për mbrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. 02/278/1967).
Deklarata e rëndësisë	Statusi i tanishëm juridik i panjohur.
Regjimi i mbrojtjës/ rekomandimet	Objekt i rëndësishëm neoklasik, i ndërtuar në vitet 1885/86. Në pjesën e hyrjes gjendën shkallët në formë të shkronjës U, me një verandë qendrore, të mbajtur nga tri shtylla. Deri në vitin 1975, objekti ka qenë shtab i ish-regjimentit ushtarak të Prishtinës. Që nga viti 1980, objekti shfrytëzohet si Muze i Kosovës.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studentë të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 3	
Naziv kulturnog dobra	Muzej Kosova
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13179/1
Nova katastarska parcela	5611
Kartografski podaci	X=7,513,712.181 Y=4,725,238.640; Širina: 42.667 Dužina: 21.167
Prvobitna funkcija	Otomanska vojna kasarna
Sadašnja funkcija	Muzej
Datum	1885/86.
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Kamen, cigle, drvo, mermer, krov pokriven „modernim“ crepom; okrečena i obojena fasada
Stanje	Dobro
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Gust saobraćaj; nezakonito podignuti objekti oko muzeja
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka br. 02/278/1967); Sadašnji pravni status je nepoznat.
Objašnjenje o značaju	Ova monumentalna neoklasicistička gradjevina je sagradena 1885/86. Na ulazu dominira stepenište u elipsastom obliku sa centralnim tremom zasvođenim trima povezanim arkama. Objekat je do 1975. bio sedište bivšeg prištinskog vojnog puka. Od 1980. koristi se kao Muzej Kosova.
Režim zaštite/ preporuke	Redovno održavanje zgrade; uređivanje dvorišta.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 4	
Name of the cultural heritage asset	Yashar Pasha Mosque
Address	Nazim Gafurri, St. (old)/ Ibrahim Lutfiu, St. (new)
Old cadastral parcel	13210
New cadastral parcel	5603
Cartographic reference	X=7,513,633.336 Y=4,725,168.790; Lat:42.666 Long:21.666
Original function	religious
Current function	Out of use
Date	1835
Type of ownership	Property of the Islamic Community in Kosovo
Materials	Stones, mortar, lead; wall paintings in "secco" technique; wood furniture.
Condition	Medium
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance (abandoned property): roof is leaking; the interior painted decoration is damaged by humidity; heavy traffic causes destabilisation of the structure (visible cracks in the walls).
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law for Protection of Cultural Monuments (Decision: No. 02-278/0304 1967); Re-evaluation (new inventory) made with assistance of INTERSOS in 2011; Currently it is under "temporary" protection (according to the CHL from 2006).
Statement of significance	The mosque is one of the most important religious monuments of XIX century in Kosovo. It was built with the donation of Yashar Pasha who was the Ottoman governor of the wider region. The monument is an example of the Late Baroque Ottoman style particularly represented in the interior painted decoration.
Protection regime / Recommendation	Conservation/restoration works should start as soon as possible. The owner (or the next occupant) must assume the obligation to maintain the monument, to provide a guide service and to regulate the time of site visit.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 4	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Xhamia e Jashar Pashës
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13210
Ngastra e vjetër kadastrale	5603
Referencat hartografike	X=7,513,633.336 Y=4,725,168.790; Gjer.:42.666 Gjat.:21.666
Funksioni fillestari	Objekt religioz
Funksioni aktual	Jashtë përdorimit
Data	1835
Lloji i pronësisë	Pronë e Bashkësisë Islame të Kosovës
Materialet e përdorura	Gurë, ngjîtës (malter), plumb, vizatimet në mure me teknikën "secco"; orendi të drurit.
Gjendja	Mesatare
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Nuk mirëmbahet (vend i braktisur): kulmi pikon; dekorimet e brendshme të mureve janë të dëmtuara nga lagështia; komunikacioni i dendur shkakton destabilizimin e strukturës (të çara të dukshme në mure).
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm për mbrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. 02/278/1967); Rivlerësimi (inventarizimi i ri) i bërrë me ndihmën e INTERSOS-it në vitin 2011; Aktualisht është nën mbrojtje "të përkohshme" (sipas Ligjit për trashëgimi Kulturore – LTK që nga viti 2006).
Deklarata e rëndësisë	Xhamia është një objekt më të rëndësishme fetare të shekullit XIX në Kosovë. Kjo xhami është ndërtuar falë donacionit të Jashar Pashës, i cili ka qenë guvernator osman i rajonit. Xhamia është shembull i stilit të barokut të vjetër osman, i cili posaçërisht përfaqësohet në zbulurimet e brendshme të vizatuarra.
Regjimi i mbrojtjës/ rekandomitet	Punët rreth konservimit dhe restaurimit duhet të fillojnë sa më shpejtë që të jetë e mundur. Pronari (apo shfrytëzuesi i ardhshëm) duhet të bartë obligimin e mirëmbajtjes së xhamisë, të ofrojë shërbimin e ciceronit dhe të caktojë orarin e vizitave të xhamisë.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 4	
Naziv kulturnog dobra	Jašar pašina džamija
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13210
Nova katastarska parcela	5603
Kartografski podaci	X=7,513,633.336 Y=4,725,168.790; Širina: 42.666 Duzina: 21.666
Prvobitna funkcija	Verski objekat
Sadašnja funkcija	Nije u upotrebi
Datum	1835.
Vrsta vlasništva	Vlasništvo Islamske zajednice Kosova
Korišćeni materijali	Kamen, malter, olovio; zidne slike u „secco“ tehniči; nameštaj od drveta
Stanje	Srednje
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje (napušten posed); krov prokišnjava; unutrašnja slikana dekoracija je oštećena zbog prisustva vlage; gust saobraćaj prouzrokuje destabilizaciju konstrukcije (vidljive pukotine na zidovima)
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka: 02-278/0304 1967); Ponovna evaluacija (novi popis) izvršena uz pomoć INTERSOS-a 2011. Trenutno je pod „privremenom“ zaštitom (shodno Zakonu o kulturnom nasledju iz 2006).
Objašnjenje o značaju	Ova džamija je jedan od najznačajnijih verskih spomenika 19. veka na Kosovu. Njen ktoritor je Jašar paša, koji je bio otomanski namesnik šireg regiona. Spomenik je primer otomanskog stila kasnog baroka, što se naročito ogleda u unutrašnjem slikanom dekoracijom.
Režim zaštite/ preporeuke	Konzervatorsko/restauratorski radovi treba da produži što pre. Vlasnik (ili sledeći korisnik) mora preuzeti obavezu da održava spomenik, da obezbedi uslugu vodiča i da reguliše vreme posete.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekturë
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

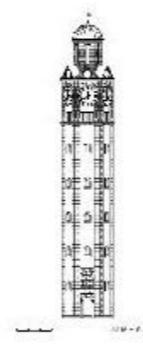
No. 5	
Name of the cultural heritage asset	Seat of the Association of the Previous Political Prisoners (traditional residential facility)
Address	Nazim Gafurri, St. (old)/ Ibrahim Lutfiu, St. (new)
Old cadastral parcel	13220
New cadastral parcel	4981-0
Cartographic reference	X=7,513,690.221 Y=4,725,220.648; Lat:42.667 Long:21.167
Original function	Residential
Current function	Administration
Date	Late XIXc. – early XX c.
Type of ownership	Public property
Materials	Stones, wood, bricks, mortar, traditional roof tiles, glass
Condition	Good (the building is completely reconstructed)
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Heavy traffic; air pollution; Graffiti on the front facade of the building and on the exterior of the supporting yard wall.
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law on Protection of Cultural Monuments (Decision no. 952/55) Re-evaluation (new inventory) provided in 2011 Under temporary protection since 2011 (according to the CHL from 2006)
Statement of significance	It represents an example of residential building of oriental type ("konak"). It is a two-storey facility originally containing of two separate sections which communicated on the ground level. During 1964-1965, because of risk of damage, the building was fully reconstructed using new materials. The building underwent interventions during 2005 to be used as a seat of the Kosovo Academy of Arts and Science. The garret part on the first floor has been closed, as well as the entry in the ground floor through a metal construction with glasses. Currently it functions as a seat of the Association of the Previous Political Prisoners.
Protection regime / Recommendations	Appropriate maintenance of the building and the supporting wall around it; opening to the public; promotional material and guide service.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 5	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Selia e Shoqatës së ish-të burgosurve politikë (objekt tradicional i banimit)
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13220
Ngastra e vjetër kadastrale	4981-0
Referencat hartografike	X=7,513,690.221 Y=4,725,220.648; Gjer:42.667 Gjat.:1.167
Funksioni fillestari	Objekt banimi
Funksioni aktual	Administrativ
Data	Fundi i shek. XIX – fillimi i shek. XX
Lloji i pronësisë	Pronë publike
Materialet e përdorura	Gurë, dru, tulla, ngjitës, tjegulla tradicionale, xham
Gjendja	E mirë (objekti është rindërtuar plotësisht)
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Komunikacioni i dendur, ndotja e ajrit; Grafitë në fasadën ballore dhe në pjesën e jashtme të murit të borrit.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm pér mbrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. 952/55); Rivlerësimi (inventarizimi i ri) i béré në vitin 2011. Që nga viti 2011 është nën mbrojtje të pér-kohshme (sipas LTK që na viti 2006)
Deklarata e rëndësishë	Paraqet shembull të objektit banesor të tipit oriental ("konak"). Është objekt dykatësh, që fillimisht kishte dy pjesë të ndara, të cilat lidheshin me nivelin përdhess. Gjatë viteve 1964-1965, pér shkak të rezikut nga dëmtimi, objekti është rindërtuar plotësisht, duke përdorur materiale të reja. Gjatë vitit 2005 në objekt ka pasur ndërhyrje në mënyrë që të shfrytëzohet si seli e Akademisë së Shkencave dhe të Arteve. Çardaku i katit të parë është myllur, duke përshtirë edhe hyrjen në katin e parë përmes një konstrukzioni metalik me xham. Aktualisht funksionin si seli e Shoqatës së ish-të burgosurve politikë.
Regjimi i mbrojtjes/ rekonditimet	Mirëmbajtje e duhur e objektit dhe e murit përreth; të hapet pér qytetarët; të hartohtet materiali promovues dhe të futet shërbimi i ciceronit.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 5	
Ime kulturnog nasledja	Sedište Udrženja bivših političkih zatvorenika (tradicionalni stambeni objekat)
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13220
Nova katastarska parcela	4981-0
Kartografski podaci	X=7,513,690.221 Y=4,725,220.648; Širina: 42.667 Dužina: 21.167
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Upravna funkcija
Datum	Kraj 19/ početak 20. veka
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Kamen, drvo, cigle, malter, tradicionalni krovni crep, staklo
Stanje	Dobro (zgrada je potpuno rekonstruisana)
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Gust saobraćaj; zagađenje vazduha; grafiti na prednjoj fasadi zgrade i na spoljašnjem delu potpornog zida dvorišta
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka: 952/55); Ponovna evaluacija (novi popis) izvršena 2011. Pod privremenom zaštitom od 2011. (shodno Zakonu o kulturnom nasleđu iz 2006).
Objašnjenje o značaju	Ova građevina je primer stambenog objekta orientalnog tipa ("konak"). U pitanju je dvospratna kuća koja je prvobitno imala dva odvojena dela, spojena u prizemlju. U periodu 1964-1965, zbog rizika od oštećenja, zgrada je u potpunosti rekonstruisana upotrebom novih materijala. Na objektu su izvršene intervencije 2005, kako bi se koristio kao sedište Akademije nauka i umetnosti Kosova. Tavan iznad prvog sprata je zatvoren, a ulaz na prizemlju vodi uz zastakljeni metalnu konstrukciju. Objekat je trenutno sedište Udrženja bivših političkih zatvorenika.
Režim zaštite/ preporuke	Odgovarajuće održavanje zgrade i potpornog zida oko nje; otvaranje objekta za javnost; promotivni materijal i usluge vodiča
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekturke
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

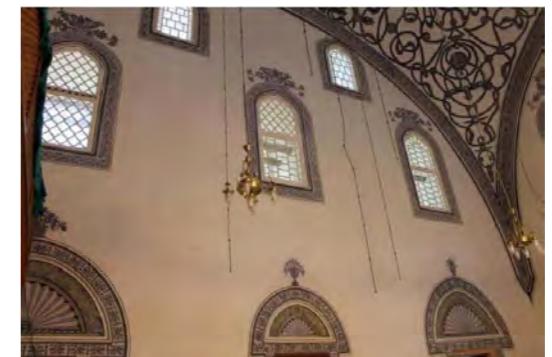
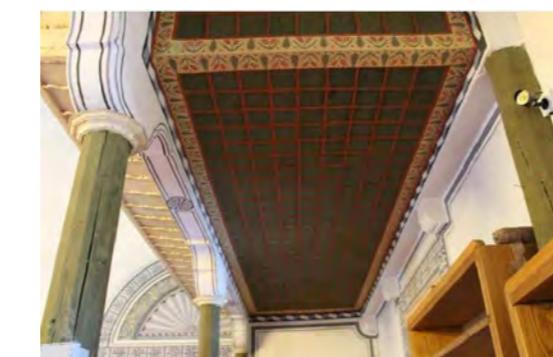
No. 6	
Name of the cultural heritage asset	Clock tower
Address	“Nazim Gafurri”, St. (old) / “Ibrahim Lutfiu”, St. (new)
Old cadastral parcel	12530
New cadastral parcel	4998-0
Cartographic reference	X=7,513,619.313 Y=4,725,124.340 m; Lat:42.666 Long: 21.666
Original function	Clock tower
Current function	Out of function
Date	Late XIX c.
Type of ownership	Public property
Materials	Stones, fired clay bricks, metal sheet
Condition	Good
Factors influencing the integrity of the heritage and its vulnerability	Threatened by heavy traffic; the clock mechanism is still out of function
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law for Protection of Cultural Monuments (Decision: no. E.K. 102-278/67); Re-evaluation (new inventory) provided in 2011 Under temporary protection since 2011 (according to the CHL from 2006)
Statement of significance	The Clock Tower was built in late XIX century in the centre of the old trade area, currently a yard of the secondary school. The tower is hexagonal shaped, with height of 26 m. The lower part (first 16.5 meters) is built of stones, while the upper part is of red bricks. The clock mechanism was operational until the 1970s, and out of service since 2001, when the clock mechanism and the bell were stolen. In 2002 a new digital mechanism has been set but it is still out of function.
Protection regime - Recommendations	Permanent maintenance of the immediate environment (the yard of the school); Installment of a new clock's mechanism.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr.6	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Sahat kulla
Adresa	Rr. “Nazim Gafurri”, (e vjetra)/ Rr. “Ibrahim Lutfiu”, (e reja)
Ngastra e re kadastrale	12530
Ngastra e vjetër kadastrale	4998-0
Referencat hartografike	X=7,513,619.313 Y=4,725,124.340 m; Gjer.:42.666 Gjat.: 21.666
Funksioni fillestari	Sahat kullë
Funksioni aktual	Nuk është në funksionon
Data	Fundi i shek. XIX
Lloji i pronësisë	Pronë publike
Materialet e përdorura	Gurë, tulla nga argjila e pjekur, pllaka metali
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Komunikacioni i dendur, mekanizmi i orës është ende jashtë funksionit.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm për mbrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. E.K. 102-278/67); Rivlerësimi (inventarizimi) i bërë në vitin 2011 Që nga vit 2011 është nën mbrojtje të përkohshme (përmes LTK që na viti 2006)
Deklarata e rëndësishë	Sahat kulla është ndërtuar në fundin e shekullit XIX, në qendrën e tregut të vjetër, që tanë përfundon në oborr i shkollës së mesme. Kulla ka formë gjashëkëndore, dhe ka gjatësi prej 26 m. Pjesa e poshtme (16.5m e para) është e ndërtuar nga gurët, ndërsa pjesa e eperme nga tulla e kuqe. Mekanizmi i orës ka qenë funksional deri në vitin 1970, dhe nuk punon që nga vit 2001, kur janë vjedhur mekanizmi i orës dhe kambana. Në vitin 2002 është instaluar një mekanizëm i ri digital, por është jo funksional.
Regjimi i mbrojtjës/ rekondimet	Mirëmbajtje e përhershme e mijdisit përreth (oborrit të shkollës); instalimi i mekanizmit të ri të orës.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studentë të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 6	
Naziv kulturnog dobra	Sahat kula
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	12530
Nova katastarska parcela	4998-0
Kartografski podaci	X=7,513,619.313 Y=4,725,124.340m; Širina: 42.666 Dužina: 21.666
Prvobitna funkcija	Sahat kula
Sadašnja funkcija	Nije u funkciji
Datum	Kraj XIX. veka
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Kamen, paljene cigle, metalna oplata
Stanje	Dobro
Činioci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Kula je ugrožena gustim saobraćajem; satni mehanizam još uvek ne radi.
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka: E.K. 102-278/67); Ponovna evaluacija (novi popis) izvršena 2011. Pod privremenom zaštitom od 2011. (shodno Zakonu o kulturnom nasledju iz 2006).
Objašnjenje o značaju	Sahat kula je izgrađena krajem 19. veka u centru stare trgovачke zone, a trenutno se nalazi u dvorištu srednjoj škole. Kula je osmuogona oblika, i visoka je 26 m. Donji deo (prvih 16,5 m) je sagrađen od kamena, dok je gornji deo od crvenih cigala. Satni mehanizam je radio do 1970-tih, a 2001. su satni mehanizam i zvon ukradeni. Godine 2002. je postavljen novi digitalni mehanizam, ali još uvek ne radi.
Režim zaštite/ preporuke	Stalno održavanje neposrednog okruženja (dvorišta škole); ugradivanje novog satnog mehanizma
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 7	
Name of the cultural heritage asset	Sultan Fatih Mehmet II Mosque (King's Mosque/Great Mosque)
Address	Nazim Gafurri, St. (old)/ Ibrahim Lutfiu, St.(new)
Old cadastral parcel	13291
New cadastral parcel	4941
Cartographic reference	X=7,513,681.914 Y=4,725,279.474; Lat: 42.667 Long:21.167
Original function	Religious
Current function	Religious with active service
Date	1461
Type of ownership	Property of the Islamic Community in Kosovo
Materials	Stones, bricks, dome with zinced metal sheet; painted decoration in the interior and exterior (the porch blind domes) are in "seco" technique
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	It is well maintained; it is threatened by heavy traffic and new constructions in the immediate environment.
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law on Protection of Cultural Monuments (Decision: 848/1953) Re-evaluation (new inventory) provided in 2011 Under temporary protection since 2011 (according to the CHL from 2006)
Statement of significance	The Mosque of Sultan Fatih Mehmet II, locally known as King's Mosque or the Great Mosque is one of the oldest mosques in Kosovo. It is a monumental building consists of large hall covered by a high dome. Along the western end of the hall runs a colonnaded porch. The interior walls, the dome, the ceiling of the balcony as well as the blind domes of the porch are with rich painted decoration with floral, vegetal and geometric motifs.
Protection regime / Recommendation	There is a need of a new, appropriate urban plan for arrangement of the immediate environment in accordance with the plan of landscaping of the Great Hamam environment. Protection measures to be provided for both facilitates considering them as an unit.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 7	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Xhamia e Sultan Fatih Mehmetit të II-të (Xhamia e Mbretit/Xhamia e Madhe)
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13291
Ngastra e vjetër kadastrale	4941
Referencat hartografike	X=7,513,681.914 Y=4,725,279.474; Gjer.: 42.667 Gjat.:21.167
Funksioni fillestari	Objekt religioz
Funksioni aktual	Objekt religioz aktiv
Data	1461
Lloji i pronësisë	Pronë e Bashkësisë Islame të Kosovës
Materialet e përdorura	Gurë, tulla, kubaja me plakë të zinkuar metali; dekorime të pikturuara në pjesën e brendshme dhe të jashme (kubetë porre të verandës) janë të bëra në teknikën "seco".
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Xhamia është e mirëmbajtur; rrezikohet nga komunikacioni i dendur dhe ndërtimet e reja në afersi.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm për mbrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. 848/1953); Rivlerësimi (inventarizimi i ri) i bëri në vitin 2011 Që nga viti 2011 është nën mbrojtje të përkohshme (përmes LTK-së që na viti 2006)
Deklarata e rëndësisë	Xhamia e Sulltan Mehmet Fatihut të II-të, në popul e njohur si Xhamia e Mbretit apo Xhamia e Madhe, është një nga xhamitë më të vjetra në Kosovë. Xhamia është një objekt i madh, i cili përbëhet nga holli i madh, i mbuluar me kube të lartë. Përgjatë fundit perëndimor të hollit zgjatet veranda e mbajtur në shtylla. Muret e brendshme, kubaja, tavani i ballkonit dhe kubetë porre të verandës kanë dekorime të shumta të pikturuara me motive të luleve, të perimeve dhe me ato gjemotore.
Regjimi i mbrojtjes/ rekonditimet	Ka nevojë për plan të ri dhe të duhur urbanistik përrregullimin e hapësirave të afërme në përpunje me planin përrregullimin e hapësirës së Hamamit të Madh. Masat mbrojtëse duhet të parashihen për të dy objektet që duhet të konsiderohen si tërësi.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj, 2012

Br. 7	
Naziv kulturnog dobra	Džamija sultana Fatiha Mehmeta II (Kraljeva džamija/ Velika džamija)
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13291
Nova katastarska parcela	4941
Kartografski podaci	X=7,513,681.914 Y=4,725,279.474; Širina: 42.667 Duzina: 21.167
Prvobitna funkcija	Verski objekat
Sadašnja funkcija	Aktivni verski objekat
Datum	1461.
Vrsta vlasništva	Vlasništvo Islamske zajednice Kosova
Korišćeni materijali	Kamen, cigla, kupola sa pocinkovanom metalnom oplatom; slikana dekoracija unutra i spolja (u slepim kupolama trem) rađena je u „secco“ tehnici.
Stanje	Dobro
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Džamija je dobro održavana; ugrožava je gust saobraćaj i nova gradnja u neposrednoj blizini.
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka: 848/1953); Ponovna evaluacija (novi popis) izvršena 2011. Pod privremenom zaštitom od 2011. (shodno Zakonu o kulturnom nasleđu iz 2006).
Objašnjenje o značaju	Džamija sultana Fatiha Mehmeta II, lokalno poznata kao Kraljeva džamija ili Velika džamija, jedna je od najstarijih džamija na Kosovu. To je monumentalna građevina koja se sastoji od velike hale pokrivene visokom kupolom. Duž zapadnog kraja hale nalazi se trem sa kolonadama. Unutrašnji zidovi, kupola, plafon balkona, kao i slepe kupole trem, bogato su oslikani dekorativnim cvetnim, biljnim i geometrijskim motivima.
Režim zaštite/ preporeuke	Potreban je novi, odgovarajući urbanistički plan za uređenje neposrednog okruženja džamije, u skladu sa pejsažnim uređenjem okruženja Velikog hamama. Treba propisati mera zaštite za oba objekta i smatrati ih jednom celinom.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekturë
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 8	
Name of the cultural heritage asset	Great Hamam
Address	“Vasil Andoni”, St. and “Danub”, St.
Old cadastral parcel	13288
New cadastral parcel	4943
Cartographic reference	X=7,513,651.379 Y=4,725,247.339; Lat:42.667 Long:21.167
Original function	Hamam (public bath)
Current function	Out of use
Date	XV c.
Type of ownership	Public property
Materials	Stone, bricks, lead.
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Under conservation/reconstruction
Type of protection / legal status	Under protection by the previous Law for Protection of Cultural Monuments (Decision: no. 0301-632/85) Re-evaluation (new inventory) made in 2011 Currently under temporary protection (by the CHL from 2006)
Statement of significance	The Great Hamam was constructed in the XV c. and remained in use until the 1960s. It is a doble (“çifte”) hamam, with separate sections for men and women including a centrally located anteroom (apoditerium), transitional warming-up space (tepidarium) and a bathing space (caldarium) with water storage and hypocaust. The ground floor is in square; the building materials are stone and brick (for the hypocaust). Originally the hamam building had 18 domes.
Protection regime / Recommendations	Continuation of the restoration/conservation works started in 2009; Arrangement of the immediate environment (in accordance with the environment arrangement of the Fatih Mosque).
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 8	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Hamami i Madh
Adresa	Rr. “Vasil Andoni”, dhe Rr. e “Danubit”.
Ngastra e re kadastrale	13288
Ngastra e vjetër kadastrale	4943
Referencat hartografike	X=7,513,651.379 Y=4,725,247.339; Gjer.:42.667 Gjat.:21.167
Funksioni fillestar	Hamam (banjo publike)
Funksioni aktual	Nuk funksionon
Data	Shek. XV
Lloji i pronësisë	Pronë publike
Materialet e përdorura	Gurë, tulla, plumb.
Gjendja	E keqe
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dëshmi e saj	Është duke u konservuar/rindërtuar
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Nën mbrojtjen e Ligjit të mëparshëm për mbrojtjen e monumenteve kulturore (Vendimi nr. 0301-632/85); Rivlerësimi (inventarizimi i ri) është bërë në vitin 2011. Aktualisht është nën mbrojtje të përkohshme (përmes LTK-së që në vitin 2006)
Deklarata e rëndësisë	Hamami i Madh është ndërtuar në shekullin XV, dhe ka qenë funksional deri në vitet e 1960-ta. Ky është hamam çift, me pjesë të ndara për meshkuj dhe femra, duke përfshirë edhe një paradhomë në pjesën qendrore (apoditerium), hapësirën kaluese për ngrohje (tepidarium) dhe hapësirën për larje (caldarium) me rezervarë të ujët dhe hypocaust. Katër përdhes është katërkëndësh; materialet e ndërtimit janë nga guri dhe ullat (për hypocaust-in). Fillimisht Hamami ka pasur 18 kupe.
Regjimi i mbrojtjës/ rekonditimet	Vazhdimi i punëve të restaurimit/rindërtimit filloi në vitin 2009; Rregullimi i hapësirës së afërt (në përpunë me rregullimin e hapësirës së Xhamisë së Sultan Fa-titut).
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 8	
Naziv kulturnog dobra	Veliki hamam
Adresa	Ul. Vasil Andoni i Ul. Danub
Stara katastarska parcela	13288
Nova katastarska parcela	4943
Kartografski podaci	X=7,513,651.379 Y=4,725,247.339; Širina: 42.667 Dužina: 21.167
Prvobitna funkcija	Hamam (javno kupatilo)
Sadašnja funkcija	Nije u funkciji
Datum	XV. vek
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Kamen, cigle, olovo
Stanje	Loše
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	U toku je konzervacija/ rekonstrukcija.
Vrsta zaštite/ pravni status	Pod zaštitom shodno prethodnom Zakonu o zaštiti kulturnih spomenika (Odluka: 0301-632/85); Ponovna evaluacija (novi popis) izvršena 2011. Pod privremenom zaštitom od 2011. (shodno Zakonu o kulturnom nasleđu iz 2006).
Objašnjenje o značaju	Veliki hamam je izgrađen u 15. veku i koristio se do 1960-tih godina. To je dupli („çifte“) hamam, sa odvojenim delovima za muškarce i žene, uključujući centralno predvorje (apoditerium), prolažnu prostoriju za zagrevanje (tepidarium) i prostor za kupanje (caldarium), sa rezervoarom za vodu i dovodom toplog vazduha. Prizemlje je četvrtastog oblika; građevinski materijal je kamen i cigla (za cev sa toplim vazduhom). Prvobitno je hamam imao 18 kupola.
Režim zaštite/ preporeuke	Nastavak radova na restauraciji i konzervaciji je otpočeo 2009; uređenje neposrednog okruženja (u skladu sa uređenjem okruženja Fatih džamije).
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 9	
Name of the cultural heritage asset	Hunting Economy (currently: Kosovo Forest Agency)
Address	"Zenel Saliu", St. No.1A
Old cadastral parcel	13180
New cadastral parcel	5610-0
Cartographic reference	X= 7,513,646.09, Y= 4,725,108.67
Original function	No information (probably residential)
Current function	Administration
Date	Seventies of the XX c.
Type of ownership	Public property
Materials	Bricks, roof tiles, plastered and colored facades
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Building is in good state because it was restored and continuously maintained. The immediate environment is threatened by new constructions.
Type of protection / legal status	Enlisted under protection before 2000 (there is no information about the decision for its current protection status).
Statement of significance	According to the type of building it was originally used as a residential facility. Since early 90's, it has been functioned as an administration of the forest and hunting economy. Its modest structure is typical for the residential buildings in the time of socialist system.
Protection regime / Recommendations	Maintenance; Control of the immediate environment development
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 9	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Ekonomia e Gjuetisë (aktualisht: Agjencja e Pyjeve e Kosovës)
Adresa	Rr. "Zenel Saliu", nr. 1A
Ngastra e re kadastrale	13180
Ngastra e vjetër kadastrale	5610-0
Referencat kartografike	X= 7,513,646.09, Y= 4,725,108.67
Funksioni fillestare	Nuk ka informata (me siguri, banesor)
Funksioni aktual	Administratë
Data	Vitet e shtatëdhjeta të shek. XX
Lloji i pronësisë	Pronë Publike
Materialet e përdorura	Tulla, tjegulla, fasada me gips dhe të ngjyrosura
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Objekti është në gjendje të mirë sepse është rinnovuar dhe është mirëmbajtur rregullisht. Mjedisi përreth kërcënohen nga ndërtimet e reja.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë për mbrojtje para vitit 2000 (nuk ka informata për vendimin rreth statusit të tij të mbrojtjes).
Deklarata e rëndësishë	Në bazë të llojit të objektit, fillimisht është shfrytëzuar për banim. Që nga fillimi i viteve të 1990-ta, funksionon si objekti administrativ i Ekonomisë pyjore dhe të gjuetisë. Struktura e tij modeste është tipike për objekte të banimit në kohën e sistemit socialist.
Regjimi i mbrojtjës/ rekomandimet	Mirëmbajtja; Kontrolli i ndërtimeve në mjedisin përreth
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj, 2012

Br. 9	
Naziv kultur nog dobra	Lovačko gazdinstvo (trenutno: Kosovska agencija za šume)
Adresa	Ul. Zenel Saliu br. 1A
Stara katastarska parcela	13180
Nova katastarska parcela	5610-0
Kartografski podaci	X= 7,513,646.09, Y= 4,725,108.67
Prvobitna funkcija	Nema informacija (verovatno stambena zgrada)
Sadašnja funkcija	Upravna zgrada
Datum	Sedamdesete godine XX. veka
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Cigle, krovni crep, malterisana i krečena fasada
Stanje	Dobro
Činioći koji utiču na integritet kultur nog nasledja i njegovu osetljivost	Objekat je u dobrom stanju zato što je restauriran i stalno održavan. Neposredno okruženje je ugroženo novom gradnjom.
Vrsta zaštite/ pravni status	Zgrada se našla na listi za zaštitu pre 2000. (nema podatka o odluci o njenom sadašnjem statusu zaštite).
Objašnjenje o značaju	Sudeći po tipu građevine, ovaj objekat se prvo bitno koristio kao stambeni objekat. Od početka 1990-tih, tu je bila smještena uprava šumskog i lovačkog gazdinstva. Njegova jednostavna struktura je tipična za stambene objekte u vreme socijalističkog sistema.
Režim zaštite/ preporuke	Održavanje; kontrola izgradnje neposrednog okruženja
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 10	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Shefqet Leti/ Mr. Kemajl Veseli
Address	“Nazim Gafurri”, St. No. 6 (old)/ “Ibrahim Lutfiu”, St.
Old cadastral parcel	13216
New cadastral parcel	4979
Cartographic reference	X= 7,513,662.1, Y= 4,725,210.7
Original function	Residential
Current function	Residential and commercial
Date	XIX/XX c.
Type of ownership	Private
Materials	Clay bricks, wood, traditional roof tiles
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	It has undergone interventions, it is maintained, but continuously threatened by the heavy traffic
Type of protection / legal status	Enlisted under protection before 2000
Statement of significance	Modest two-storey building with mixed function (housing & business) – typical for the commercial area of the Balkan's cities at the end of XIX and beginning of the XX century .
Protection regime/ Recommendations	Replacement of the metallic frames of the ground floor openings with wooden frames; setting up appropriate advertising boards above the glassed openings (more neutral in color and letter used); Restoration of the authentic small eaves covered with “Turkish tiles” (above the glassed partition of the ground floor); Restoration of the front facade – new plaster of lime mortar.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May-June, 2012

Nr. 10	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Shefqet Leti/ z. Kemajl Veseli
Adresa	Rr. “Nazim Gafurri”, (e vjetra)/ Rr. “Ibrahim Lutfiu”, (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13216
Ngastra e vjetër kadastrale	4979
Referencat hartografike	X= 7,513,662.1, Y= 4,725,210.7
Funksioni fillestare	Objekt banimi
Funksioni aktual	Objekt banimi dhe afarist
Data	Shek. XIX/XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla të argjilës, dru, tjequlla tradicionale
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Janë bërë intervenime, mirëmbahet, por vazhdimit rrezikohet nga komunikacioni i dendur
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë për mbrojtje para vitit 2000
Deklarata e rëndësise	Objekt modest dykatësh me funksion të përzier (banim dhe afarizëm) – tipik për zonën komerciale të qyteteve të Ballkanit në fund të shekullit XIX dhe fillim të shekullit XX.
Regjimi i mbrojtjës/ rekonditimet	Ndërrimi i kornizave metalike të dyerive të katit përdhes me të drurit; vendosja e dérrasave të duhura reklamuese përmbi hapjet e xhamit (me ngjyrë më neutrale dhe me përdorim të letrës); Restaurimi i strehëve autentike të vogla, të mbuluar me “tjequlla turke” (mbi ndarjen nga xhami të katit përdhesë); Restaurimi i fasadës së përparme – llaq i ri.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj-qershor 2012

Br. 10	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Shefqeta Letija/ g. Kemajla Veselija
Adresa	Ul. Nazim Gafurri b. 6 (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu
Stara katastarska parcela	13216
Nova katastarska parcela	4979
Kartografski podaci	X= 7,513,662.1, Y= 4,725,210.7
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni i trgovacki objekat
Datum	XIX/XX. Vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Koriščeni materijali	Cigle od blata, drvo, tradicionalni krovni crep
Stanje	Dobro
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Na objektu su vršene intervencije, održavan je, ali stalno ugrožen gustim saobraćajem.
Vrsta zaštite/ pravni status	Objekat se nalazi na listi zaštićenih objekata pre 2000.
Objašnjenje o značaju	Skromna dvospratna gradjevina mešovite funkcije (stambeno-poslovne) – tipična za trgovacke zone balkanskih gradova krajem 19. i početkom 20. veka.
Režim zaštite/ preporuke	Zamena metalnih okvira otvora u prizemlju drvenim okvirima; postavljanje odgovarajućih reklamnih tabli iznad staklenih otvora (neutralnijih kada je reč o boji i slovima); restauracija autentičnih malih streha pokrivenih turskim crepom (iznad staklenog paravana u prizemlju); restauracija prednje fasade sa novim krečnim malterom
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 11	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Valdet Sahatqiu
Address	"Nazim Gafurri", St. No. 8 (old)/ "Ibrahim Lutfiu", St.
Old cadastral parcel	13217
New cadastral parcel	4980-0
Cartographic reference	X= 7,513,673.1, Y= 4,725,224.71
Original function	Housing
Current function	Housing
Date	XIX/XX c.
Type of ownership	Private
Materials	Clay bricks, stones, roof covered with corrugated asbestos root plates
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Unappropriate interventions/changes of the street/ front facade
Type of protection / legal status	Enlisted under protection before 2000 (there is no act of the decision)
Statement of significance	Simple building structure of this house and the modest frontal façade appearance are features related to the building concept of the houses located in the trade areas of the Balkan's cities at the beginning of the "modern" era (late XIX - early XX c.). Characteristic of this site is the passage built later (imitating traditional yard door leading to the backyard) to make a connection between the new house built in the yard and the house opened to the street.
Protection regime / Recommendation	Maintenance
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May/June 2012

Nr. 11	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Valdet Sahatqut
Adresa	Rr." Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13217
Ngastra e vjetër kadastrale	4980-0
Referencat hartografike	X= 7,513,673.1, Y= 4,725,224.71
Funksioni fillestare	Objekt banimi
Funksioni aktual	Objekt banimi
Data	Shek. XIX/XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla të argjilës (qerpiç), gurë. Kulmi i mbuluar me tjegulla të valëzuar të azbestit (lesonit).
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Intervenime jo të duhura/ndryshime të rrugës dhe të fasadës së përparme
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë për mbrojtje para vitit 2000 (nuk ka vendim)
Deklarata e rëndësisë	Strukturë e thjeshtë e objektit dhe dukja modeste e fasadës së përparme janë karakteristika të konceptit të ndërtimit të shtëpisë që gjenden në zonat tregtare të qyteteve të Ballkanit në fillim të erës "moderne" (në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX). Karakteristikë e këtij vendi është një kalim i ndërtuar më vonë (që imiton derën tradicionale të oborrit që çonte prapa oborrit) për të lidhur shtëpinë e re të ndërtuar në oborr me shtëpinë që ka dalje në rrugë.
Regjimi i mbrojtjës/ rekondimet	Mirëmbajtja
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj/qershori 2012

Br. 11	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Valdeta Sahatquia
Adresa	Ul. Nazim Gafurri br. 8 (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu
Stara katastarska parcela	13217
Nova katastarska parcela	4980-0
Kartografski podaci	X= 7,513,673.1, Y= 4,725,224.71
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni objekat
Datum	XIX/XX. vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Cigle od blata, kamen, krov pokriven krovnim pločama od rebrastog azbesta
Stanje	Dobro
Činioci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodgovarajuće intervencije/ promene ulične/ prednjeg fasade
Vrsta zaštite/ pravni status	Objekat je naveden na listi objekata pod zaštitom pre 2000. (ne postoji odluka)
Objašnjenje o značaju	Jednostavna konstrukcija građevine i skromni izgled prednje fasade jesu karakteristike koncepta kuća koje su se nalazile u trgovackim zonama balkanskih gradova na početku „modernog“ doba (kraj 19. veka- početak 20. veka). Ovaj kompleks je povezan prolazom koji je kasnije izgrađen (nalikuje na tradicionalna dvorišna vrata koja vode do zadnjeg dvorišta) i spaja novu kuću sagrađenu u dvorištu i kuću koja je otvorena prema ulici.
Režim zaštite/ preporeuke	Održavanje
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj/juni 2012.

No. 12	
Name of the cultural heritage asset	Complex of houses of Ms. Fatime Shehu and türbe (tomb)
Address	"Emin Duraku", St. No.1
Old cadastral parcel	12531
New cadastral parcel	4985
Cartographic reference	X= 7,513,705.11, Y= 4,725,220.71
Original function	Residential; Funeral Islamic ritual facility ("türbe" - "burial chamber")
Current function	Mixed: for housing and religious ritual
Date	XIX/XX c.
Type of ownership	Private
Materials	Bricks, wood, roof tiles
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Buildings and the immediate environment are well maintained.
Type of protection / legal status	Enlisted under protection before 2000 (there is no decision/act of the legal protection status)
Statement of significance	The building complex has a documentary importance as one of the rare examples of mixed religious and profane functions. From the outside of one of the buildings only the semicircular form appeared on the eastern wall indicates its function as a türbe (place where the Muslim funeral ritual is performed). Having the related function this type of structure is usually located near to the mosque building. In this case – it is located very near (opposite) to the Sultan Mehmed Fatih II Mosque.
Protection regime/ Recommendations	Maintainance; cleaning of the front (metallic) yard door.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May/June 2012

Nr. 12	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Kompleksi i shtëpive i znj. Fatime Shehu dhe tyrbja
Adresa	Rr. "Emin Duraku", nr. 1
Ngastra e re kadastrale	12531
Ngastra e vjetër kadastrale	4985
Referencat hartografike	X= 7,513,705.11, Y= 4,725,220.71
Funksioni fillestari	Kompleks banimi; objekt për rituale islamike të varrimit ("tyrbe")
Funksioni aktual	I përzier: për banim dhe rituale fetare
Data	Shek. XIX/XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla, dru dhe tjegulla
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Objekti dhe menjidi përreth janë mirë të mirëmbajtura
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është regjistruar për mbrojtje para vitit 2000 (nuk ka vendim apo akt për statusin ligjor të mbrojtur)
Deklarata e rëndësise	Kompleksi i objekteve ka rëndësi të madhe si një shembull i funksioneve fetare dhe jofetare. Nga ana e jashtme e njërit prej objekteve vetëm nga forma gjysmërrethore në murin perëndimor mund të identifikohet funksioni si tyrbë (vendi ku zbatohet rituali islamik i varrimit). Duke pasur funksion të ndërlidhur, ky lloj i strukturës zakonisht gjendet afér objektit të xhamisë. Në këtë rast, gjendet shumë afér (kundruall) xhamisë së Sultan Mehmed Fatih II.
Regjimi i mbrojtjës/ rekandomitet	Mirëmbajtja, pastrimi i portës metalike.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj/qershor 2012

Br. 12	
Naziv kultur nog dobra	Kompleks kuća gdje Fatime Shehu i turbe
Adresa	Ul. Emin Duraku br. 1
Stara katastarska parcela	12531
Nova katastarska parcela	4985
Kartografski podaci	X= 7,513,705.11, Y= 4,725,220.71
Prvobitna funkcija	Stambeni kompleks; objekat za islamski ritual sahrane (turbe - mauzolej)
Sadašnja funkcija	Mešovita: za stanovanje i verski ritual
Datum	XIX./ XX. vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Koriščeni materijali	Cigla, drvo, krovni crep, metalna dvorišna vrata
Stanje	Dobro
Činoci koji utiču na integritet kultur nog nasledja i njegovu osetljivost	Ovi objekti i neposredno okruženje se dobro održavaju.
Vrsta zaštite/ pravni status	Objekti su navedeni na listi objekata pod zaštitom pre 2000. (ne postoji odluka/ akt o statusu pravne zaštite).
Objašnjenje o značaju	Ovaj kompleks ima dokumentarnu vrednost kao jedan od retkih primera kako verske tako i svetovne funkcije. Samo polukružni oblik na istočnom zidu na spojnoj strani jednog od objekata, ukazuje na funkciju turbeta (mesto gde se izvodi muslimanski ritual sahrane). Imajući u vidu pomenutu funkciju, ovakve građevine su se obično gradile blizu džamija. U ovom slučaju – kompleks se nalazi vrlo blizu (preko puta) džamije sultana Mehmeda Fatih II.
Režim zaštite/ preporeuke	Održavanje; čišćenje prednjih metalnih vrata koja vode u dvorište
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekturë
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj/juni 2012.

No. 13	
Name of the cultural heritage asset	Gymnasium "Sami Frashëri"
Address	"Nazim Gafurri", St. (old)/ "Ibrahim Lutfiu", St. (new)
Old cadastral parcel	12529
New cadastral parcel	4998
Cartographic reference	X= 7,513,738.12, Y= 4,725,277.73
Original function	High school/ gymnasium
Current function	High school/ gymnasium
Date	1950-1970
Type of ownership	Public property
Materials	stone, bricks, roof tiles, plastered and colored facades.
Condition	good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance of the school yard.
Type of protection / legal status	Listed in 2000 There is no information on the decision for the current legal status.
Statement of significance	There is no information of the previous building look. The new building was erected in 1950 -1970 as modern educational centre for the time being. It is a monumental three-storey building of three wings, creating a shape. The information of the previous educational centre functioned on this location are going back to the first decades of the XX c. when there was a Turkish high school (1913) situated in a private residential building. Its current name "Sami Frashëri" was given in 1989/90 (High School home school).
Protection regime/ Recommendations	Design of a plan for arrangement and maintenance of the school yard, particularly the part where the Clock Tower is located (north-west of the gymnasium building).
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 13	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Gjimnazi "Sami Frashëri"
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	12529
Ngastra e vjetër kadastrale	4998
Referencat hartografike	X= 7,513,738.12, Y= 4,725,277.73
Funksioni fillestari	Shkollë e mesme/ gjimnaz
Funksioni aktual	Shkollë e mesme/ gjimnaz
Data	1950-1970
Lloji i pronësisë	Pronë publike
Materialet e përdorura	Gurë, tulla, tjegulla, fasada me llaq dhe të ngjyrasura.
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Mirëmbajtja e pamjaftueshme e oborrit të shkollës
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	I futur në listë në vitin 2000 Nuk ka informatë lidhur me vendimin për statusin aktual ligjor.
Deklarata e rëndësishëm	Nuk ka informata për pamjen e mëparshme të objektit. Objekti i ri është ndërtuar në vitin 1950, si një qendër moderne arsimore e asaj kohë. Ky objekt është trekatësh, me tre krahë, dhe krijon formën e shkronjës "U" të kthyer mbrapshët. Informata për funksionimin e qendrës së mëparshme arsimore shkon prapa në dekadën e dytë të shekullit XX, ku atje ishte shkolla e mesme turke (para vitit 1913). Emërtimi i tij i tanishëm "Sami Frashëri" është dhënë në vitet 1989/90 (Shkolla e mesme).
Regjimi i mbrojtjës/ rekondimet	Hartimi i planit për rregullimin dhe mirëmbajtjen e oborrit të shkollës, posaçërisht i pjesës ku gjendet Sahat Kulla (në veri-perëndim të objektit të gjimnazit).
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 13	
naziv kulturnog dobra	Gimnazija „Sami Frasher“
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	12529
Nova katastarska parcela	4998
Kartografski podaci	X= 7,513,738.12, Y= 4,725,277.73
Prvobitna funkcija	Srednja škola/ gimnazija
Sadašnja funkcija	Srednja škola/ gimnazija
Datum	1950-1970.
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Kamen, cigla, krovni crep, malterisana i okrečena fasada
Stanje	Dobro
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje školskog dvorišta
Vrsta zaštite/ pravni status	Objekat je uvršten u listu 2000. godine. Nema podataka o odluci o sadašnjem pravnom statusu.
Objašnjenje o značaju	Nema podataka o izgledu starije građevine. Nova zgrada je podignuta 1950-1970. kao savremeni obrazovni centar za to vreme. To je monumentalna trospatna zgrada sa tri krila, sa elipsastom konfiguracijom. Podaci o prethodnom obrazovnom centru koji je na ovom mestu radio potiču iz prve decenije 20. veka, kada je u jednoj privatnoj kući bila počela sa radom turska srednja škola (c. 1913). Sadašnje ime „Sami Frasher“ je dobila 1989/1990. (srednja škola).
Režim zaštite/ preporeuke	Izraditi plan za uređenje i održavanje školskog dvorišta , naročito dela gde se nalazi Sahat kula (na severozapadu od zgrade gimnazije).
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 14	
Name of the cultural heritage asset	House of Ms. Atifete Jusufi
Address	"Nazim Gafurri", St. No.1 (old)/"Ibrahim Lutfiu", St. No. 1 (new)
Old cadastral parcel	13230
New cadastral parcel	4969
Cartographic reference	X= 7,513,633.09, Y= 4,725,185.7, 603 m
Original function	Residential
Current function	Residential
Date	1950
Type of ownership	Private
Materials	Clay bricks, wood, stones, roof tiles
Condition	Poor
Factors influencing the integrity of the heritage / its vulnerability	No maintenance, lack of investments, heavy traffic.
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on the decision of the current legal status of protection.
Statement of significance	Housing complex composed of one story buildings interconnected by a yard closed to the street. This oriental concept of exclusively housing building complex is not typical for the trade area, particularly not for the facilities located on the main street of the area. Although the condition of the complex is very poor, with immediate and appropriate conservation/restoration interventions it could become attractive feature representing one aspect of the traditional life style in the market/trade area.
Protection regime / Recommendations	Immediate conservation/restoration interventions; keeping the dimensions and the structures appearance; the façade of the building behind should be immediately colored. The complex could be adapted in a very attractive refreshment facility if there is an interest of the owner and investments for this purpose.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 14	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e znj. Atifete Jusufi
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13230
Ngastra e vjetër kadastrale	4969
Referencat hartografike	X= 7,513,633.09, Y= 4,725,185.7, 603 m
Funksioni fillestare	Objekt banimi
Funksioni aktual	Objekt banimi
Data	1950
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla të argjilës (qerpiç), dru, gurë dhe tjegulla
Gjendja	E dobët
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Nuk ka mirëmbajtje, nuk ka investime dhe komunikacioni i dendur
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informatë për vendimin rreth statusit aktual ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësishëm	Kompleks banimi i përbërë në një objekt njëkatësh i ndërlidhur me oborrin afér rrugës. Ky koncept oriental i kompleksit të paraparë vetëm për banim nuk është tipik për zonën ku zhvillohet tregtia, veçanërisht jo për objektet që gjendeshin në rrugën kryesore të zonës. Edhe gjendja e kompleksit është shumë e dobët, mirëpo me konservim/restaurim të menjëherëshëm dhe të duhur do të mund të bëhej atraktiv dhe do të përfaqësonte një aspekt të stilit tradicional të jetësës në zonën e tregut.
Regjimi i mbrojtjës/ rekonditimet	Intervenime të menjëherësme të konservimit/ restaurimit; ruajtja e dimensioneve dhe e dukjes së strukturës; fasada e objektit prapa duhet menjëherë të ngjyrosat. Kompleksi do të mund të shndërohet në një objekt shumë tërheqës të tipit të kafeterisë, nëse ka interes të pronarit dhe investime për këtë qëllim.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRKT - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 14	
Naziv kulturnog dobra	Kuća gdje Atifete Jusufi
Adresa	Ul. Nazim Gafurri br. 1 (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu br. 2 (po novom)
Stara katastarska parcela	13230
Nova katastarska parcela	4969
Kartografski podaci	X= 7,513,633.09, Y= 4,725,185.7, 603 m
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni objekat
Datum	1950.
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Cigle od gline, drvo, kamen, krovni crep
Stanje	Loše
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje, nedostatak investicija, gust saobraćaj
Vrsta zaštite/ pravni status	Objekat je uključen u listu objekata pod zaštitom pre 2000. godine. Ne postoje podaci o odluci o sadašnjem pravnom statusu zaštite.
Objašnjenje o značaju	Kompleks koji se sastoji od jednospratnih zgrada, povezanih dvorištem koje je zatvoreno prema ulici. Ovaj orientalni koncept iskušivo stambenog objekta nije tipičan za trgovacku zonu, naročito kada je reč o objektima koji se nalaze na glavnoj ulici takve zone. Mada je stanje kompleksa vrlo loše, uz hitne i odgovarajuće konzervatorske/restauratorske intervencije, on bi mogao postati atraktivna sadržina predstavljajući jedan aspekt tradicionalnog načina života u trgovackoj zoni.
Režim zaštite/ preporuke	Hitna konzervacija/ restauracija; očuvati dimenzije i strukturu objekata; fasada objekta u pozadini treba odmah da se okreći. Kompleks bi se mogao adaptirati u vrlo atraktivan objekat za osveženje, ako postoji interes vlasnika i investicija u ovu svrhu.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 15	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Muharrem Sejdiu/Mr. Sejdi Sejdiu
Address	"Nazim Gafurri", St. (old)/ "Ibrahim Lutfiu", St. No.25 (new)
Old cadastral parcel	13236
New cadastral parcel	4967-0
Cartographic reference	X= 7,513,604.08, Y= 4,725,187.7, 602 m
Original function	Residential
Current function	Residential and commercial
Date	Late XIX c.
Type of ownership	Private
Materials	Bondruk construction, clay bricks, traditional (brick) roof tiles
Condition	Medium
Factors influenced to the integrity of the heritage/ vulnerability	Inappropriate interventions on the openings of the ground floor; new materials (cement) used for plastering the facades
Type of protection/ legal status	Listed before 2000; There is no information on decision for the current protection status
Statement of significance	The building represents a concept of a modest city housing facility – simple facade to the street with small spout on the floor where the guest room is located.
Protection regime/ Recommendations	Maintainance; using of traditional (lime) mortar for plastering of the facade; remove the "modern" windows (glass and frames) on the ground flour, replacing with the windows of wooden frames without changing the form and dimensions of the openings.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May-June, 2012

Nr. 15	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Muharrem Sejdiu/z. Sejdi Sejdiu
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13236
Ngastra e vjetër kadastrale	4967-0
Referencat hartografike	X= 7,513,604.08, Y= 4,725,187.7, 602 m
Funksioni fillestari	Objekt banimi
Funksioni aktual	Objekt banimi dhe afarist
Data	Fundi i shek. XIX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Ndërtim i quajtur Bondruk, qerpiçë, tjegulla tradicionale
Gjendja	Mesatare
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Intervenime jo të duhura në hapjet e katit përdhes; materiale të reja (cimento) të përdorura për fasadim.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000; Nuk ka informatë lidhur me vendimin për statusin aktual ligjor të mbrojtjes
Deklarata e rëndësishë	Objekti paraqet konceptin e objektit modest qytetar të banimit – fasadë e thjeshtë në rrugë me olluk të vogël në dysheme, ku gjendet dhoma e pritjes.
Regjimi i mbrojtjës/ rekoman-dimet	Mirëmbajtja; përdorimi i malterit tradicional për fasadë; heqja e dritareve "moderne" (xhamit dhe kornizës) në katin përdhesë, ndërrimi i tyre me dritare me korniza të drurit pa ndryshimin e formës dhe të dimensioneve të hapjeve.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj – qershor 2012

Br. 15	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Muharrema Sejdija/ g. Sejdija Sejdiu
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu br. 25 (po novom)
Stara katastarska parcela	13236
Nova katastarska parcela	4967-0
Kartografski podaci	X= 7,513,604.08, Y= 4,725,187.7, 602 m
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni i trgovinski objekat
Datum	Kraj XIX. Veka
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Bondruk konstrukcija, cigle od blata, tradicionalni krovni crep
Stanje	Srednje
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodgovarajuće intervencije na otvorima u prizemlju; novi materijali (cement) su korišćeni za malterisanje fasada
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu zaštite.
Objašnjenje o značaju	Ovaj objekat predstavlja koncept skromne gradske stambene jedinice- jednostavna fasada prema ulici sa malim ispuštom na spratu na mestu gde se nalazi gostinska soba.
Režim zaštite/ preporuke	Održavanje; korišćenje tradicionalnog krečnog maltera za fasade; uklanjanje „modernih“ prozora (staklo i okvir) u prizemlju, i njihova zamena drvenim okvirima bez promene oblika i dimenzija otvora.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj/juni 2012.

No. 16	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Elfet Halili
Address	"Nazim Gafurri", St. No. 2 (old) / "Ibrahim Lutfiu", St. (new)
Old cadastral parcel	13239
New cadastral parcel	5614-0
Cartographic reference	X= 7,513,608.08, Y= 4,725,170.69, 602 m
Original function	Residential
Current function	Partially commercial and partially rubble
Date	About 1950
Type of ownership	Private
Materials	Clay bricks and wood, roof tiles.
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	No maintenance, lack of investments. It looks like an abounded facility.
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status.
Statement of significance	Very modest, single-storey facility which structures follow the line of the main street of the historic area. It is an example of urban development in the period of time after the Second World War when the situation of impoverished citizens did not allow more investments. Although the structure is devastated it retained its original architectural elements and used materials.
Protection regime/ Recommendations	Urgent restoration works; negotiations with the owner for the rehabilitation possibilities of the building.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May-June 2012

Nr. 16	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Elfet Halili
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13239
Ngastra e vjetër kadastrale	5614-0
Referencat hartografike	X= 7,513,608.08, Y= 4,725,170.69, 602 m
Funksioni fillestare	Objekt banimi
Funksioni aktual	Pjesërisht afarizëm dhe pjesërisht rrënoja
Data	Rreth vitit 1950
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla të argjilës dhe dru, tjegulla.
Gjendja	E dobët
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Nuk ka mirëmbajtje, nuk ka investime. Duket si një objekt i braktisur.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin aktual ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësishë	Objekt shumë modest njëkatësh, me strukturë që shkojnë në vijë të rrugës kryesore të zonës historike. Objekti është shembull i zhvillimit rural në periudhën pas luftës së dytë botërore, kur gjendja e yqtetarëve të varféruar nuk mundësonë më shumë investime. Edhe pse struktura e objektit është rrënuar, objekti prapëseprapë i ka elementet dhe materialet origjinale arkitekturore.
Regjimi i mbrojtjes/ rekomandimet	Restaurim urgjent; negociata me pronarin për mundësitet e rehabilitimit të objektit.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj – qershori 2012

Br. 16	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Elfeta Halilija
Adresa	Ul. Nazim Gafurri br. 2 (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13239
Nova katastarska parcela	5614-0
Kartografski podaci	X= 7,513,608.08, Y= 4,725,170.69, 602 m
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Jednim delom trgovacki objekat, ostatak građevine urušen
Datum	Oko 1950.
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Cigle od gline i drvo, krovni crep
Stanje	Loše
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje, nedostatak investicija. Deluje kao napušten objekat.
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Vrlo skromna jednospratna građevina, čija struktura prati liniju glavne ulice istorijske zone. Ona je primer urbane gradnje u periodu posle Drugog svetskog rata, kada je situacija osiromašenih građana bila takva da nije dozvoljavala više ulaganja. Mada struktura ovog objekta je u stanju propada, on je još uvek zadržao prvobitne arhitektoniske elemente i materijale.
Režim zaštite/ preporuke	Hitni radovi na restauraciji; pregovori sa vlasnikom oko mogućnosti rehabilitacije objekta.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studeni arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj/juni 2012.

No. 17	
Name of the cultural heritage asset	House of Ms. Hyrije Safqi
Address	"Sutjeska", St. No.6 (old) /"Mehmet Kaçuri", St.(new)
Old cadastral parcel	13253
New cadastral parcel	5615-0
Cartographic reference	X= 7,513,579.07, Y= 4,725,192.7, 600 m
Original function	Residential
Current function	Residential
Date	XIX c.
Type of ownership	Private
Materials	Bondruk construction (timber and clay bricks), old "Turkish" roof tiles; plastered facades with lime mortar; metal construction of the yard door
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance, lack of conservation/restoration interventions; new inappropriate buildings in its immediate environment.
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status.
Statement of significance	The owner of this two-storey house was cleverly used the confined space opened to the street and arranged a small yard with a little round-walled set, giving a picturesque view of the different structures levels. Although the facility is in bad condition it kept the original appearance.
Protection regime/ Recommendations	Immediate restoration using original materials; replacement of the metal yard door with a door of wooden material; maintenance.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May-June 2012

Nr. 17	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e znj. Hyrije Safqi
Adresa	Rr. "Sutjeska", nr. 6 (e vjetra) / Rr. "Mehmet Kaçuri", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13253
Ngastra e vjetër kadastrale	5615-0
Referencat hartografike	X= 7,513,579.07, Y= 4,725,192.7, 600 m
Funksioni fillestari	Objekt banimi
Funksioni aktual	Objekt banimi
Data	Shek. XIX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Ndërtim i stilit Bondruk (dru dhe tulla të argjilës), tjegulla të vjetra të turke; fasada me llaq; konstrukzioni metalik i portës së oborrit
Gjendja	E dobët
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Mirëmbajtje e pamjaftueshme, intervenime të pamjaftueshme të konservimit/restaurimit; ndërtesa të reja dhe jo të duhura në afersi të objektit.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin aktual ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësishë	Pronari i kësaj shtëpie dykatëshe ka shfrytëzuar në mënyrë të mençur hapësirën e kufizuar kah rruga dhe ka organizuar një oborr të vogël me një hapësirë të vogël të rumbullakët, duke ia dhënë kështu një pamje piktoreske niveleve të ndryshme të objektit. Edhe pse objekti është në gjendje të keqe, i njëjti ka ruajtur dukjen origjinale.
Regjimi i mbrojtjes/ rekomandimet	Restaurim i menjëherëshëm duke përdorur materiale origjinale; ndërrimi i portës metalike të oborrit me një portë të drurit; mirëmbajtja.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj – qershor 2012

Br. 17	
Naziv kulturnog dobra	Kuća gdje Hyrije Safqi
Adresa	Sutjeska ulica br. 6 (po starom)/ Ul. Mehmet Kaçuri (po novom)
Stara katastarska parcela	13253
Nova katastarska parcela	5615-0
Kartografski podaci	X= 7,513,579.07, Y= 4,725,192.7, 600 m
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni objekat
Datum	XIX. vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Izgradnja „bondruk“ tehnikom (drvena građa i cigle od blata), stari „turski“ krovni crep; fasada malterisana krečnim malterom; metalna konstrukcija dvorišnih vrata
Stanje	Loše
Činioci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje, nisu preduzeti konzervatorsko/ restauratorski radovi; nove neodgovarajuće građevine u neposrednom okruženju
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Vlasnik ove dvospratne kuće je pametno iskoristio skrućen prostor otvoren ka ulici i uredio malo dvorište zaobljenim zidom, što daje slikovit izgled različitim nivoima strukture. Mada je ovaj objekat u lošem stanju, zadržao je prvobitni izgled.
Režim zaštite/ preporeuke	Hitna restauracija, uz korišćenje originalnih materijala; zamena metalnih dvorišnih vrata drvenim; održavanje
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj/juni 2012.

No. 18	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Kurtesh Sylejmani
Address	"Sutjeska", St. No.11 (old) / "Mehment Kaçurri", St. (new)
Old cadastral parcel	13260
New cadastral parcel	4959-0
Cartographic reference	X= 7,513,589.08, Y= 4,725,199.7, 600 m
Original function	Residential
Current function	Residential
Date	1880
Type of ownership	Private
Materials	Blend of wood plank; mud, clay brick, lime mortar, "Turkish" roof tiles
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance, lack of conservation/restoration interventions
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status.
Statement of significance	Very rare example of residential buildings of its type in the area. The construction is a blend of wood plank and construction technique named "bondruk", which is very typical for the Balkan vernacular architecture. The upper floor is with prominent "erker" (an oriel) which is formed to appear as a cantilever over the wall. It is constructed to support the raised sitting area within the room.
Protection regime/ Recommendations	Immediate action for conservation/restoration interventions on the building structure using the original materials; appropriate maintenance.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May-June 2012

Nr. 18	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z.Kurtesh Sylejmanit
Adresa	Rr. "Sutjeska", nr. 11 (e vjetra) / Rr. "Mehment Kaçurri" (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13260
Ngastra e vjetër kadastrale	4959-0
Referencat kartografike	X= 7,513,589.08, Y= 4,725,199.7, 600 m
Funksioni fillestari	Objekt banimi
Funksioni aktual	Objekt banimi
Data	1880
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Përzierje e dërrasave; baltës, argjilës, mallterit, tegullave 'turke'.
Gjendja	E dobët
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Mirëmbajtje e pamjaftueshme, nuk janë ndermarrë intervenime në konservim/restaurim
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin për statusin e saj aktual ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësishë	Një shembull shumë i rrallë i objektit të banimit të llojit të tij në këtë zonë. Ndërtimi është bërë nga përzierja e dërrasave dhe e teknikës së ndërtimit "bondruk", e cila është shumë tipike për arkitekturën ballkanike. Kati i epërm e ka një "erker" (ballkon të myllur), i cili është ndërtuar për t'u dukur si një hark mbi mur. Është ndërtuar që të mbajë pjesën e ngritur të ndjenjës brenda dhomës.
Regjimi i mbrojtjës/ rekomandimet	Intervenime të menjëhershme të konservimit / restaurimit në objekt, duke përdorur materiale origjinale; mirëmbajtja e duhur.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj – qershor 2012

Br. 18	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Kurtesha Sylejmanija
Adresa	Sutjeska ulica br. 11 (po starom)/ Ul. Mehmet Kaçuri (po novom)
Stara katastarska parcela	13260
Nova katastarska parcela	4959-0
Kartografski podaci	X= 7,513,589.08, Y= 4,725,199.7, 600 m
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni objekat
Datum	1880.
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Mešavina drvenih dasaka, blata, cigli od blata; krečni malter, „turski“ krovni crep
Stanje	Loše
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje; nisu preduzete konzervatorsko/ restauratorske intervencije
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Vrlo redak primer stambene zgrade u ovakvoj zoni. Izgrađena je „bondruk“ konstrukcijom, koja je karakterična za balkansku arhitekturu. Gornji sprat ima istaknut „erker“ (izbočeni deo), što izgleda kao zidna konzola, postavljen da podržava prošireni deo za sedanje u dnevnoj sobi.
Režim zaštite/ preporuke	Hitne mere za konzervaciju/ restauraciju konstrukcije uz korišćenje originalnih materijala; odgovarajuće održavanje.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj/juni 2012.

CASE STUDY ON INTEGRATED CONSERVATION / RAST STUDIMOR NË MBROJTJEN E INTEGRUAR / ODABRANA STUDIJA O INTEGRISANOJ ZAŠTITI

No. 19	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Imer Berisha
Address	"Zenel Hajdini", St. (old) / "Xhemail Prishtina", St. (new)
Old cadastral parcel	13268
New cadastral parcel	4964-0
Cartographic reference	X= 7,513,553.07, Y= 4,725,230.71, 598 m
Original function	Residential
Current function	Residential
Date	XIX/XX c.
Type of ownership	Private
Materials	Clay bricks, wood, roof tiles
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance; lack of conservation/restoration interventions; abandoned asset.
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status
Statement of significance	Simple urban one-storey house looking from the front facade. On all three sides of the small "erker"(an oriel) created in the central area of the floor, three-wings windows are placed. The same form of windows are simetricly placed on the ground floor and first floor.
Protection regime/ Recommendations	Immediate conservation/restoration interventions; appropriate maintenance; solution for rehabilitation of this abandoned building in consultation with the owner.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 19	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Imer Berisha
Adresa	Rr. "Zenel Hajdini", (e vjetra) / Rr. "Xhemail Prishtina", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13268
Ngastra e vjetër kadastrale	4964-0
Referencat hartografike	X= 7,513,553.07, Y= 4,725,230.71, 598 m
Funksioni fillestare	Objekt banimi
Funksioni aktual	Objekt banimi
Data	Shek. XIX/XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla të argjilës, tjegulla
Gjendja	E dobët
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Mosekzistimi i mirëmbajtjes; mosekzistimi i intervenimeve të konservimit/restaurimit; pasuri e braktisur.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin e saj aktual ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësishë	Shtëpi e thjeshtë njëkatëshe urbane, shikuar nga fasada e përparme. Në të tri anët e "erkerit" (ballkonit të vogël), të krijuar në zonën qendrore të dyshmesë, janë të vendosura dritaret me tre krahë. Dritare të formës së njëjtë janë të vendosura në mënyrë simetrike në katin përdhesë dhe në katin e parë.
Regjimi i mbrojtjës/ rekomandimet	Intervenime të menjëherësme të konservimit; mirëmbajtje e duhur; zgjidhja për rehabilitimin e këtij objekti të braktisur në konsultim me pronarin.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 19	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Imera Beriske
Adresa	Ul. Zenel Hajdini (po starom)/ Xhemail Priština (po novom)
Stara katastarska parcela	13268
Nova katastarska parcela	4964-0
Kartografski podaci	X= 7,513,553.07, Y= 4,725,230.71, 598 m
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni objekat
Datum	XIX/XX. vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Koriščeni materijali	Cigle od blata, drvo, krovni crep
Stanje	Loše
Činioци koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje; nisu preduzete konzervatorsko / restauratorske intervencije; napušten posed
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Jednostavna jednospratna kuća. Na sve tri strane malog „erkera“ (izbočenog dela), sagrađenog na središnjem delu sprata, nalaze se trokrilni prozori. Prozori istog oblika su simetrično raspoređeni u prizemlju i na prvom spratu.
Režim zaštite/ preporuke	Hitne konzervatorsko/ restauratorske intervencije; odgovarajuće održavanje; rešenje za rehabilitaciju ovog napuštenog objekta treba potražiti u dogovoru sa vlasnikom.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 20	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Fitim Gjata / former consular office / Sava Vitkoviq
Address	"Zenel Hajdini", St. (old) / "Xhemail Prishtina", St. No. 6 (new)
Old cadastral parcel	13271
New cadastral parcel	4955-0
Cartographic reference	X= 7,513,559.07, Y= 4,725,241.71, 598 m
Original function	Residential (?)!
Current function	Mixed: commercial (ground floor); Residential
Date	XX c.
Type of ownership	Private
Materials	Bricks, stones, gypsum used for applied decoration; "modern" roof tiles; new glass for the openings on the ground floor; the front façade is partially plastered and colored in white (ground floor).
Condition	Medium
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance, lack of conservation/restoration interventions; inappropriate interventions on the ground floor; air pollution; first floor is out of use.
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status.
Statement of significance	This facility demonstrates the application of mixed neo-classical, baroque and rococo elements appeared in the architecture of city buildings in the Balkan in the early twentieth century. It can be seen on the central part of the front façade of the floor raised above the roof in a semicircular shape with a decorative application in the centre made in bas-relief. The balcony below is twisted ironwork. The ground floor completely changed its original appearance due its function as a shop.
Protection regime/ Recommendations	Immediate conservation/restoration works and design of a rehabilitation plan in agreement with the owner; removing inappropriate openings on the ground floor and the plaster on the front facade.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 20	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z.Fitim Gjata / ish-zyrë konsulllore / Sava Vitkoviq
Adresa	Rr. "Zenel Hajdini", (e vjetra) / Rr. "Xhemail Prishtina", nr. 6 (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13271
Ngastra e vjetër kadastrale	4955-0
Referencat hartografike	X= 7,513,559.07, Y= 4,725,241.71, 598 m
Funksioni fillestare	Objekt banimi (?)!
Funksioni aktual	I përzier: afarist (kati përdhes); banesor
Data	Shek. XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla, gurë, gips për dekorime; tjequlla moderne; xhamë të ri për hapjet në katin përdhes; fasada e përparme është pjesërisht e suvatuar dhe e ngjyrosur në të bardhë (kati përdhes).
Gjendja	Mesatare
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Mosmirëmbajtja, mungesa e intervenimeve të konsermit/restaurimit; intervenimet jo të duhura në katin përdhes; ndotja e ajrit; kati i parë është jashtë përdorimit.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin e saj aktual ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësisë	Ky objekt pasqyron aplikimin e elementeve të përziera të neoklasizmit, barokut dhe të rokokosë në arkitekturën e objekteve të qyteteve të Ballkanit në fillimvitet e shekullit njëzet. Në pjesën qendrore të fasadës së përparme të dyshimesë së ngritur mbi kulm në formë gjysmërethore gjendet zbulurime në mes, të bëra në basorelief. Balkoni më poshtë është punim hekuri i lakuar. Katit përdhes plotësisht i është ndryshuar dukja fillestare për shkak të funksionimit si shitore.
Regjimi i mbrojtjës/ rekonditimet	Konservim dhe restaurim i menjëhershëm dhe har-timi i planit të rehabilitimit në pajtim me pronarin; heqja e hapjeve jo të duhura në katin përdhes dhe e suvativit në fasadën e përparme.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, stu-dente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 20	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Fitima Gjata/ bivša konzularna kancelarija/ Sava Vitković
Adresa	Ul. Zenel Hajdini (po starom)/ Ul. Xhemail Pristina br. 6 (po novom)
Stara katastarska parcela	13271
Nova katastarska parcela	4955-0
Kartografski podaci	X= 7,513,559.07, Y= 4,725,241.71, 598 m
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat (?)!
Sadašnja funkcija	Dvostruka funkcija- trgovčka (prizemlje) i stam-bena
Datum	XX. vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Cigle, kamen, gips korišćen za dekoracije; „mod-erni“ crep; novo staklo na otvorima u prizemlju; prednjaa fasada je delimično malterisana i okrečena u belo (prizemlje).
Stanje	Srednje
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje; nisu preduzeti konzervatorsko/ restauratorski radovi; neodgovarajuće intervencije u prizemlju; zagadenje vazduha; prvi sprat se ne koristi.
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Ovaj objekat je mešavina neoklasicističkog, baro-knog i rokoko stila, koja se pojavila u arhitekturi gradskih objekata na Balkanu početkom dvade-setog veka. Ta mešavina stilova se može videti na centralnom delu prednje fasade sprata podignutog iznad krova u polukružnom obliku, sa dekorativnim elementom u centru urađenim u plitkom reljefu. Balkon ispod ima ogradu od izuvijanog kovanog gvožđa. Prizemlje je potpuno promenilo prvoobjekt izgled zbog toga što se koristi kao radnja.
Režim zaštite/ preporuke	Hitne konzervatorsko/ restauratorske mere i izra- da plana rehabilitacije u dogovoru sa vlasnikom; uklanjanje neodgovarajućih otvora u prizemlju i maltera na prednjoj fasadi.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, stu-denti arhitekturë
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 21	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Mehmet Qarri
Address	"Zenel Hajdini", St. No.8 (old) / "Xhemajl Prishtina", St. (new)
Old cadastral parcel	13281
New cadastral parcel	4952-0
Cartographic reference	X=7,513,573.612 Y=4,752,277.816 Lat:42.667 Long:21.166
Original function	Housing
Current function	Commercial and residential
Date	XIX/XX c.
Type of ownership	Private
Materials	Half-timber filled with clay bricks; roof tiles and corrugated asbestos roof plates
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance, lack of conservation/restoration interventions; inappropriate materials used for the new function of the ground floor
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status
Statement of significance	It is a typical civic house with distinct erkers (oriel). House foundation is asymmetrical. It is located on the corner of two streets. All premises of the ground and first floor, face the road. After the old bazaar of Prishtinë/Priština city has ceased to exist, its imitation started along the streets of this house, thus the family occupying the ground floor turned it on stores (boutique) and the ground floor lost its view.
Protection regime/ Recommendations	Conservation/restoration interventions on the floor; removing the inappropriate openings of the ground floor, setting new openings with timber frames and unobtrusive appearance; maintenance.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 21	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Mehmet Qarrit
Adresa	Rr. "Zenel Hajdini", nr. 8 (e vjetra) / Rr. "Xhemajl Prishtina", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13281
Ngastra e vjetër kadastrale	4952-0
Referencat hartografike	X=7,513,573.612 Y=4,752,277.816 Lat:42.667 Long:21.166
Funksioni fillestar	Banim
Funksioni aktual	Afarizëm dhe banim
Data	Shek. XIX/XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Dru i mbushur me tulla të argjilës; tjequlla të valëzuara të azbestit (lesonit)
Gjendja	E keqe
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Mungesa e mirëmbajtjes, mungesa e intervenimeve të konservimit/restaurimit; materialet jo të duhura të përdorura për funksionin e ri në katin përdhesë.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin aktual ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësisë	Është shtëpi tipike qytetare me erker apo ballkone të myllura dalluese. Themeli i shtëpisë është asimetrik. Gjendet në këndin e dy rrugëve. Të gjitha hapësirat e katit të parë dhe të dytë janë me ballë kah rruga. Pas pushimit të ekzistimit të pazari të vjetër në Prishtinë, imitim i tij filloj të bëhet përgjatë kësaj rruge dhe shtëpie, kështu që familja që banonte në katin e parë, e shndërrojë atë në shitore (butik), dhe kat i parë e humbi pamjen e vet.
Regjimi i mbrojtjës/ rekonditimet	Intervenime të konservimit dhe të restaurimit në kat; heqja e të hapurave jo të duhura në katin përdhesë, krijimi të hapurave të reja me korniza të drurit dhe me dukje të mirë; mirëmbajtja.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 21	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Mehmeta Qarrija
Adresa	Ul. Zenel Hajdini br. 8 (po starom)/ Ul. Xhemajl Pristina (po novom)
Stara katastarska parcela	13281
Nova katastarska parcela	4952-0
Kartografski podaci	X=7,513,573.612 Y=4,752,277.816; Širina: 42.667 Dužina: 21.166
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Trgovački i stambeni objekat
Datum	XIX/XX. vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Drvena građa punjena ciglama od blata; krovni crep i krovne ploče od rebrastog azbesta
Stanje	Loše
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje; nisu vršeni konzervatorsko-restauratorski radovi; neodgovarajući materijali korišćeni za novu funkciju objekta u prizemlju
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Ovo je tipična građanska kuća sa istaknutim „erkерима“ (izbočenim delom na fasadi). Osnova kuće je asimetrična. Kuća se nalazi na uglu dve ulice. Sve prostorije prizemlja i prvog sprata gledaju na ulicu. Kada je stari prištinski bazar prestao da postoji, njegova imitacija je nikla duž ulica na koje gleda ova kuća, tako da je porodica koja je živila u prizemlju adaptirala to prizemlje u radnje (butike), zbog čega je izgubilo svoj prvobitni izgled.
Režim zaštite/ preporuke	Konzervatorsko-restauratorske intervencije na spratu; uklanjanje neodgovarajućih otvora u prizemlju, postavljanje novih drvenih okvira na otvorima i postizanje neupadljivog izgleda; održavanje
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 22	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Fitim Mehmeti/ Mr. Murat Mehmeti / "Pasha hamam"
Address	"Smedereva", St. (old) / "Vasil Andoni", St. No. 15 (new)
Old cadastral parcel	13278
New cadastral parcel	4949-0
Cartographic reference	X= 7,513,623.927 Y=4,725,252.382 ; Lat:42.667 Long:21.666
Original function	Residential
Current function	Housing and business
Date	1970 (reconstructed?)
Type of ownership	Private
Materials	Stone, bricks, roof tiles, plastered facades, glass
Condition	Medium
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance, lack of conservation/restoration interventions; inappropriate interventions on the ground floor
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status
Statement of significance	This residential house was linked to the Small Hamam. Today there is no more connection of the two facilities due to the illegal constructions built between them. The ground floor has also suffered changes - it has been turned into tea-shop. In spite of all the changes this facility could have documentary (historic) importance indicating the functional connection with the "Small hamam" monument.
Protection regime / Recommendation	Research the history, i.e. the linkage between the "Small hamam" and this facility; developing of conservation/restoration and rehabilitation plan; maintenance.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 22	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Fitim Mehmeti/ z. Murat Mehmeti / "Pasha Hamam"
Adresa	Rr. e "Smedrevës", (e vjetra) / Rr. "Vasil Andoni", nr. 15 (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13278
Ngastra e vjetër kadastrale	4949-0
Referencat hartografike	X= 7,513,623.927 Y=4,725,252.382 ; Lat:42.667 Long:21.666
Funksioni fillestari	Objekt banimi
Funksioni aktual	Banim dhe afarizëm
Data	1970 (e rindërtuar?!)
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Gurë, tulla, tjegulla, fasadë e suvatuar, xham
Gjenda	Mesatare
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Mungesë e mirëmbajtjes, mungese e intervenimeve të konservimit/restaurimit; intervenime jo të duhura në katin përdhesë
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin ligjor të mbrojtjes
Deklarata e rëndësisë	Shtëpia e banimit ka qenë e lidhur me një hamam të vogël. Sot kjo lidhje në mes të dy objekteve nuk ekziston për shkak të ndërtimeve pa leje, të bëra në mes të tyre. Kati përdhes po ashtu është ndryshuar – është shndërruar në çajtore. Përkundër të gjitha ndryshimeve, ky objekt mund të ketë rëndësi historike për lidhjen funksionale që ka pasur me hamamin e vogël.
Regjimi i mbrojtjes/ rekondicione	Hulumtimi i historisë, gjegjësisht i lidhjes mes Hamamit të Vogël dhe këtij objekti; hartimi i planit të konservimit/restaurimit; mirëmbajtja.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 22	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Fitima Mehmetija/ g. Murata Mehmetija/ Pašin hamam
Adresa	Smederevska ulica (po starom)/ Ul. Vasil Andoni br. 15 (po novom)
Stara katastarska parcela	13278
Nova katastarska parcela	4949-0
Kartografski podaci	X=7,513,623.927 Y=4,725,252.382; Širina: 42.667 Dužina: 21.666
Prvobitna funkcija	Stambeni objekat
Sadašnja funkcija	Stambeni i poslovni objekat
Datum	1970. (rekonstruisano?)
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Kamen, cigla, krovni crep, malterisane fasade, staklo
Stanje	Srednje
Činioци koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje; nije bilo konzervatorsko/ restauratorskih radova; neodgovarajuće intervencije u prizemlju
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Ovaj stambeni objekat je bio povezan sa malim hamatom. Danas je prekinuta ta veza usled nelegalne gradnje koja je nikla između njih. Prizemlje je takođe pretrpelo promene- pretvoreno je u čajdžinicu. Uprkos svim tim promenama, ovaj objekat bi mogao imati dokumentarnu vrednost, ukazujući na funkcionalnu vezu sa spomenikom - malim hamatom.
Režim zaštite/ preporuke	Istražiti istorijske činjenice, t.j. vezu između malog hamama i ovog objekta; razraditi plan konzervacije, restauracije i rehabilitacije; održavanje
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 23	
Name of the cultural heritage asset	"Small Hamam"
Address	"Smedereva", St. (old) / "Vasil Andoni", St. No. 15 (new)
Old cadastral parcel	13277
New cadastral parcel	4948-0
Cartographic reference	X= 7,513,616.09, Y= 4,725,262.72, 600 m
Original function	Hamam (public bath)
Current function	Out of use
Date	XV c. (?)
Type of ownership	unknown
Materials	stones and bricks; lime mortar
Condition	Poor (ruined)
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of conservation/restoration interventions
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status
Statement of significance	The Small hamam is "çivte"(double) hamam with an area of 280 m ² , constructed probably in mid XV century, near by the Great Hamam. The building is in rubble state, only supporting and hypocaust walls remained.
Protection regime/ Recommendations	Identification of the owner of the hamam; Design of conservation/restoration project and rehabilitation plan.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 23	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	"Hamami i Vogël"
Adresa	Rr. e "Smederevës", (e vjetra) / Rr. "Vasil Andoni", nr. 15 (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13277
Ngastra e vjetër kadastrale	4948-0
Referencat hartografike	X= 7,513,616.09, Y= 4,725,262.72, 600 m
Funksioni fillestare	Hamam (banjë publike)
Funksioni aktual	Jashtë përdorimit
Data	Shek. XV (?)
Lloji i pronësisë	Nuk dihet
Materialet e përdorura	Gurë dhe tulla; suvatim
Gjendja	E dobët (i rrënuar)
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Mungesa e intervenimeve të konservimit/restaurimit
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin ligjor të mbrojtjes.
Deklarata e rëndësisë	Hamami i Vogël është hamam "çivte"(çift) me një sipërfaqe prej 280 m ² , i ndërtuar me siguri në mesin e shekullit XV, afér Hamamit të Madh. Objekti është i rrënuar dhe vetëm disa mure mbajtëse kanë mbetur.
Regjimi i mbrojtjës/ rekonditimet	Identifikimi i pronarit të hamamit; hartimi i projektit për konservim/restaurim dhe i planit të rehabilitimit.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 23	
Naziv kulturnog dobra	"Mali hamam"
Adresa	Smederevska ulica (po starom)/ Ul. Vasil Andoni br. 15 (po novom)
Stara katastarska parcela	13277
Nova katastarska parcela	4948-0
Kartografski podaci	X= 7,513,616.09, Y= 4,725,262.72, 600 m
Prvobitna funkcija	Hamam (javno kupatilo)
Sadašnja funkcija	Ne koristi se
Datum	XV. vek (?)
Vrsta vlasništva	Nepoznata
Korišćeni materijali	Kamen i cigla; krečni malter
Stanje	Loše (ruiniran objekat)
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Nisu preduzeti konzervatorsko-restauratorski radovi.
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Mali hamam je „çivte“ (dvostruki) hamam površine 280 m ² , izgrađen verovatno sredinom 15. veka u blizini Velikog hamama. Objekat je urušen, a sačuvani su samo potporni zid i zid sa dovodom toplog vazduha.
Režim zaštite/ preporuke	Utvrđito ki je vlasnik hamama; izraditi projekat za konzervaciju/restauraciju i plan rehabilitacije.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 24	
Name of the cultural heritage asset	House of unknown family(ies)
Address	"Zenel Hajdini", St. (old) / "Xhemail Prishtina", St. (new)
Old cadastral parcel	13284
New cadastral parcel	4950-0
Cartographic reference	X= 7,513,614.08, Y= 4,725,286.73, 599 m
Original function	Residential
Current function	Residential
Date	1950
Type of ownership	Public property
Materials	Clay bricks and timber, corrugated asbestos roofing
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance; inappropriate interventions on the roof.
Type of protection / legal status	Listed before 2000 There is no information on decision for its current legal protection status
Statement of significance	This facility is of documentary importance, representing simple but large buildings of the time (socialism) housed of several families.
Protection regime/ Recommendations	Conservation/restoration interventions, removing the inappropriate changes (roof tiles); maintenance.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 24	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e familjes (ve) të panjohura
Adresa	Rr. "Zenel Hajdini", (e vjetra) / Rr. "Xhemajl Prishtina", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13284
Ngastra e vjetër kadastrale	4950-0
Referencat hartografike	X= 7,513,614.08, Y= 4,725,286.73, 599 m
Funksioni fillestari	Banim
Funksioni aktual	Banim
Data	1950
Lloji i pronësise	Pronë publike
Materialet e përdorura	Tulla të argjilës dhe dru, tjegulla të valëzuara të azbestit (lesonit)
Gjendja	E keqe
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Mungesa e mirëmbajtjes; intervenimet jo adekuate në kulum.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë para vitit 2000 Nuk ka informata për vendimin lidhur me statusin e tanishëm ligjor të mbrojtjes
Deklarata e rëndësisë	Objekti ka rëndësi dokumentare, dhe paraqet objekte të thjeshtë, por të mëdha të kohës (socializmit), ku kanë banuar nga disa familje.
Regjimi i mbrojtjes/ rekondicimet	Intervenime të konservimit/restaurimit, hecja e ndryshimeve jo të duhura (tjegullave); mirëmbajtja.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 24	
Naziv kulturnog dobra	Kuća nepoznate porodice (ili više njih)
Adresa	Ul. Zenel Hajdini (po starom)/ Xhemail Pristina (po novom)
Stara katastarska parcela	13284
Nova katastarska parcela	4950-0
Kartografski podaci	X= 7,513,614.08, Y= 4,725,286.73, 599 m
Prvobitna funkcija	Stambena
Sadašnja funkcija	Stambena
Datum	1950.
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo
Korišćeni materijali	Cigle od blata i drvena građa, krov od rebrastog azbesta
Stanje	Loše
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje; neodgovarajuće intervencije na krovu
Vrsta zaštite/ pravni status	Na listi objekata pod zaštitom pre 2000. godine; Nema podataka o odluci o sadašnjem statusu pravne zaštite.
Objašnjenje o značaju	Ovaj objekat je od dokumentarnog značaja i predstavlja primer jednostavnih, ali velikih zgrada iz vremena socijalizma, u kojima je živilo po nekoliko porodica.
Režim zaštite/ preporuke	Konzervacija/ restauracija; otklanjanje neodgovarajućih intervencija (krovni crep); održavanje
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 25	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Fetah Durakut
Address	"Nazim Gafurri", St. No.2 (old) / "Ibrahim Lutfiu", St. (new)
Old cadastral parcel	13214
New cadastral parcel	5597
Cartographic reference	X= 7,513,658.1, Y= 4,725,204.7
Original function	Residential
Current function	Mixed: Residential & commercial
Date	About 1970
Type of ownership	Private
Materials	Bricks and plaster, roof tiles; glass; wooden frames for the openings; air-conditioning installation on the front façade; advertising metal panel installed on the façade of the ground floor; the front façade is plastered in intensive color.
Condition	Medium
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	A lot of interventions done by the owner that not contribute to the traditional environment, i.e. to the ambient value of the building.
Type of protection / legal status	Listed by the PCDK project working group in 2012
Statement of significance	This simple one-storey building with mixed function is integrated with the next one in the general appearance of the front façades, associating to the ensembles of buildings constructed in the Çarsia area in the second half of the XX c. The ambient value of this building is disrupted due to the inappropriate interventions, particularly those undertaken on the front façade of the ground floor used for commercial services.
Protection regime/ Recommendations	Replacement of the advertising metal panel with well designed information table (more discret, according to the proportions of the building); Another place for installation of conditioning equipment (not on the front facade); The color of the facades should be more neutral, i.e. it needs to be harmonised with the other buildings in its surrounding and not to dominate, particularly because the current color is not the original one; Maintenance.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 25	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Fetah Durakut
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", Nr. 2 (e vjetra) / Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13214
Ngastra e vjetër kadastrale	5597
Referencat hartografike	X= 7,513,658.1, Y= 4,725,204.7
Funksioni fillestari	Banim
Funksioni aktual	I përzier: banim dhe afarizëm
Data	Rreth vitit 1970
Lloji i pronësise	Private
Materialet e përdorura	Tulla dhe suvatim, tjegulla; xham; korniza të drurit për hapjet; instalim i aklimatizimit në fasadën balllore; pllakë reklamuese e metalit e ngjitur në fasadë të katit përdhes, fasada ballore është e lyer me ngjyrë të theksuar.
Gjendja	Mesatare
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe cenueshmëria e saj	Janë bërë shumë intervenime nga pronari që nuk i kontribuojnë mëdusit tradicional, gjegjësisht vlerës mëdusore të objektit.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë nga grupi punues i projektit PDKK në vitin 2012
Deklarata e rëndësishë	Ky objekt i thjeshtë me funksion të përzier është i integruar me objektin tjetër për shkak të dukjes së njëjtë të fasadës ballore, që ndërlidhet me kompleksin e objekteve të ndërtuara në Çarshi në pjesën e dyte të shekullit XX. Vlera mëdusore e këtij objekti është prishur për shkak të intervenimeve jo të duhura, posaçërisht të atyre të bëra në fasadën ballore të katit përdhes që shfrytëzohet përafarizëm.
Regjimi i mbrojtjës/ rekondimet	Zëvendësimi i pllakës reklamuese të metalit me një tabelë informuese të dizajnuar mirë (më diskrete, në përpunje me proporcione të objektit; gjetja e një vendi tjetër për instalimin e pajisjeve të klimatizimit (jo në fasadën ballore); ngjyra e fasadës duhet të jetë më neutrale, pra duhet të harmonizohet me objektet e tjera në rrëthinën e vet dhe jo të mbizotërojë, posaçërisht për shkak të faktit se ngjyra e tanishme nuk është ajo originalja; mirëmbajta.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 25	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Fetaha Durakuta
Adresa	Ul. Nazim Gafurri br. 2 (po starom)/ U. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13214
Nova katastarska parcela	5597
Kartografski podaci	X= 7,513,658.1, Y= 4,725,204.7
Prvobitna funkcija	Stambena
Sadašnja funkcija	Mešovita: stambena i trgovacka
Datum	Oko 1970.
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Cigle i malter, krovni crep; staklo; drveni okviri otvora na građevini; klima uređaj na prednjoj fasadi; reklamna metalna ploča na fasadi prizemlja; prednja fasada okrećena jakom bojom
Stanje	Srednje
Činioци koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osjetljivost	Vlasnik je izvršio mnoge intervencije koje ne doprinose tradicionalnom okruženju, t.j. ambijentalnoj vrednosti zgrade.
Vrsta zaštite/ pravni status	Radna grupa projekta PCDK je ovaj objekat stavila na listu u 2012.
Objašnjenje o značaju	Ova jednostavna jednospratna zgrada mešovite funkcije objedinjena je opštim izgledom prednje fasade sa susednom zgradom, što sve asocira na nizove objekata izgrađenih u Čaršiji u drugoj polovini 20. veka. Ambijentalna vrednost objekta je narušena zbog neodgovarajućih intervencija, naročito onih koje su preduzete na prednjoj fasadi prizemlja, koje se koristi u trgovacke svrhe.
Režim zaštite/ preporuke	Zameniti reklamnu metalnu ploču lepo osmišljenom informativnom tablom (diskretnijom, u skladu sa proporcijama zgrade); naći drugo mesto za klima uređaj (umesto da bude na prednjoj fasadi); boja fasade treba da bude neutralnija, t.j. treba da bude u skladu sa drugim zgradama u okruženju, a ne da dominira, naročito imajući u vidu da sadašnja boja nije originalna; održavati objekat.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studeni arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 26	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Gazmend Rogova
Address	"Nazim Gafurri", St. (old) / "Ibrahim Lutfiu", St. (new)
Old cadastral parcel	13229
New cadastral parcel	4977
Cartographic reference	X= 7,513,546.06, Y= 4,725,212.71
Original function	Residential
Current function	Not in use
Date	XIX/XX c.
Type of ownership	private
Materials	bricks, lime mortar, roof covered with traditional roof tiles
Condition	Poor
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Lack of maintenance, lack of conservation/restoration interventions, air pollution, heavy traffic. The facility is abounded.
Type of protection / legal status	Listed by the PCDK project working group in 2012.
Statement of significance	Very modest one-storey building in very poor condition – part of the structure that faces the inner courtyard is almost completely destroyed. Because of the similar characteristics with the building complex in the near vicinity (the houses of Ms. Atifete Jusufi and Mr. Elfet Halili), this facility contributes to the specific traditional environment in this part of the trade area.
Protection regime/ Recommendation	Appropriate inventory for legal protection procedure; Immediate (preventive) conservation/restoration interventions; Proposal for (new) function of the currently abounded facility.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 26	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e Gazmend Rogovës
Adresa	Rr. "Nazim Gafurri", (e vjetra)/ Rr. "Ibrahim Lutfiu", (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13229
Ngastra e vjetër kadastrale	4977
Referencat hartografike	X= 7,513,546.06, Y= 4,725,212.71
Funksioni fillestare	Banim
Funksioni aktual	Nuk shfrytëzohet
Data	Shek. XIX/XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Tulla, suvatim, kulmi i mbuluar me tjegulla tradicionale
Gjendja	E keqe
Faktoret që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Mungesa e mirëmbajtjes, mungesa e intervenimeve të konservimit/restaurimit, ndotja e ajrit dhe komunikacioni i dendur. Objekti është i braktisur.
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë nga ekipi punues i projektit PDKK në vitin 2012.
Deklarata e rëndësishëm	Një objekt njekatësh shumë modest, në gjendje shumë të dobët – pjesa e strukturës kah oborri është pothuajse plotësisht e shkatërruar. Për shkak të karakteristikave të ngjashme me kompleksin e objekteve në afersi (shtëpia e znj. Atifete Jusufi dhe z. Elfet Halili), ky objekt i kontribuon mijdisit specifik tradicional në këtë pjesë të zonës së tregut.
Regjimi i mbrojtjes/ rekondicione	Inventarizim i duhur i procedurës për mbrojtje ligjore; Intervenime të menjëherëshme (parandaluese) të konservimit dhe restaurimit; Propozimi për destinim (të ri) të objektit aktualisht të braktisur.
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 26	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Gazmenda Rogove
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	13229
Nova katastarska parcela	4977
Kartografski podaci	X= 7,513,546.06, Y= 4,725,212.71
Prvobitna funkcija	Stambena
Sadašnja funkcija	Ne koristi se
Datum	XIX/XX. Vek
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Cigle, krečni malter, krov pokriven tradicionalnim crepom
Stanje	Loše
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Neodržavanje; nisu izvođeni konzervatorsko-restauratorski radovi; zagađenje vazduha, gust saobraćaj. Objekat je napušten.
Vrsta zaštite/ pravni status	Radna grupa projekta PCDK je ovaj objekat stavila na listu u 2012.
Objašnjenje o značaju	Vrlo skromna jednospratna zgrada u veoma lošem stanju- deo strukture koja je okrenuta ka unutrašnjem dvorištu skoro je potpuno propala. Zbog sličnosti sa kompleksom kuća u blizini (kuće gdje Atifete Jusufi i g. Elfeta Halilija), ovaj objekat doprinosi specifičnom tradicionalnom ambijentu ovog dela trgovačke zone.
Režim zaštite/ preporuke	Odgovarajući popis radi pokretanja postupka pravne zaštite; hitna (preventivna) konzervacija/ restauracija; predlog (nove) funkcije trenutno napuštenog objekta.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 27	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Vedat Zajmi
Address	"Zenel Hajdini", St. (old) / "Xhemajl Prishtina", St. No.1 (new)
Old cadastral parcel	13250
New cadastral parcel	4917-0
Cartographic reference	X= 7,513,546.06, Y= 4,725,202.7
Original function	Residential
Current function	Residential & commercial
Date	Middle of the XX c.
Type of ownership	Private
Materials	Reinforced concrete; wood; roof tiles, glass, installation of awnings metal construction
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Inappropriate interventions due to the dominate commercial function of the building
Type of protection / legal status	Listed by the PCDK project working group in 2012
Statement of significance	Environmental value of this one - storey building, located on the corner of two main streets and constructed with ambition to associate to the traditional Balkan urban trade areas types of buildings, was disrupted due to the unbalanced elements – very large openings for the windows on the top floor which are not in accordance with the facade of the second part of the house (colored in white), setting of awning on the ground floor which dimensions and used material is unappropriate.
Protection regime/ Recommendations	New design of the openings in accordance with the type of such buildings front facades appearance; removing the awnings metal construction; maintenance.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 27	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Vedat Zajmit
Adresa	Rr. "Zenel Hajdini", (e vjetra) / Rr. "Xhemajl Prishtina", nr. 1 (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13250
Ngastra e vjetër kadastrale	4917-0
Referencat hartografike	X= 7,513,546.06, Y= 4,725,202.7
Funksioni fillestari	Banim
Funksioni aktual	Banim dhe afarizëm
Data	Mesi i shek. XX
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Beton i forcuar, dru, tjequlla, qelq, konstrukSIONE metalike
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Intervenime jo të duhura për shkak të funksionit mbizotëruesh komersial të objektit
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë nga grupi punues i projektit PDKK në vitin 2012
Deklarata e rëndësishëm	Vlera mijësore e këtij objekti njëkatësh, që gjendet në këndin e dy rrugëve kryesore, ka të bëjë me faktin se është ndërtuar me ambicjen përmes përkujtuar llojet e objekteve tradicionale të zonave tregtare të qyteteve ballkanike. Kjo tendencë është çregulluar për shkak të elementeve të pabalancuara – dritare shumë të mëdha në katin e epërm që nuk janë në përpunë me fasadën në pjesën e dytë të shtëpisë (të ngjyrosur në të bardhë) dhe strehët në katin përdhesë me dimensione dhe materiale jo të duhura.
Regjimi i mbrojtjës/ rekomandimet	Nevojitet dizajnim i ri i dritareve në përpunë me llojin e dukjes së fasadës ballore të këtij objekti; heqja e strehës metalike; mirembajtja
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 27	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Vedata Zajmija
Adresa	Ul. Zenel Hajdini (po starom)/ Ul. Xhemail Pristina br. 1 (po novom)
Stara katastarska parcela	13250
Nova katastarska parcela	4917-0
Kartografski podaci	X= 7,513,546.06, Y= 4,725,202.7
Prvobitna funkcija	Stambena
Sadašnja funkcija	Stambena i trgovacka
Datum	Sredina XX veka
Vrsta vlasništva	Privatno
Korišćeni materijali	Ojačan beton; drvo; krovni crep; staklo; ugrađena metalna konstrukcija za tendu
Stanje	Dobro
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osjetljivost	Izvršene su neodgovarajuće intervencije zbog dominantne trgovacke funkcije objekta.
Vrsta zaštite/ pravni status	Radna grupa projekta PKRK je ovaj objekat stavila na listu u 2012.
Objašnjenje o značaju	Ambijentalna vrednost ove jednospratnice, koja se nalazi na uglu dve glavne ulice i koja je sagradena sa ambicijom da podseća na tradicionalne građevine trgovacke zone balkanskih gradova, narušena je zbog neusklađenih elemenata, kao što su vrlo veliki otvori za prozore na poslednjem spratu, što nije u skladu sa fasadom drugog dela kuće (okrečenog u belo), kao i zbog tendi u prizemlju, čije dimenzije i korišćeni materijal nisu prikladni.
Režim zaštite/ preporuke	Novi dizajn otvora u skladu sa izgledom prednje fasade ovakvog tipa objekata; ukloniti metalnu konstrukciju za tendu; održavanje
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studeni arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 28	
Name of the cultural heritage asset	House of Mr. Basri Ismajli
Address	"Zenel Hajdini", St. (old) / "Xhemajl Prishtina", st. No.1 (new)
Old cadastral parcel	13267
New cadastral parcel	4965-0
Cartographic reference	X= 7,513,543.06, Y= 4,725,209.7
Original function	Residential
Current function	Housing and business
Date	Reconstructed in 1987
Type of ownership	Private
Materials	Reinforced concrete, roof tiles; timber; glassed openings
Condition	Good
Factors influenced to the integrity of the heritage / vulnerability	Inappropriate reconstruction for the new function (shop and administrative)
Type of protection / legal status	Listed by the PCDK project working group in 2012.
Statement of significance	The previously typical type of "konak" facility was "modified" in a building for business. Only few elements used in the architectural plan of the new building associate to the traditional ones (similar form and used material of the windows frames, "erker" building profile between the floors).
Protection regime/Recommendations	Maintenance
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Priština
Date	May, 2012

Nr. 28	
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Shtëpia e z. Basri Ismajli
Adresa	Rr. "Zenel Hajdini", (e vjetra) / Rr. "Xhemajl Prishtina", nr. 1 (e reja)
Ngastra e re kadastrale	13267
Ngastra e vjetër kadastrale	4965-0
Referencat hartografike	X= 7,513,543.06, Y= 4,725,209.7
Funksioni fillestar	Banim
Funksioni aktual	Banim dhe afarizëm
Data	E rindërtuar në vitin 1987
Lloji i pronësisë	Private
Materialet e përdorura	Beton i forcuar, tjegulla; dru; dritare nga xhami
Gjendja	E mirë
Faktorët që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Rindërtim jo i duhur për funksionin e ri (shitore dhe administratë)
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë nga grupi punues i projektit PDKK në vitin 2012.
Deklarata e rëndësise	Objekti tipik i "konakut" është modifikuar në objekt afarisht. Vetëm disa elemente nga plani arkitektorek i objektit të ri përkujtojnë me ato tradicionale (formë dhe materiali i njashëm i kornizave të dritareve, profil ndërtimor "erker" mes kateve).
Regjimi i mbrojtjes/ rekomandimet	Mirëmbajtja
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 28	
Naziv kulturnog dobra	Kuća g. Basrija Ismajlija
Adresa	Ul. Zenel Hajdini (po starom)/ Ul. Xhemail Pristina br. 1 (po novom)
Stara katastarska parcela	13267
Nova katastarska parcela	4965-0
Kartografski podaci	X= 7,513,543.06, Y= 4,725,209.7
Prvobitna funkcija	Stambena
Sadašnja funkcija	Stambena i poslovna
Datum	Rekonstruisana 1987.
Vrsta vlasništva	Privatno
Koriščeni materijali	Ojačan beton, krovni crep; drvena građa; zastakljeni otvori
Stanje	Dobro
Činoci koji utiču na integritet kulturnog nasleđaja i njegovu osetljivost	Neodgovarajuća rekonstrukcija u svrhu nove funkcije (prodavnica i administrativni objekat)
Vrsta zaštite/ pravni status	Radna grupa projekta PCDK je ovaj objekat stavila na listu u 2012.
Objašnjenje o značaju	Objekat je nekada bio tipičan primer „konaka“, a kasnije je adaptiran u poslovne svrhe. Samo nekoliko elemenata koriščenih u arhitektonskom planu novog objekta asocira na tradicionalnu građevinu (slična forma i materijal koriščen za okvire prozora, „erker“ profil između spratova).
Režim zaštite/ preporuke	Održavanje
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

No. 29	Archaeological Park
Name of the cultural heritage asset	Archaeological Park
Address	"Nazim Gafurri", St. (old) / "Ibrahim Lutfiu", St. (new)
Old cadastral parcel	132-41/42/43/44/45/46
New cadastral parcel	5613-0
Cartographic reference	X=7,513,690.221 Y=4,725,220.648; Lat:42.667 Long:21.167
Original function	Park
Current function	Archaeological Park
Date	2011
Type of ownership	Public property/ current occupant: MCYS - Museum of Kosovo
Materials	Green area, stone, timber, glass, metal construction
Condition	Good
Factors influencing the integrity of the heritage and its vulnerability	Reduction of original park area. Inadequate fence and limited access; no guardian service; inappropriate maintenance of the open space (the yard).
Type of protection / legal status	Listed by the PCDK project working group in 2012.
Statement of significance	The empty and neglected space opposite of the Museum of Kosovo building became an Archaeological Park in 2011. It is a place where archaeological items/objects excavated/discovered in different Kosovo's archaeological sites are exposed to the wider public. The place is designed as a park including the elementary infrastructural equipment (paths, benches, trash baskets, etc.). In one part of the park area a building - half buried in the ground and covered with glass, was constructed to be used for more specific/sensitive items exposition.
Protection regime / Recommendations	To provide inventory for the procedure of site legal protection; To provide inventory of the items/objects exposed (list); Regular maintenance; Publishing a guide of the collection; Regulation of the working days and hours, guide service, etc.
Compilers	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, students of architecture
Controller	Valbona Saliuka, arch., RCCH- Prishtinë/Pristina
Date	May, 2012

Nr. 29	Park arkeologjik
Emërtimi i trashëgimisë kulturore	Park arkeologjik
Adresa	Rr. Nazim Gafurri, (e vjetra)/ Rr. Ibrahim Lutfiu, (e reja)
Ngastra e re kadastrale	132 – 41/42/43/44/45 dhe 46
Ngastra e vjetër kadastrale	5613-0
Referencat hartografike	X=7,513,690.221 Y=4,725,220.648; Gjat.:42.667 Gjer.:21.167
Funksioni fillestare	Park
Funksioni aktual	Park arkeologjik
Data	2011
Lloji i pronësisë	Pronë publike/shfrytëzuesi i tanishëm: MKRS – Muzeu i Kosovës
Materialet e përdorura	Hapësirë e gjelbëruar, gurë, dru , xham, konstruksione metalike
Gjendja	E mirë
Faktoret që ndikojnë në integritetin e trashëgimisë dhe ceneshmëria e saj	Zvogëlimi i sipërfaqes fillestare të parkut. Rrethoja jo e duhur dhe qasja e kufizuar; nuk ka roje; mirëmbajtja jo e duhur e hapësirës së hapur (oborrit)
Lloji i mbrojtjes / statusi juridik	Është futur në listë nga grupi punues i projektit PDKK në vitin 2012.
Deklarata e rëndësishëm	Hapësira e zbrazët dhe e shpërrillur kundruall Muzeut të Kosovës është shndërruar në Park arkeologjik në vitin 2011. Në këtë vend janë të eksponuara eksponate të ndryshme arkeologjike, të gërmuara apo të gjeturë në pjesë të ndryshme të Kosovës. Vendi është i planifikuar si park, duke përfshirë edhe pajisjet elementare infrastrukturore (shtigjet, bankat, shportat e bërllokuat, etj). Në një pjesë të parkut është ndërtuar një objekt – ku gjysma e tij është e futur në tokë dhe është i mbuluar me qelq, i cili përdoret për vendosjen e eksponave më të ndjeshme.
Regjimi i mbrojtjes/ rekomandimet	Invitarizimi i procedurës përmbytjen ligjore të këtij vendi; inventarizimi i eksponave apo objekteve të eksponuara (lista); mirëmbajtja e rregullt; Botimi i udhëzuesit përmë koleksionin; Rregullimi i orarit të punës, shërbimit të ciceronit, etj..
Hartuesit	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studente të arkitekturës
Kontrolluese	Valbona Saliuka, ark., QRTK - Prishtinë
Data	Maj 2012

Br. 29	Arheološki park
Naziv kulturnog dobra	Arheološki park
Adresa	Ul. Nazim Gafurri (po starom)/ Ul. Ibrahim Lutfiu (po novom)
Stara katastarska parcela	132 – 41/42/43/44/45 i 46
Nova katastarska parcela	5613-0
Kartografski podaci	X=7,513,690.221 Y=4,725,220.648; Širina: 42.667 Dužina: 21.167
Prvobitna funkcija	Park
Sadašnja funkcija	Arheološki park
Datum	2011.
Vrsta vlasništva	Javno vlasništvo/ sadašnji korisnik: Ministarstvo za kulturu, omladinu i sport- Muzej Kosova
Korišćeni materijali	Zelena površina, kamen, drvena gradja, staklo, metalna konstrukcija
Stanje	Dobro
Činioći koji utiču na integritet kulturnog nasledja i njegovu osetljivost	Smanjenje prvobitne površine parka; neodgovarajuća ograda i ograničen pristup; nema čuvara; neodgovarajuće održavanje otvorenog prostora (dvorista/parka)
Vrsta zaštite/ pravni status	Radna grupa projekta PCDK je ovaj objekat stavila na listu u 2012.
Objašnjenje o značaju	Prazen i zapušten prostor preko puta Muzeja Kosova postao je Arheološki park 2011. To je mesto gde se za širu javnost izlazu predmeti/ artefakti iskopani/ otkriveni na različitim arheološkim nalazištima na Kosovu. Mesto je osmišljeno kao park, uključujući elementarnu infrastrukturnu opremu (staze, klupe, kante za otpatke). U jednom delu parka nalazi se gradevina, napola ukupana u zemlju i prekrivena stakлом, koja je sagrađena za izlaganje posebnijih/ osetljivijih predmeta.
Režim zaštite/ preporeuke	Uraditi popis radi pokretanja postupka pravne zaštite ovog mesta; uraditi popis izloženih predmeta; redovno održavati; objaviti publikaciju koja bi bila vodič za datu kolekciju; regulisati radno vreme (dane i sate), usluge vodiča, itd.
Informacije prikupili	Besë Morina, Dardane Uka, Valmira Osmani, studenti arhitekture
Kontrolor	Valbona Saliuka arh., RCKN – Priština
Datum	Maj 2012.

MAPS / HARTAT / MAPE

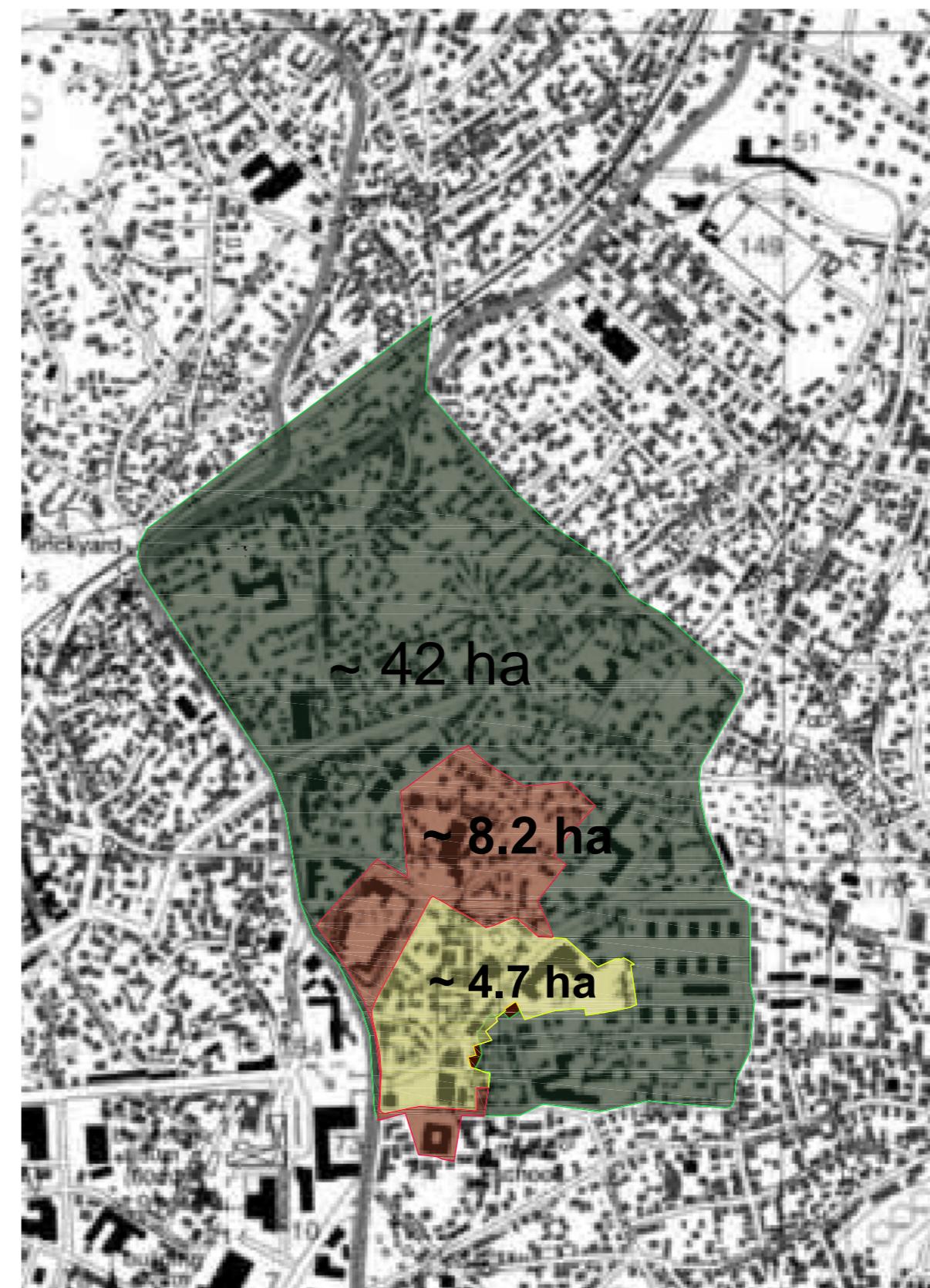
█ A. Historic zone according to Detailed Urban Plan from 1978 / Zona historike sipas Planit detal urban tē vitit 1978/ Istoriska zona po Detaljnom urbanističkom planu iz 1978

█ B. Historic zone according to the Decision of the Municipality of Pristina from 2009 / Zona historike sipas vendimit tē komunēs sē Prishtinēs sē vitit 2009/ Istoriska zona prema Odluci opštine Priština iz 2009

█ C. Historic Centre of Pristina according to the case study 2012/ Qendra historike e Prishtines sipas rastit studimor 2012/ Istoriski centar Prištine prema studiji iz 2012

█ A. Historic zone according to Detailed Urban Plan from 1978 / Zona historike sipas Planit detal urban tē vitit 1978/ Istoriska zona po Detaljnom urbanističkom planu iz 1978

█ B. Historic zone according to the Decision of the Municipality of Pristina from 2009 / Zona historike sipas vendimit tē komunēs sē Prishtinēs sē vitit 2009/ Istoriska zona prema Odluci opštine Priština iz 2009

█ C. Historic Centre of Pristina according to the case study 2012/ Qendra historike e Prishtines sipas rastit studimor 2012/ Istoriski centar Prištine prema studiji iz 2012

Monuments under protection by the Law in force before 2006

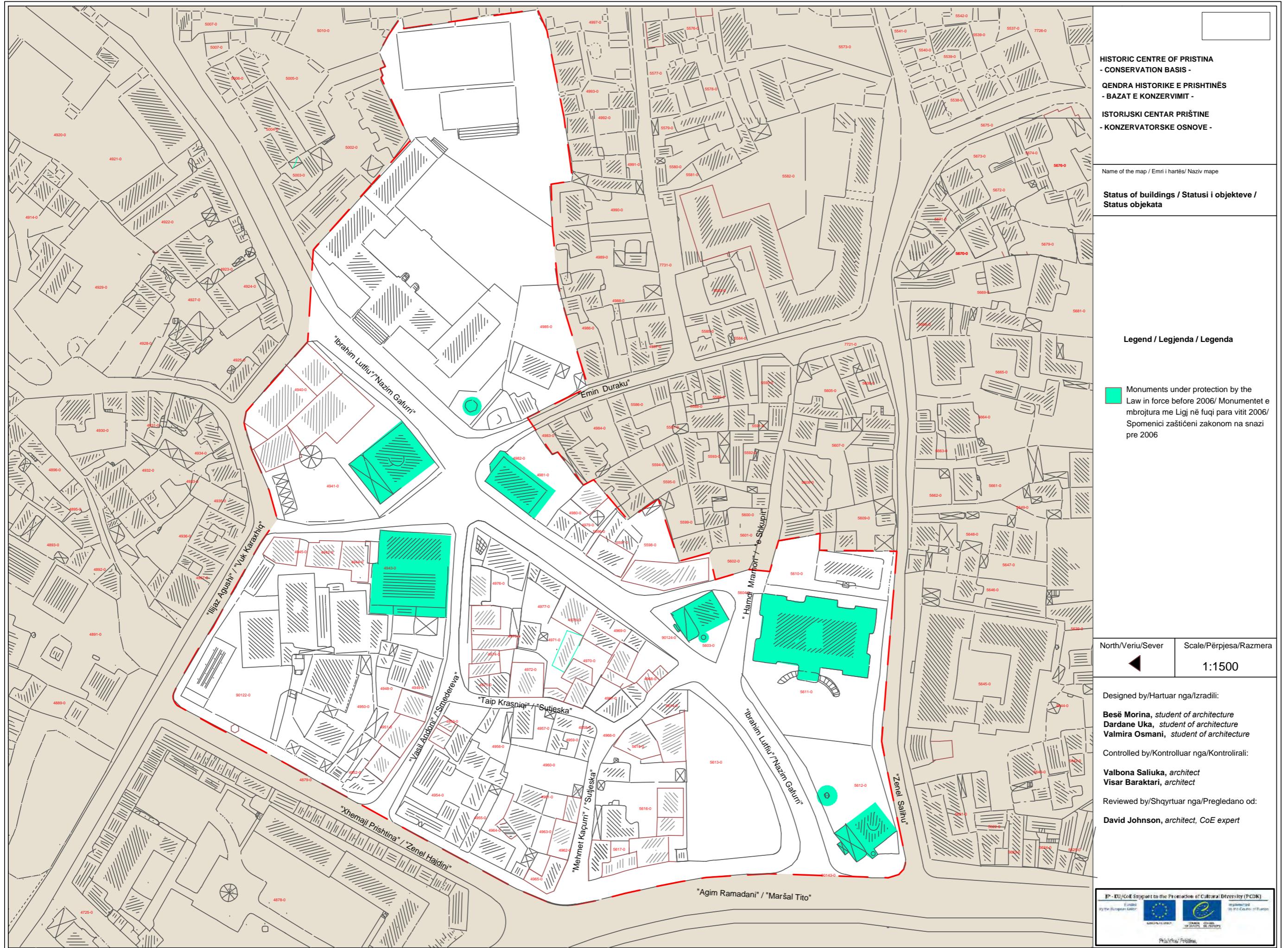
1. Carsia Mosque
2. Public Fountain
3. Seat of Ottoman Army Administration/
Museum Kosovo
4. Yashar Pasha Mosque
5. Seat of the Association of Political Prisoners
6. Clock Tower
7. Sultan Fatih II Mosque
8. Great Hamam

Monumentet e mbrojtura me Ligj ne fuqi para vitit 2006

1. Xhamia e Carshisë
2. Shatervani
3. Selia e Administrates se ushtrise Turke/
Muzeu i Kosoves
4. Xhamia e Jashar Pashës
5. Selia e Shoqates se ish burgosurve politik
6. Sahatkulla
7. Xhamia e Sultani Mehmetit
8. Hamami i madh

Spomenici zaštićeni zakonom na snagu pre 2006

1. Čarsi džamija
2. Javna česma
3. Sedište Administracije turske vojske/
Muzej Kosova
4. Jašar pašina džamija
5. Sedište Udruženja bivših političkih zatvorenika
6. Sahat kula
7. Sultan Fatih II džamija
8. Veliki amam

Listed monuments in 2000

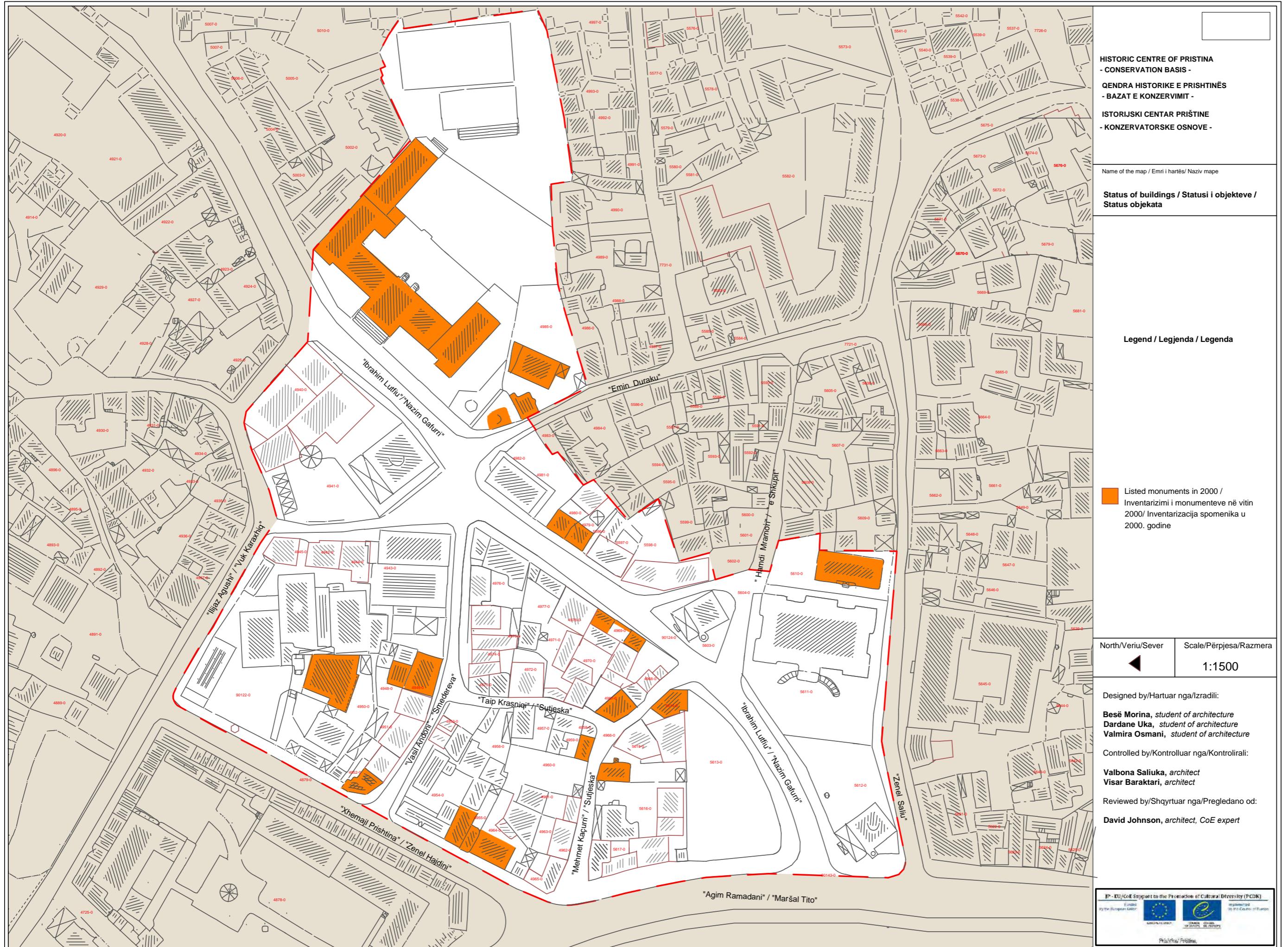
9. Seat of the Hunting Economy
10. House of Mr.Shefqet Leti / Mr.Kemail Veseli
11. House of Mr.Valdet Sahatqiut
12. House of Ms. Fatime Shehu
13. Gymnasium „Sami Frasher“
14. House of Ms.Atifete Jusufi / Mr.Ramiz Jusufi
15. House of Mr. Muharrem Sejdiu / Mr.Sejdi Sejdiu
16. House of Mr. Elfet Halili
17. House of Ms. Hyrije Safqi
18. House of Mr.Kurtesh Sulejmani
19. House of Mr.Imer Berisha
20. House of Mr.Fitim Gjata
21. House of Mr.Mehmet Qarri
22. House of Mr.Fitmi Mehmeti/ Murat Mehmeti
23. Small Hamam
24. House of unkown family

Monumentet e listuara ne vitin 2000

9. Selia e ekonomise se gjuetise
10. Shtepia e z. Shefqet Leti / Kemail Veseli
11. Shtepia e z. Valdet Sahatqiut
12. Shtepia e znj.Fatime Shehu
13. Gjimnazi „Sami Frasher“
14. Shtepia e znj.Atifete Jusufi / z.Ramiz Jusufi
15. Shtepia e z.Muharrem Sejdiu / z.Sejdi Sejdiu
16. Shtepia e z.Elfet Halili
17. Shtepia e znj. Hyrije Safqi
18. Shtepia e z.Kurtesh Sulejmani
19. Shtepia e z.Imer Berisha
20. Shtepia e z.Fitim Gjata
21. Shtepia e z. Mehmet Qarri
22. Shtepia e z.Fitmi Mehmeti /Murat Mehmeti
23. Hamami i vogel
24. Shtepie e familjes s e panjohur

Inventarizacija spomenika u 2000

9. Sedište lovačke ekonomije
10. Kuća g-a. Sefqet Letija / g-dina.Kemail Veselija
11. Kuća g-a. Valdet Sahatčije
12. Kuća g-dje. Fatime Šehu
13. Gimnazija „Sami Frasher“
14. Kuća g-dje. Atifete Jusufi / g-dina. Ramiz Jusufija
15. Kuća g-a. Muharrem Sejdiu / g-dina. Sejdi Sejdiu
16. Kuća g-a. Elfet Halili
17. Kuća g-dje. Hyrije Safčije
18. Kuća g-a.Kurtes Sulejmanija
19. Kuća g-a. Imer Beriše
20. Kuća g-a. Fitim Džate
21. Kuća g-a. Mehmet Čarija
22. Kuća g-a. Fitmi Mehmetija /Murat Mehmetije
23. Mali amam
24. Kuća nepoznate porodice

New Inventory for selected and previously protected monuments (2011)

- 2. Public Fountain
- 4. Yashar Pasha Mosque
- 5. Seat of the Association of Political Prisoners
- 6. Clock Tower
- 8. Great Hamam

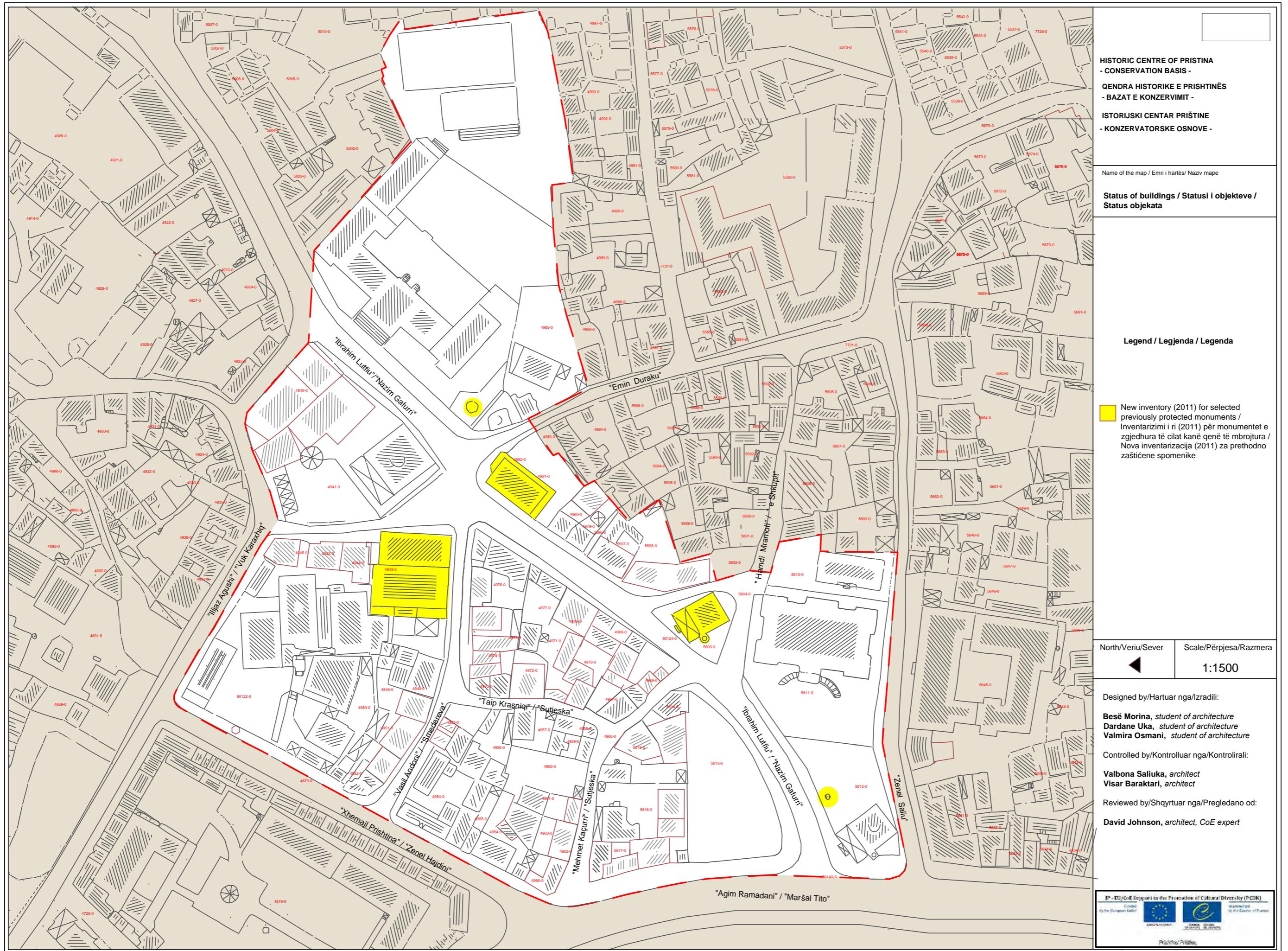
Inventarizimi i ri per monumentet e zgjedhura të cilat kanë qenë të mbrojtura (2011)

- 2. Shatervani
- 4. Xhamia e Jashar Pashës
- 5. Selia e Shoqates se ish burgosurve politik
- 6. Sahatkulla
- 8. Hamami i madh

Nova invenatrizacija za prethodno zaštićene spomenike (2011)

- 2. Javna česma
- 4. Jašar pašina džamia
- 5. Sedište Udruženja bivših političkih zatvorenika
- 6. Sahat kula
- 8. Veliki amam

Listed buildings in the framework of the case study (2012)

- 25. House of Mr. Fetah Duraku
- 26. House of the unkown family
- 27. House of Mr.Vedat Zajmi
- 28. House of Mr.Basri Ismaili
- 29. Archaeological Park

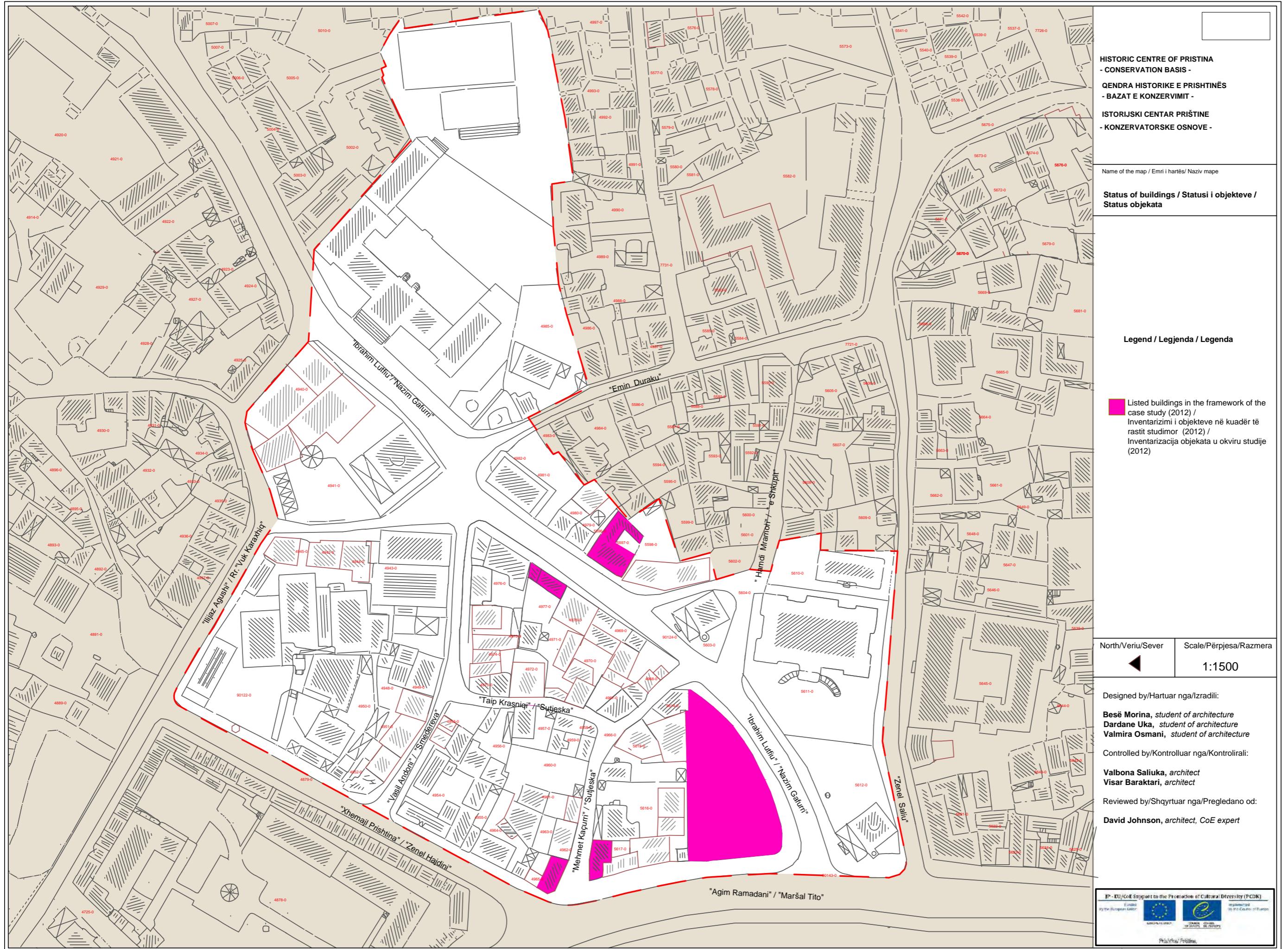
Inventarizimi i objekteve ne kuader te rastit studimor (2012)

- 25. Shtëpia e z. Fetah Duraku
- 26. Shtëpia e familjes se panjohur
- 27. Shtëpia e z.Vedat Zajmi
- 28. Shtëpia e z.Basri Ismaili
- 29. Parku Arkeologjik

Inventarizacija objekata u okviru studije (2012)

- 25. Kuća g-a. Fetah Duraku
- 26. Kuća nepoznate porodice
- 27. Kuća g-a. Vedata Zajmija
- 28. Kuća g-a. Basrija Ismailija
- 29. Arheološki park

Monuments and other buildings within the "Historic Centre" of Prishtinë/Priština

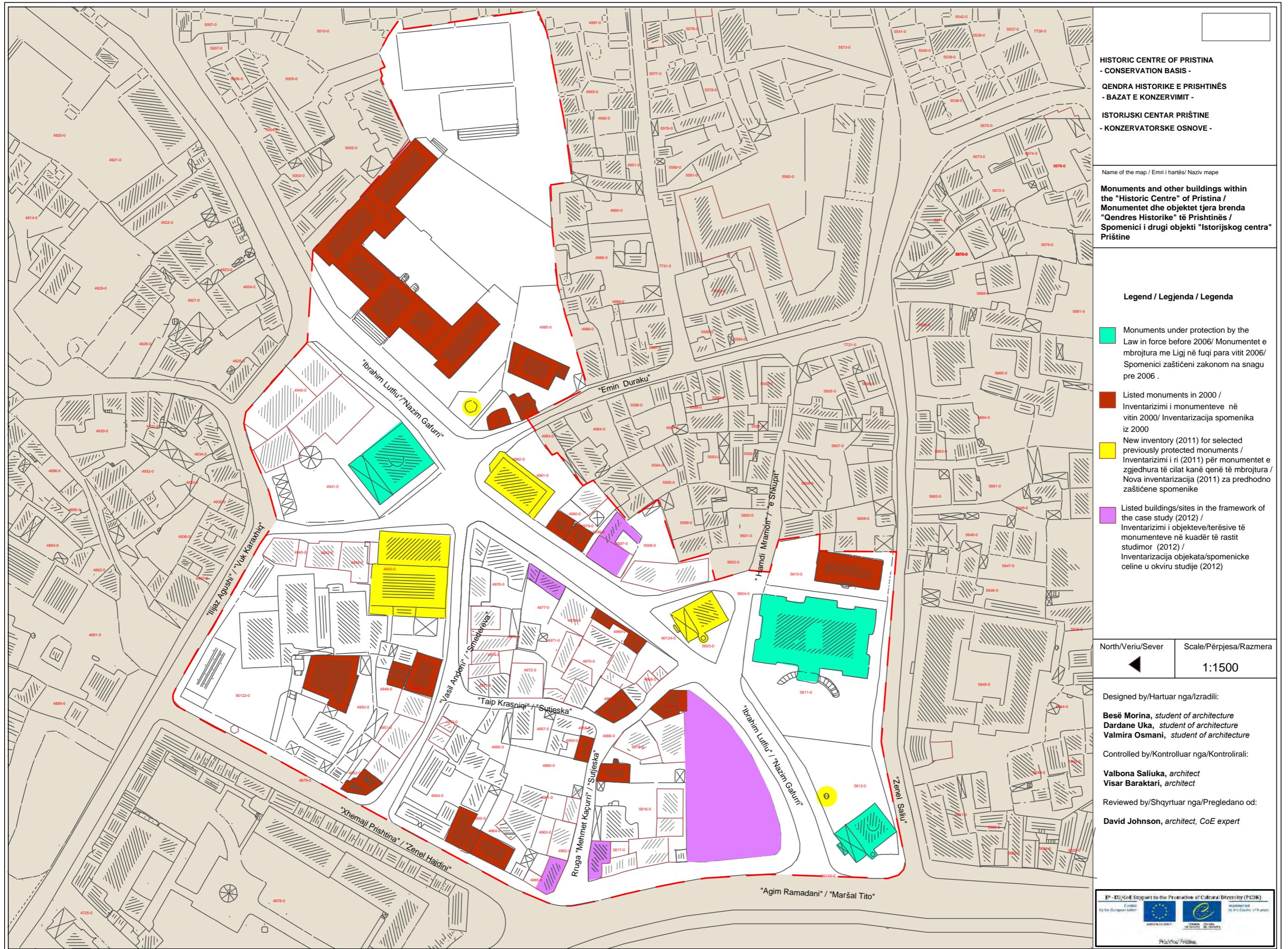
1. Carsi Mosque
2. Public Fountain
3. Seat of Ottoman Army Administration/Museum Kosovo
4. Yashar Pasha Mosque
5. Seat of the Association of Political Prisoners
6. Clock Tower
7. Sultan Fatih II Mosque
8. Great Hamam
9. Seat of the Hunting Economy
10. House of Mr.Shefqet Leti / Mr.Kemal Vesel
11. House of Mr.Valdet Sahatqjut
12. House of Ms. Fatime Shehu
13. Gymnasium „Sami Frasher“
14. House of Ms.Atifete Jusufi / Mr.Ramiz Jusufi
15. House of Mr. Muharrem Sejdiu / Mr.Sejdi Sejdiu
16. House of Mr. Elfet Halili
17. House of Ms. Hyrije Safqi
18. House of Mr.Kurtesh Sulejmani
19. House of Mr.Imer Berisha
20. House of Mr.Fitim Gjata
21. House of Mr.Mehmet Qarri
22. House of Mr.Fitmi Mehmeti/Mr. Murat Mehmeti
23. Small Hamam
24. House of unkown family
25. House of Mr. Fetah Duraku
26. House of the unkown family
27. House of Mr.Vedat Zajmi
28. House of Mr.Basri Ismaili
29. Archaeological Park

Monumentet dhe objektet tjera brenda "Qendres Historike" të Prishtinës

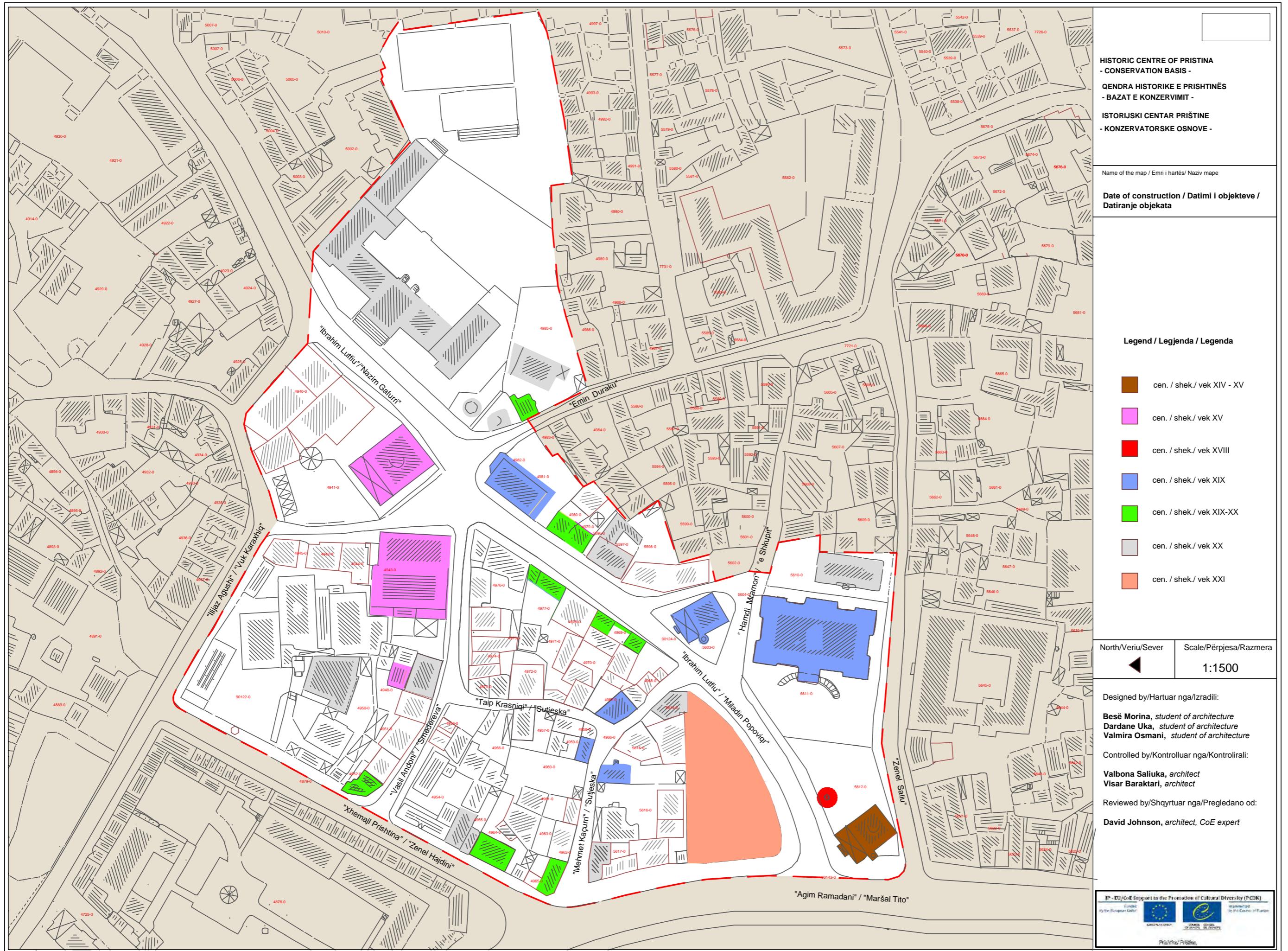
1. Xhamia e Çarshisë
2. Shatervani
3. Selia e Administrates se ushtrise Turke/ Muzeu i Kosoves
4. Xhamia e Jashar Pashës
5. Selia e Shoqates se ish burgosurve politik
6. Sahatkulla
7. Xhamia e Sultan Mehmetit
8. Hamami i madh
9. Selia e ekonomise se gjuetise
10. Shtepia e z. Shefqet Leti / Kemal Veseli
11. Shtepia e z. Valdet Sahatqjut
12. Shtepia e znj.Fatime Shehu
13. Gjimnazi „Sami Frasher“
14. Shtepia e znj.Atifete Jusufi / z.Ramiz Jusufi
15. Shtepia e z.Muharrem Sejdiu / z.Sejdi Sejdiu
16. Shtepia e z.Elfet Halili
17. Shtepia e znj. Hyrije Safqi
18. Shtepia e z.Kurtesh Sulejmani
19. Shtepia e z.Imer Berisha
20. Shtepia e z.Fitim Gjata
21. Shtepia e z. Mehmet Qarri
22. Shtepia e z.Fitmi Mehmeti /z.Murat Mehmeti
23. Hamami i vogel
24. Shtepie e familjes s e panjohur
25. Shtëpia e z. Fetah Duraku
26. Shtëpia e familjes se panjohur
27. Shtëpia e z.Vedat Zajmi
28. Shtëpia e z.Basri Ismaili
29. Parku Arkeologjik

Spomenici i drugi objekti "Istorijskog centra" Prištine

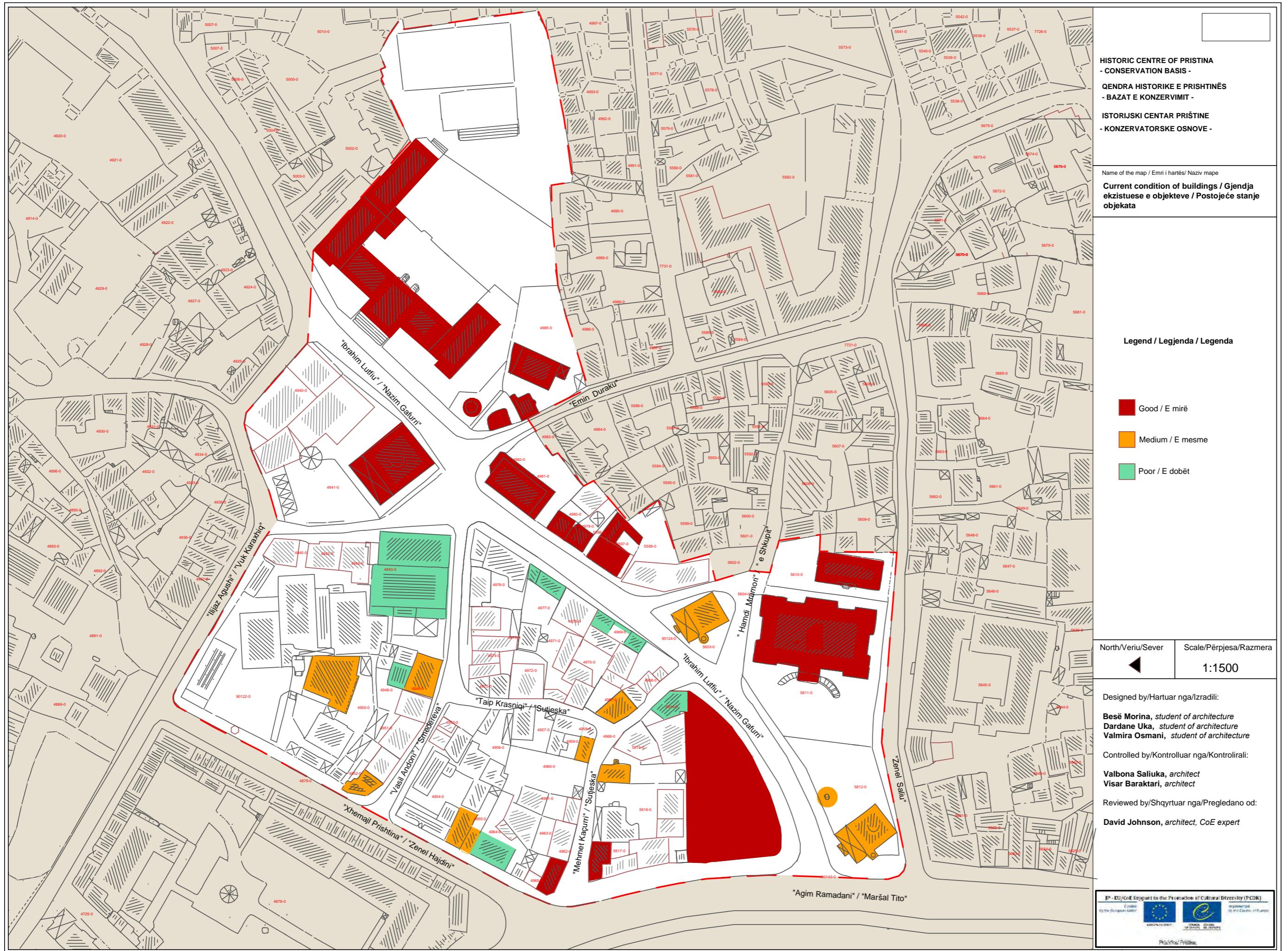
1. Čarši džamija
2. Javna česma
3. Sedište Administracije turske vojske/ Muzej Kosova
4. Jašar pašina džamija
5. Sedište Udruženja bivših političkih zatvorenika
6. Sahat kula
7. Sultan Fatih II džamija
8. Veliki amam
9. Sedište lovačke ekonomije
10. Kuća g-a. Sefqet Letija / g-dina.Kemail Veselija
11. Kuća g-a. Valdet Sahatčije
12. Kuća g-dje. Fatime Šehu
13. Gimnazija „Sami Frasher“
14. Kuća g-dje. Atifete Jusufi / g-dina. Ramiz Jusufija
15. Kuća g-a. Muharrem Sejdiu / g-dina. Sejdi Sejdiu
16. Kuća g-a. Elfet Halili
17. Kuća g-dje. Hyrije Safćije
18. Kuća g-a.Kurtes Sulejmanija
19. Kuća g-a. Imer Beriše
20. Kuća g-a. Fitim Džate
21. Kuća g-a. Mehmet Čarija
22. Kuća g-a. Fitmi Mehmetija /Murat Mehmetije
23. Mali amam
24. Kuća nepoznate porodice
25. Kuća g-a. Fetah Duraku
26. Kuća nepoznate porodice
27. Kuća g-a. Vedata Zajmija
28. Kuća g-a. Basrija Ismailija
29. Arheološki park

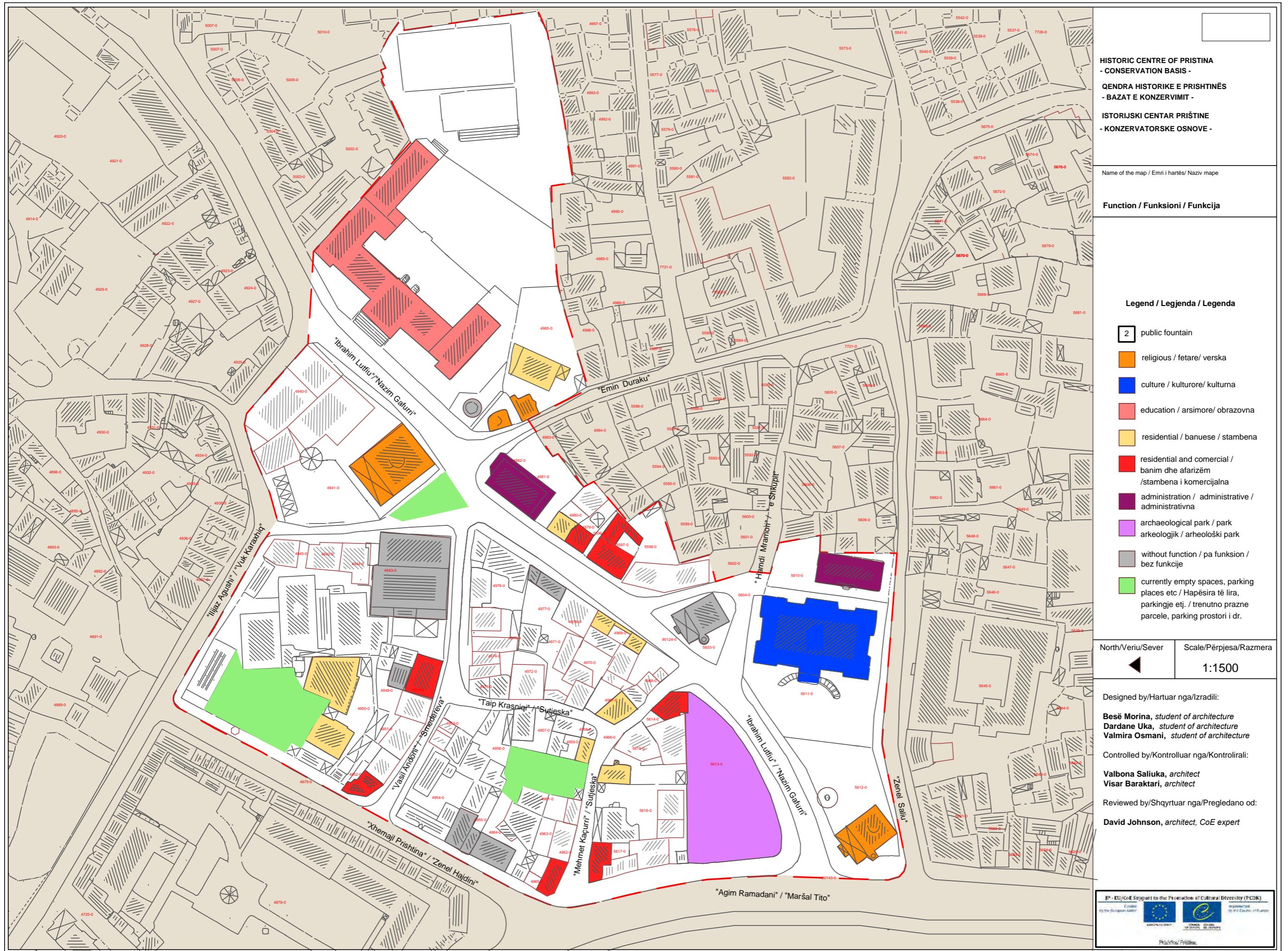
Date of construction	Datimi i objekteve	Datiranje objekata
1. Carsi Mosque	1. Xhamia e Çarshisë	1. Čarši džamija
2. Public Fountain	2. Shatervani	2. Javna česma
3. Seat of Ottoman Army Administration/Museum Kosovo	3. Selia e Administrates se ushtrise Turke/ Muzeu i Kosoves	3. Sedište Administracije turske vojske/ Muzej Kosova
4. Yashar Pasha Mosque	4. Xhamia e Jashar Pashës	4. Jašar pašina džamija
5. Seat of the Association of Political Prisoners	5. Selia e Shoqates se ish burgosurve politik	5. Sedište Udrženja bivših političkih zatvorenika
6. Clock Tower	6. Sahatkulla	6. Sahat kula
7. Sultan Fatih II Mosque	7. Xhamia e Sultan Mehmetit	7. Sultân Fatih II džamija
8. Great Hamam	8. Hamami i madh	8. Veliki amam
9. Seat of the Hunting Economy	9. Selia e ekonomise se gjuetise	9. Sedište lovačke ekonomije
10. House of Mr.Shefqet Leti / Mr.Kemal Vesel	10. Shtepia e z. Shefqet Leti / Kemal Veseli	10. Kuća g-a. Sefqet Letija / g-dina. Kemal Veselija
11. House of Mr.Valdet Sahatqiut	11. Shtepia e z. Valdet Sahatqiut	11. Kuća g-a. Valdet Sahatčije
12. House of Ms. Fatime Shehu	12. Shtepia e znj.Fatime Shehu	12. Kuća g-dje. Fatime Šehu
13. Gymnasium „Sami Frasher“	13. Gjimnazi „Sami Frasher“	13. Gimnazija „Sami Frasher“
14. House of Ms.Atifete Jusufi / Mr.Ramiz Jusufi	14. Shtepia e znj.Atifete Jusufi / z.Ramiz Jusufi	14. Kuća g-dje. Atifete Jusufi / g-dina. Ramiz Jusufija
15. House of Mr. Muharrem Sejdiu / Mr.Sejdi Sejdiu	15. Shtepia e z.Muharrem Sejdiu / z.Sejdi Sejdiu	15. Kuća g-a. Muharrem Sejdiu / g-dina. Sejdi Sejdiu
16. House of Mr. Elfet Halili	16. Shtepia e z.Elfet Halili	16. Kuća g-a. Elfet Halili
17. House of Ms. Hyrije Safqi	17. Shtepia e znj. Hyrije Safqi	17. Kuća g-dje. Hyrije Safćije
18. House of Mr.Kurtesh Sulejmani	18. Shtepia e z.Kurtesh Sulejmani	18. Kuća g-a.Kurtes Sulejmanija
19. House of Mr.Imer Berisha	19. Shtepia e z.Imer Berisha	19. Kuća g-a. Imer Beriše
20. House of Mr.Fitim Gjata	20. Shtepia e z.Fitim Gjata	20. Kuća g-a. Fitim Džate
21. House of Mr.Mehmet Qarri	21. Shtepia e z. Mehmet Qarri	21. Kuća g-a. Mehmet Ćarija
22. House of Mr.Fitmi Mehmeti/Mr. Murat Mehmeti	22. Shtepia e z.Fitmi Mehmeti /z.Murat Mehmeti	22. Kuća g-a. Fitmi Mehmetija /Murat Mehmetije
23. Small Hamam	23. Hamami i vogel	23. Mali amam
24. House of unkown family	24. Shtepie e familjes s e panjohur	24. Kuća nepoznate porodice
25. House of Mr. Fetah Duraku	25. Shtëpia e z. Fetah Duraku	25. Kuća g-a. Fetah Duraku
26. House of the unkown family	26. Shtëpia e familjes se panjohur	26. Kuća nepoznate porodice
27. House of Mr.Vedat Zajmi	27. Shtëpia e z.Vedat Zajmi	27. Kuća g-a. Vedata Zajmija
28. House of Mr.Basri Ismaili	28. Shtëpia e z.Basri Ismaili	28. Kuća g-a. Basrija Ismailija
29. Archaeological Park	29. Parku Arkeologik	29. Arheološki park

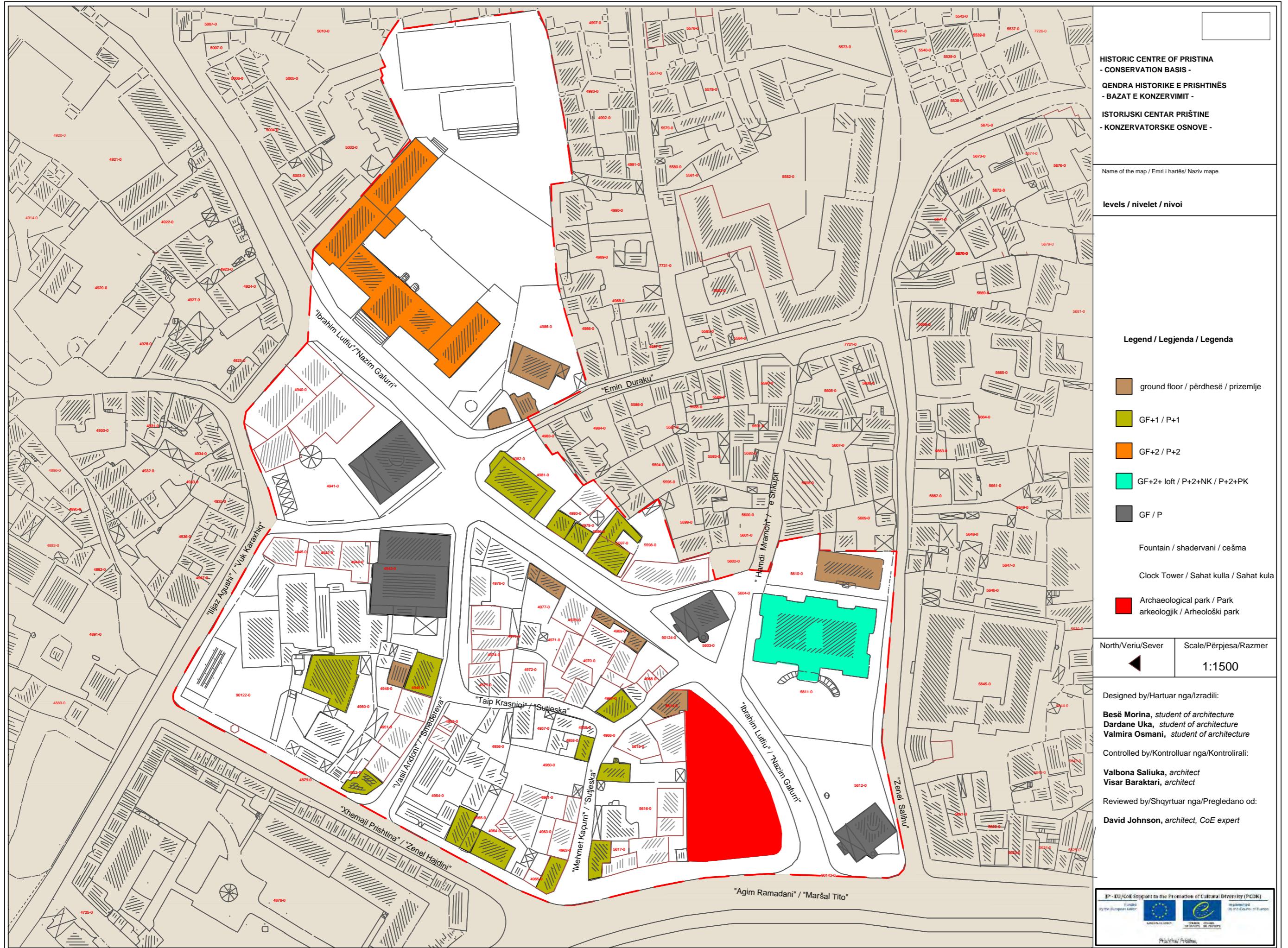
Current conditions of buildings	Gjendja ekzistuese e objekteve	Postojeće stanje objekata
1. Carsia Mosque	1. Xhamia e Carshisë	1. Čarsi džamija
2. Public Fountain	2. Shatervani	2. Javna česma
3. Seat of Ottoman Army Administration/Museum Kosovo	3. Selia e Administrates se ushtrise Turke/ Muzeu i Kosoves	3. Sedište Administracije turske vojske/ Muzej Kosova
4. Yashar Pasha Mosque	4. Xhamia e Jashar Pashës	4. Jašar pašina džamija
5. Seat of the Association of Political Prisoners	5. Selia e Shoqates se ish burgosurve politik	5. Sedište Udruženja bivših političkih zatvorenika
6. Clock Tower	6. Sahatkulla	6. Sahat kula
7. Sultan Fatih II Mosque	7. Xhamia e Sulltan Mehmetit	7. Sultan Fatih II džamija
8. Great Hamam	8. Hamami i madh	8. Veliki amam
9. Seat of the Hunting Economy	9. Selia e ekonomise se gjuetise	9. Sedište lovačke ekonomije
10. House of Mr.Shefqet Leti / Mr.Kemal Veseli	10. Shtepia e z. Shefqet Leti / Kemal Veseli	10. Kuća g-a. Sefqet Letija / g-dina.Kemal Veselija
11. House of Mr.Valdet Sahatqiut	11. Shtepia e z. Valdet Sahatqiut	11. Kuća g-a. Valdet Sahatčije
12. House of Ms. Fatime Shehu	12. Shtepia e znj.Fatime Shehu	12. Kuća g-dje. Fatime Šehu
13. Gymnasium „Sami Frasher“	13. Gjimnazi „Sami Frasher“	13. Gimnazija „Sami Frasher“
14. House of Ms.Atifete Jusufi / Mr.Ramiz Jusufi	14. Shtepia e znj.Atifete Jusufi / z.Ramiz Jusufi	14. Kuća g-dje. Atifete Jusufi / g-dina. Ramiz Jusufija
15. House of Mr. Muharrem Sejdiu / Mr.Sejdi Sejdiu	15. Shtepia e z.Muharrem Sejdiu / z.Sejdi Sejdiu	15. Kuća g-a. Muharrem Sejdiu / g-dina. Sejdi Sejdiu
16. House of Mr. Elfet Halili	16. Shtepia e z.Elfet Halili	16. Kuća g-a. Elfet Halili
17. House of Ms. Hyrije Safqi	17. Shtepia e znj. Hyrije Safqi	17. Kuća g-dje. Hyrije Safčije
18. House of Mr.Kurtesh Sulejmani	18. Shtepia e z.Kurtesh Sulejmani	18. Kuća g-a.Kurtes Sulejmanija
19. House of Mr.Imer Berisha	19. Shtepia e z.Imer Berisha	19. Kuća g-a. Imer Beriše
20. House of Mr.Fitim Gjata	20. Shtepia e z.Fitim Gjata	20. Kuća g-a. Fitim Džate
21. House of Mr.Mehmet Qarri	21. Shtepia e z. Mehmet Qarri	21. Kuća g-a. Mehmet Ćarija
22. House of Mr.Fitmi Mehmeti/Mr. Murat Mehmeti	22. Shtepia e z.Fitmi Mehmeti /z.Murat Mehmeti	22. Kuća g-a. Fitmi Mehmetija /Murat Mehmetije
23. Small Hamam	23. Hamami i vogel	23. Mali amam
24. House of unkown family	24. Shtepie e familjes s e panjohur	24. Kuća nepoznate porodice
25. House of Mr. Fetah Duraku	25. Shtëpia e z. Fetah Duraku	25. Kuća g-a. Fetah Duraku
26. House of the unkown family	26. Shtëpia e familjes se panjohur	26. Kuća nepoznate porodice
27. House of Mr.Vedat Zajmi	27. Shtëpia e z.Vedat Zajmi	27. Kuća g-a. Vedata Zajmija
28. House of Mr.Basri Ismaili	28. Shtëpia e z.Basri Ismaili	28. Kuća g-a. Basrija Ismailija
29. Archaeological Park ? chock map	29. Parku Arkeologjik	29. Arheološki park

Function	Funksioni	Funkcija
1. Carsia Mosque	1. Xhamia e Carshisë	1. Čarsi džamija
2. Public Fountain	2. Shatervani	2. Javna česma
3. Seat of Ottoman Army Administration/Museum Kosovo	3. Selia e Administrates se ushtrise Turke/ Muzeu i Kosoves	3. Sedište Administracije turske vojske/ Muzej Kosova
4. Yashar Pasha Mosque	4. Xhamia e Jashar Pashës	4. Jašar pašina džamija
5. Seat of the Association of Political Prisoners	5. Selia e Shoqates se ish burgosurve politik	5. Sedište Udruženja bivših političkih zatvorenika
6. Clock Tower	6. Sahatkulla	6. Sahat kula
7. Sultan Fatih II Mosque	7. Xhamia e Sulltan Mehmetit	7. Sulttan Fatih II džamija
8. Great Hamam	8. Hamami i madh	8. Veliki amam
9. Seat of the Hunting Economy	9. Selia e ekonomise se gjuetise	9. Sedište lovačke ekonomije
10. House of Mr.Shefqet Leti / Mr.Kemal Vesel	10. Shtepia e z. Shefqet Leti / Kemal Veseli	10. Kuća g-a. Sefqet Letija / g-dina.Kemal Veselija
11. House of Mr.Valdet Sahatqiut	11. Shtepia e z. Valdet Sahatqiut	11. Kuća g-a. Valdet Sahatčije
12. House of Ms. Fatime Shehu	12. Shtepia e znj.Fatime Shehu	12. Kuća g-dje. Fatime Šehu
13. Gymnasium „Sami Frasher“	13. Gjimnazi „Sami Frasher“	13. Gimnazija „Sami Frasher“
14. House of Ms.Atifete Jusufi / Mr.Ramiz Jusufi	14. Shtepia e znj.Atifete Jusufi / z.Ramiz Jusufi	14. Kuća g-dje. Atifete Jusufi / g-dina. Ramiz Jusufija
15. House of Mr. Muharrem Sejdiu / Mr.Sejdi Sejdiu	15. Shtepia e z.Muharrem Sejdiu / z.Sejdi Sejdiu	15. Kuća g-a. Muharrem Sejdiu / g-dina. Sejdi Sejdiu
16. House of Mr. Elfet Halili	16. Shtepia e z.Elfet Halili	16. Kuća g-a. Elfet Halili
17. House of Ms. Hyrije Safqi	17. Shtepia e znj. Hyrije Safqi	17. Kuća g-dje. Hyrije Safčije
18. House of Mr.Kurtesh Sulejmani	18. Shtepia e z.Kurtesh Sulejmani	18. Kuća g-a.Kurtes Sulejmanija
19. House of Mr.Imer Berisha	19. Shtepia e z.Imer Berisha	19. Kuća g-a. Imer Beriše
20. House of Mr.Fitim Gjata	20. Shtepia e z.Fitim Gjata	20. Kuća g-a. Fitim Džate
21. House of Mr.Mehmet Qarri	21. Shtepia e z. Mehmet Qarri	21. Kuća g-a. Mehmet Čarija
22. House of Mr.Fitmi Mehmeti/Mr. Murat Mehmeti	22. Shtepia e z.Fitmi Mehmeti /z.Murat Mehmeti	22. Kuća g-a. Fitmi Mehmetija /Murat Mehmetije
23. Small Hamam	23. Hamami i vogel	23. Mali amam
24. House of unkown family	24. Shtepie e familjes s e panjohur	24. Kuća nepoznate porodice
25. House of Mr. Fetah Duraku	25. Shtëpia e z. Fetah Duraku	25. Kuća g-a. Fetah Duraku
26. House of the unkown family	26. Shtëpia e familjes se panjohur	26. Kuća nepoznate porodice
27. House of Mr.Vedat Zajmi	27. Shtëpia e z.Vedat Zajmi	27. Kuća g-a. Vedata Zajmija
28. House of Mr.Basri Ismaili	28. Shtëpia e z.Basri Ismaili	28. Kuća g-a. Basrija Ismailija
29. Archaeological Park ? chcc map	29. Parku Arkeologjik	29. Arheološki park

Levels	Nivelet	Nivoi
<p>1. Carsia Mosque 2. Public Fountain 3. Seat of Ottoman Army Administration/Museum Kosovo 4. Yashar Pasha Mosque 5. Seat of the Association of Political Prisoners 6. Clock Tower 7. Sultan Fatih II Mosque 8. Great Hamam 9. Seat of the Hunting Economy 10. House of Mr.Shefqet Leti / Mr.Kemail Vesel 11. House of Mr.Valdet Sahatqiut 12. House of Ms. Fatime Shehu 13. Gymnasium „Sami Frasher“ 14. House of Ms.Atifete Jusufi / Mr.Ramiz Jusufi 15. House of Mr. Muharrem Sejdiu / Mr.Sejdi Sejdiu 16. House of Mr. Elfet Halili 17. House of Ms. Hyrije Safqi 18. House of Mr.Kurtesh Sulejmani 19. House of Mr.Imer Berisha 20. House of Mr.Fitim Gjata 21. House of Mr.Mehmet Qarri 22. House of Mr.Fitmi Mehmeti/Mr. Murat Mehmeti 23. Small Hamam 24. House of unkown family 25. House of Mr. Fetah Duraku 26. House of the unkown family 27. House of Mr.Vedat Zajmi 28. House of Mr.Basri Ismaili 29. Archaeological Park</p>	<p>1. Xhamia e Carshisë 2. Shatervani 3. Selia e Administrates se ushtrise Turke/ Muzeu i Kosovës 4. Xhamia e Jashar Pashës 5. Selia e Shoqates se ish burgosurve politik 6. Sahatkulla 7. Xhamia e Sulltan Mehmetit 8. Hamami i madh 9. Selia e ekonomise se gjuetise 10. Shtepia e z. Shefqet Leti / Kemail Veseli 11. Shtepia e z. Valdet Sahatqiut 12. Shtepia e znj. Fatime Shehu 13. Gjimnazi „Sami Frasher“ 14. Shtepia e znj. Atifete Jusufi / z.Ramiz Jusufi 15. Shtepia e z.Muharrem Sejdiu / z.Sejdi Sejdiu 16. Shtepia e z.Elfet Halili 17. Shtepia e znj. Hyrije Safqi 18. Shtepia e z.Kurtesh Sulejmani 19. Shtepia e z.Imer Berisha 20. Shtepia e z.Fitim Gjata 21. Shtepia e z. Mehmet Qarri 22. Shtepia e z.Fitmi Mehmeti /z.Murat Mehmeti 23. Hamami i vogel 24. Shtepi e familjes s e panjohur 25. Shtëpia e z. Fetah Duraku 26. Shtëpia e familjes se panjohur 27. Shtëpia e z.Vedat Zajmi 28. Shtëpia e z.Basri Ismaili 29. Parku Arkeologjik</p>	<p>1. Čarsi džamija 2. Javna česma 3. Sedište Administracije turske vojske/ Muzej Kosova 4. Jašar pašina džamija 5. Sedište Udrženja bivših političkih zatvorenika 6. Sahat kula 7. Sultân Fatih II džamija 8. Veliki amam 9. Sedište lovačke ekonomije 10. Kuća g-a. Sefqet Letija / g-dina.Kemail Veselija 11. Kuća g-a. Valdet Sahatçije 12. Kuća g-dje. Fatime Šehu 13. Gimnazija „Sami Frasher“ 14. Kuća g-dje. Atifete Jusufi / g-dina. Ramiz Jusufija 15. Kuća g-a. Muharrem Sejdiu / g-dina. Sejdi Sejdiu 16. Kuća g-a. Elfet Halili 17. Kuća g-dje. Hyrije Safćije 18. Kuća g-a.Kurtes Sulejmanija 19. Kuća g-a. Imer Beriše 20. Kuća g-a. Fitim Džate 21. Kuća g-a. Mehmet Čarija 22. Kuća g-a. Fitmi Mehmetija /Murat Mehmetije 23. Mali amam 24. Kuća nepoznate porodice 25. Kuća g-a. Fetah Duraku 26. Kuća nepoznate porodice 27. Kuća g-a. Vedata Zajmija 28. Kuća g-a. Basrija Ismailija 29. Arheološki park</p>

**Individual monuments out of the zone treated
in the case study**

1. House of Mr. Mon Krasniqi
2. House of Ms. Avdie Rashiti
3. House of Mr. Idriz Makolli
4. House of Mr. Fatmir Kika
5. House of Mr. Enver Haxhikurteshi
6. House of Mr. Gazmend Rogova
7. Residential house IMMK
8. House of Mr. Safet Preka
9. Elementary school "Elena Gjika"
10. House of Mr. Selatin Hallaqi
11. Municipal court and statistical office

**Monumentet individuale jashtë zonës së traj-
tura në rastin studimor**

1. Shtëpia e z. Mon Krasniqi
2. Shtëpia e znj. Avdie Rashiti
3. Shtëpia e z. Idriz Makolli
4. Shtëpia e z. Fatmir Kika
5. Shtëpia e z. Enver Haxhikurteshi
6. Shtëpia e z. Gazmend Rogova
7. Shtëpi banimi IMMK
8. Shtëpia e z. Safet Preka
9. Shkolla fillore "Elena Gjika"
10. Shtëpia e z. Selatin Hallaqi
11. Gjykata komunale dhe Enti i statistikave

Pojedinačni spomenici izvan tretirane u studiji

1. Kuća g-a. Mon Krasnićija
2. Kuća g-dje. Avdie Rašiti
3. Kuća g-a.. Idriz Makolija
4. Kuća g-a.. Fatmir Kikaja
5. Kuća g-a. Enver Hadzikurtešia
6. Kuća g-a. Gazmend Rogove
7. Stambena kuća IMMK
8. Kuća g-a. Safeta Prekaje
9. Osnovna škola "Elena Gjika"
10. Kuća g-a. Selatin Halačija
11. Opštinski sud i statistički zavod

